

แผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล
ตำบลเขวาไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม
พ.ศ. ๒๕๖๖ - พ.ศ. ๒๕๗๗
ฉบับทบทวน ปี พ.ศ. ๒๕๖๘

สำนักงานเกษตรอำเภอนาเชือก
จังหวัดมหาสารคาม
กรมส่งเสริมการเกษตร
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

คำนำ

การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลของตำบลเขวาไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม นี้จัดทำขึ้นตามโครงการพัฒนาชุมชน ประจำปี ๒๕๖๖ – ๒๕๗๗ ของกรมส่งเสริมการเกษตร เพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐) โดยใช้วิธีการวิเคราะห์จุดอ่อน – จุดแข็ง - โอกาส - ภาวะคุกคาม (SWOT ANALYSIS) ของตำบล มุ่งเน้นถึงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน และให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนให้มากที่สุด ซึ่งข้อมูลที่ได้มาจากการจัดกระบวนการเรียนรู้ในชุมชนโดยผ่านผู้นำชุมชน คณะกรรมการหมู่บ้าน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลเขวาไร่ อาสาสมัครเกษตร และผู้แทนเกษตรกรระดับหมู่บ้าน ตลอดจนหน่วยงานราชการต่างๆ ในพื้นที่

การศึกษวิเคราะห์ข้อมูลตามโครงการพัฒนาชุมชนฉบับนี้ ผู้จัดทำขอขอบพระคุณผู้นำชุมชน ผู้นำองค์กรท้องถิ่นและผู้เข้าร่วมการประชุมทุกท่าน ที่ให้ข้อมูลและร่วมมือเป็นอย่างดี และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าแผนพัฒนาการเกษตรฉบับนี้จะสามารถทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของเกษตรกรในตำบลสำโรงดีขึ้นอย่างมั่นคง ยั่งยืนสืบไป

นายวิจิต พิเมย
สำนักงานเกษตรอำเภอนาเชือก
กรกฎาคม ๒๕๖๘

สารบัญ

	หน้า
สารบัญตาราง	ง
สารบัญภาพ	ซ
บทที่ ๑ ข้อมูลสภาพทั่วไป	๑
๑. ที่ตั้ง อาณาเขต ขอบเขตการปกครอง	๑
๑.๑ ที่ตั้ง ขนาดพื้นที่	๑
๑.๒ อาณาเขตติดต่อ	๑
๑.๓ การแบ่งเขตการปกครอง	๑
๒. ลักษณะภูมิประเทศ (Topographic)	๒
๒.๑ สภาพพื้นที่ภูเขา ป่าไม้ ที่ราบสูง ที่ราบลุ่ม	๒
๒.๒ ลักษณะทิศทาง ความลาดชัน	๓
๒.๓ ลักษณะดิน กลุ่มชุดดิน	๓
๓. สภาพภูมิอากาศ	๕
๓.๑ ภูมิอากาศ	๕
๓.๒ ฤดูกาล	๕
๓.๓ ปริมาณน้ำฝน	๕
๓.๔ อุณหภูมิและความชื้นสัมพัทธ์	๖
๔. เส้นทางคมนาคม	๖
๔.๑ เส้นทางคมนาคมระหว่างตำบล	๖
๔.๒ ถนนหลวงเชื่อมต่อระหว่างภาค/จังหวัด/อำเภอ	๗
๕. แหล่งน้ำและระบบชลประทาน	๘
๕.๑ แหล่งธรรมชาติ แม่น้ำ ลำคลอง หนอง บึง	๘
๕.๒ แหล่งน้ำที่สร้างขึ้นที่สำคัญ	๘
๖. สภาพเศรษฐกิจและสังคม	๘
๖.๑ โครงสร้างทางเศรษฐกิจที่สำคัญ	๘
๖.๒ ผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัด	๑๑
๖.๓ จำนวนครัวเรือน	๑๑
๖.๔ การศึกษา	๑๒
๖.๕ การสาธารณสุข	๑๓
๖.๖ ประเพณีและวัฒนธรรม	๑๓
๗. การใช้ประโยชน์ที่ดิน (Land Used)	๑๖
๘. ข้อมูลด้านการเกษตรที่สำคัญ/พืชเศรษฐกิจที่สำคัญ	๑๘
๙. องค์กรและสถาบันต่าง ๆ	๑๙

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ ๒ การวิเคราะห์สถานการณ์การเกษตรตำบลสำโรง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๒๒
๑. ข้อมูลประกอบการวิเคราะห์พื้นที่ของอำเภอ	๒๒
๑.๑ เกษตรกรและองค์กรเกษตรกร	๒๒
๑.๒ ศักยภาพพื้นที่/ทรัพยากรการเกษตร	๓๐
๑.๓ สินค้าเอกลักษณ์ประจำถิ่น/สินค้า GI	๓๓
๑.๔ สินค้าเกษตรที่สำคัญ	๓๓
๒. ประเด็นปัญหา สภาพของปัญหาแนวทางการแก้ไข	๕๑
๒.๑ การวิเคราะห์จุดแข็ง - จุดอ่อน - โอกาส - อุปสรรค	๕๒
๓. การจัดทำ TOWS Matrix	๕๓
๓.๑ การวิเคราะห์ TOWS Matrix ของตำบลสำโรง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๕๓
๓.๑ การกำหนดกลยุทธ์ที่ได้จากการทำ TOWS Matrix	๕๔
บทที่ ๓ ทิศทาง/แนวทางการพัฒนา	๕๕
๑. แนวทางการพัฒนา	๕๕
๑.๑ พัฒนาการผลิตรายสินค้า (พืช/ปศุสัตว์/ประมง)	๕๕
๑.๒ พัฒนาเกษตรกร/กลุ่ม/องค์กร	๕๖
๑.๓ พัฒนาพื้นที่และทรัพยากรการเกษตร	๕๘
๒. สร้างโครงการและงบประมาณตามแผนพัฒนาการเกษตร	๕๙
บรรณานุกรม	๖๒
ภาคผนวก	๖๓
โครงการส่งเสริมการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวพันธุ์ดี	๖๔

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ ๑ แสดงการแบ่งเขตการปกครอง จำแนกรายหมู่บ้าน ตำบลเขวาไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๒
ตารางที่ ๒ แสดงข้อมูลปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม ตั้งแต่ปี ๒๕๖๐-๒๕๖๔	๕
ตารางที่ ๓ แสดงข้อมูลอุณหภูมิเฉลี่ยอำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม พ.ศ. ๒๕๒๔-๒๕๕๓	๖
ตารางที่ ๔ แหล่งน้ำ และพื้นที่ชลประทานในตำบลเขวาไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๘
ตารางที่ ๕ ข้อมูลพืชเศรษฐกิจตำบลเขวาไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม ปี ๒๕๖๔	๙
ตารางที่ ๖ แสดงผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดมหาสารคาม ณ ราคาคงที่ ปี พ.ศ. ๒๕๖๒	๑๑
ตารางที่ ๗ ตารางแสดงจำนวนประชากรในอำเภอดำบลเขวาไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๑๑
ตารางที่ ๘ แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดิน ตำบลเขวาไร่อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๑๖
ตารางที่ ๙ แสดงข้อมูลการปลูกพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของตำบลเขวาไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๑๘
ตารางที่ ๑๐ รายชื่อกลุ่มผู้ผลิต และผู้ประกอบการ OTOP ที่ได้รับการลงทะเบียน ตำบลเขวาไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๑๙
ตารางที่ ๑๑ จำนวนผลิตภัณฑ์ที่ลงทะเบียน OTOP จำแนกตามผลิตภัณฑ์ ตำบลเขวาไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๑๙
ตารางที่ ๑๒ ข้อมูลกลุ่มวิสาหกิจชุมชนตำบลเขวาไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๒๐
ตารางที่ ๑๓ ข้อมูลกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร กลุ่มยุวเกษตรกร และกลุ่มส่งเสริมอาชีพ	๒๑
ตารางที่ ๑๔ แสดงหัวหน้าครัวเรือนจำแนกตามอายุ ตำบลเขวาไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๒๒
ตารางที่ ๑๕ แสดงลักษณะการประกอบอาชีพเกษตรกร ตำบลเขวาไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๒๓
ตารางที่ ๑๖ แสดงลักษณะการถือครองที่ดินของเกษตรกร ตำบลเขวาไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๒๓
ตารางที่ ๑๗ แสดงลักษณะประเภทเอกสารสิทธิ์ ตำบลเขวาไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๒๔

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ ๑๘ แสดงจำนวนและสมาชิกสถาบันเกษตรกรตำบลเขาไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๒๕
ตารางที่ ๑๙ แสดงจำนวนแหล่ง/ศูนย์เรียนรู้และบริการด้านการเกษตร ตำบลเขาไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๒๕
ตารางที่ ๒๐ แสดงข้อมูลอาสาสมัครเกษตรกรตำบลเขาไร่ อำเภอนาเชือก	๒๕
ตารางที่ ๒๑ แสดงข้อมูลปราชญ์ชาวบ้านตำบลเขาไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๒๖
ตารางที่ ๒๒ ศูนย์เครือข่ายของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้า เกษตรกรตำบลเขาไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๒๖
ตารางที่ ๒๓ แสดงปฏิทินการทำงานแปลงใหญ่ข้าว หมู่ ๘ บ้านหนองคูน้อย ตำบลเขาไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๒๘
ตารางที่ ๒๔ แสดงปฏิทินการทำงานแปลงใหญ่ไม้ผล หมู่ ๔ บ้านดอนกอย ตำบลเขาไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๒๘
ตารางที่ ๒๕ แสดงปฏิทินการทำงานแปลงใหญ่พืชผัก หมู่ ๗ บ้านห้วยหลาว ตำบลเขาไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๒๙
ตารางที่ ๒๖ แสดงข้อมูลกลุ่มแปลงใหญ่ ตำบลเขาไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๒๙
ตารางที่ ๒๗ แสดงทรัพยากรดินตำบลเขาไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๓๐
ตารางที่ ๒๘ แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกข้าว ตำบลเขาไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๓๓
ตารางที่ ๒๙ แสดงพื้นที่ปลูกข้าว ตำบลเขาไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๓๔
ตารางที่ ๓๐ แสดงพื้นที่ปลูกข้าวตามระดับชั้นความเหมาะสม ตำบลเขาไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๓๕
ตารางที่ ๓๑ แสดงปริมาณการปลูกข้าว ตำบลเขาไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๓๗
ตารางที่ ๓๒ แสดงต้นทุนการผลิตข้าว ปี ๒๕๖๔ ตำบลเขาไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๔๐
ตารางที่ ๓๓ แสดง Smart Farmer ต้นแบบในด้านแปลงใหญ่ ตำบลเขาไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๔๑
ตารางที่ ๓๔ แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกมันสำปะหลัง ตำบลเขาไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๔๒
ตารางที่ ๓๕ แสดงพื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง ตำบลเขาไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๔๓
ตารางที่ ๓๖ แสดงพื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง ตามระดับชั้นความเหมาะสม ปลูกมันสำปะหลัง ตำบลเขาไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๔๔

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ ๓๗ แสดงปริมาณการปลูกมันสำปะหลัง ตำบลเขวาไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๔๕
ตารางที่ ๓๘ แสดงต้นทุนการผลิตมันสำปะหลัง ปี ๒๕๖๔ ตำบลเขวาไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๔๘
ตารางที่ ๓๙ แสดง Smart Farmer ต้นแบบในด้านแปลงใหญ่ ตำบลเขวาไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๕๐
ตารางที่ ๔๐ แสดงประเด็นปัญหา สภาพของปัญหาแนวทางการแก้ไข	๕๑
ตารางที่ ๔๑ แสดงการวิเคราะห์ตาราง TOWS Matrix	๕๓
ตารางที่ ๔๒ ตารางสรุปโครงการและงบประมาณตามแผนพัฒนาการเกษตร ระดับตำบล	๕๙

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ ๑ แสดงที่ตั้งและอาณาเขตของตำบลเขว้าไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๑
ภาพที่ ๒ แสดงพื้นที่ป่าไม้ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๓
ภาพที่ ๓ แสดงลักษณะภูมิประเทศตำบลเขว้าไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๓
ภาพที่ ๔ แสดงกลุ่มชุดดินของ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๔
ภาพที่ ๕ แสดงค่าอุณหภูมิเฉลี่ยในรอบ ๑๓ ปี ตั้งแต่ ปี พ.ศ. ๒๕๔๖-๒๕๕๘	๖
ภาพที่ ๖ เส้นทางคมนาคมระหว่างตำบล อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๗
ภาพที่ ๗ แผนที่แสดงเส้นทางคมนาคมตำบลเขว้าไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๗
ภาพที่ ๘ แหล่งน้ำธรรมชาติอำเภอนาเชือก	๘
ภาพที่ ๙ รายได้ของครัวเรือนเกษตรกรตำบลเขว้าไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๙
ภาพที่ ๑๐ กราฟแสดงภาวะหนี้สินของเกษตรกรตำบลเขว้าไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๑๐
ภาพที่ ๑๑ เปรียบเทียบราย-หนี้สินของเกษตรกรตำบลเขว้าไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๑๐
ภาพที่ ๑๒ กราฟแสดงจำนวนประชากร ครัวเรือน และครัวเรือนเกษตรกร ตำบลเขว้าไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๑๒
ภาพที่ ๑๓ แผนที่แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดิน ตำบลเขว้าไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๑๗
ภาพที่ ๑๔ กราฟแสดงประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน ตำบลเขว้าไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๑๘
ภาพที่ ๑๕ กราฟแสดงข้อมูลการปลูกพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ ตำบลเขว้าไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๑๘
ภาพที่ ๑๖ กราฟแสดงหัวหน้าครัวเรือนเกษตรกรจำแนกตามอายุ ตำบลเขว้าไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๒๒
ภาพที่ ๑๗ กราฟแสดงลักษณะการประกอบอาชีพ ตำบลเขว้าไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๒๓
ภาพที่ ๑๘ แสดงลักษณะการถือครองที่ดิน ตำบลเขว้าไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๒๔
ภาพที่ ๑๙ แสดงประเภทเอกสารสิทธิ์ ตำบลเขว้าไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๒๔

สารบัญภาพ (ต่อ)

	หน้า
ภาพที่ ๒๐ แสดงที่ตั้งศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร และเครือข่ายตำบลเขวาไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๒๗
ภาพที่ ๒๑ แสดงพื้นที่ทรัพยากรดินตำบลเขวาไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๓๐
ภาพที่ ๒๒ แสดงแหล่งน้ำใต้ดิน ตำบลเขวาไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๓๑
ภาพที่ ๒๓ แสดงแหล่งน้ำผิวดิน (อ่างเก็บน้ำและแหล่งน้ำธรรมชาติ) ตำบลเขวาไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๓๑
ภาพที่ ๒๔ แสดงแหล่งน้ำผิวดิน (แหล่งน้ำจากกรมพัฒนาที่ดิน) ตำบลเขวาไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๓๒
ภาพที่ ๒๕ แสดงแหล่งน้ำผิวดิน (แหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน) ตำบลเขวาไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๓๒
ภาพที่ ๒๖ แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกข้าว ตำบลเขวาไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๓๔
ภาพที่ ๒๗ แสดงร้อยละแต่ละระดับชั้นความเหมาะสมสำหรับปลูกข้าว ตำบลเขวาไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๓๔
ภาพที่ ๒๘ แสดงพื้นที่ปลูกข้าว (พื้นที่ปลูกจริง) อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๓๕
ภาพที่ ๒๙ แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกข้าวตามระดับชั้นความเหมาะสม ตำบลเขวาไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๓๖
ภาพที่ ๓๐ แสดงร้อยละพื้นที่ปลูกข้าวตามระดับชั้นความเหมาะสม ตำบลเขวาไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๓๖
ภาพที่ ๓๑ แสดงปริมาณการปลูกข้าว ตำบลเขวาไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๓๘
ภาพที่ ๓๒ แสดงปฏิทินการเพาะปลูกข้าวตำบลเขวาไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๓๙
ภาพที่ ๓๓ แสดงแหล่งรับซื้อข้าว อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๔๐
ภาพที่ ๓๔ แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกมันสำปะหลัง ตำบลเขวาไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๔๒
ภาพที่ ๓๕ แสดงร้อยละแต่ละระดับชั้นความเหมาะสมสำหรับปลูกมันสำปะหลัง ตำบลเขวาไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๔๓
ภาพที่ ๓๖ แสดงพื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง ตำบลเขวาไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๔๔
ภาพที่ ๓๗ แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง ตามระดับชั้นความเหมาะสม ตำบลเขวาไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๔๕

สารบัญภาพ (ต่อ)

	หน้า
ภาพที่ ๓๘ แสดงปริมาณการปลูกมันสำปะหลัง ตำบลเขวาไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๔๕
ภาพที่ ๓๙ แสดงปฏิทินการเพาะปลูกมันสำปะหลังใน ตำบลเขวาไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๔๗
ภาพที่ ๔๐ แสดงแหล่งรับซื้อมันสำปะหลัง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๔๙

บทที่ ๑ ข้อมูลสภาพทั่วไป

๑. ที่ตั้ง อาณาเขต ขอบเขตการปกครอง

๑.๑ ที่ตั้ง ขนาดพื้นที่

ตำบลเขาวไร่ ตั้งอยู่ทางทิศเหนือของอำเภอนาเชือก โดยมีระยะทางห่างจากอำเภอนาเชือกประมาณ ๑ กิโลเมตร เนื้อที่ตำบลเขาวไร่ มีเนื้อที่ในเขตรับผิดชอบจำนวน ๔๑,๕๔๕ ไร่ หรือประมาณ ๖๖.๔๒๗ ตารางกิโลเมตร

๑.๒ อาณาเขตติดต่อ

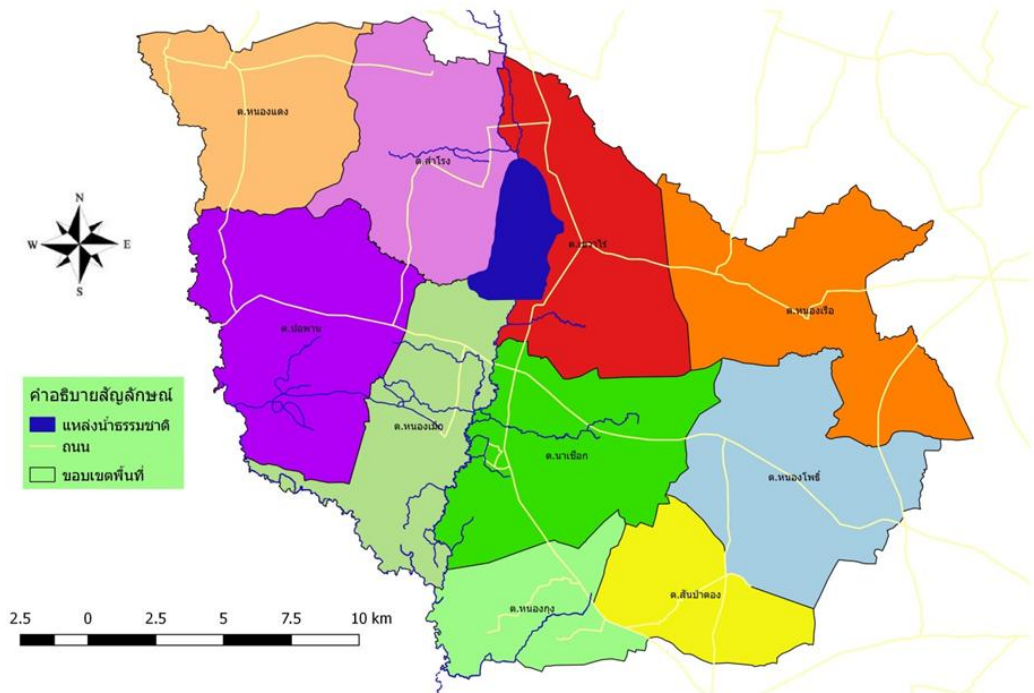
ตำบลเขาวไร่ มีอาณาเขตติดต่อกับอำเภอต่างๆ ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับ ตำบลโนนแดง อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ ตำบลหนองเรือ ตำบลหนองโพธิ์ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

ทิศใต้ ติดต่อกับ ตำบลนาเชือก ตำบลหนองเม็ก อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ ตำบลสำโรง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

ภาพที่ ๑ แสดงที่ตั้งและอาณาเขตของตำบลเขาวไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม
(ที่มา : กรมการปกครอง, พ.ศ. ๒๕๖๘)

๑.๓ การแบ่งเขตการปกครอง

การบริหารราชการ แบ่งออกเป็น ๒ ส่วน ได้แก่

- การบริหารราชการส่วนภูมิภาค แบ่งเขตปกครองออกเป็น ๑ ตำบล แบ่งเป็นจำนวน ๑ อบต. ๑๙ หมู่บ้าน
- การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น แบ่งเขตการปกครองออกเป็น องค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน ๑ แห่ง

ตารางที่ ๑ แสดงการแบ่งเขตการปกครอง จำแนกรายหมู่บ้าน ตำบลเขวาไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

หมู่ที่	ชื่อบ้าน	ชื่อ - สกุล	ตำแหน่ง
๑	เขวาไร่	นายชัยยันต์ ธีราช	ผู้ใหญ่บ้าน
๒	โกทา	นายสุนทร ตะโคตร	ผู้ใหญ่บ้าน
๓	หัวหนองคู	นายวิสุทธิพงษ์ พยุหะ	ผู้ใหญ่บ้าน
๔	ดอนกลอย	นางฉัตรภักดิ์ นามโพธิ์	ผู้ใหญ่บ้าน
๕	เห็ดไค	นายสมหมาย ทิพชรา	ผู้ใหญ่บ้าน
๖	หนองแสง	นายกิตติศักดิ์ พิมพา	ผู้ใหญ่บ้าน
๗	ห้วยหลาว	นายรวน ภาสดา	ผู้ใหญ่บ้าน
๘	หนองคูน้อย	นายวีระวัฒน์ ปรีชัยยะ	ผู้ใหญ่บ้าน
๙	หนองบัวแดง	นายคมสันต์ เทียงดี	กำนัน
๑๐	ชิงแคง	นายนิรันดร์ พรหมดอนยาง	ผู้ใหญ่บ้าน
๑๑	บุตรตะโคตร	นายสมบัติ สุวรรณกาโล	ผู้ใหญ่บ้าน
๑๒	หนองบัวน้อย	นายสุมิตร ทิพย์อำนาจ	ผู้ใหญ่บ้าน
๑๓	เขวาพัฒนา	นางสมิตตรา คลื่นสนั่น	ผู้ใหญ่บ้าน
๑๔	หนองบัวเหนือ	นายอุดม อินทร์อุไร	ผู้ใหญ่บ้าน
๑๕	ห้วยหลาวเหนือ	นายบุญล่วม พรหมดอนกลอย	ผู้ใหญ่บ้าน
๑๖	หนองแสงพัฒนา	นายบรรจง ทองศิริ	ผู้ใหญ่บ้าน
๑๗	โนนชัยศรี	นายประสพ สุนทรห้าว	ผู้ใหญ่บ้าน
๑๘	ท่าช้าง	นายบุญส่ง วาทะสิทธิ์	ผู้ใหญ่บ้าน
๑๙	ห้วยใหม่	นายสมหมาย แก้วลาด	ผู้ใหญ่บ้าน

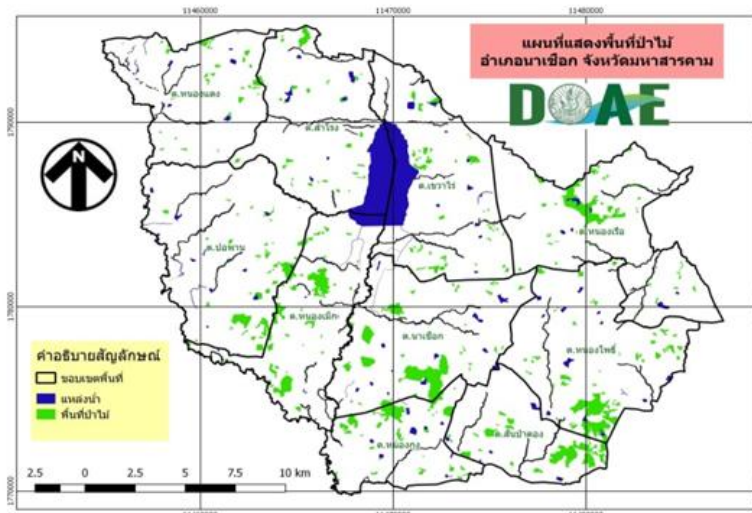
(ที่มา : กรมการปกครอง, พ.ศ. ๒๕๖๘)

๒. ลักษณะภูมิประเทศ (Topographic)

๒.๑ สภาพพื้นที่ภูเขา ป่าไม้ ที่ราบสูง ที่ราบลุ่ม

สภาพภูมิประเทศโดยทั่วไปของตำบลเขวาไร่ โดยทั่วไปมีลักษณะเป็นลูกคลื่นลาดเนินและพื้นที่ราบลุ่ม สลับกันส่วนใหญ่ใช้ทำนา มีระดับความสูงของพื้นที่อยู่ระหว่าง ๑๕๘ - ๒๐๗ เมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลาง พื้นที่จะสูงทางด้านทิศตะวันออกลาดไปต่ำลงไปสู่ตะวันตก มีพื้นที่ป่าของเขตตำบลเขวาไร่ที่ใช้ประโยชน์ร่วมกัน ได้แก่

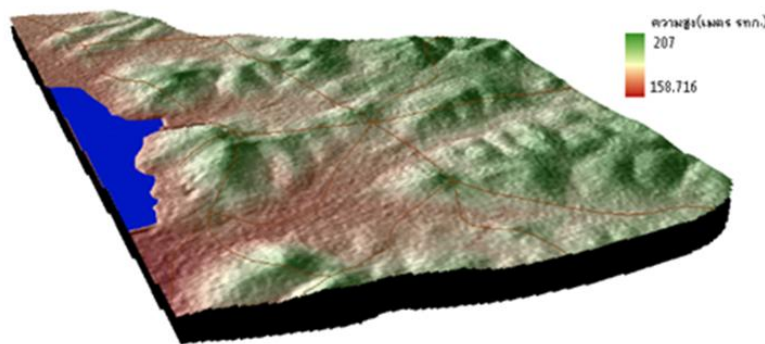
- โคนโคก หมู่ที่ ๔, ๕, ๖, ๗, ๑๖, ๑๘
- โคนฝักกรูดโปร่งแดง หมู่ที่ ๗, ๑๕, ๑๗, ๑๙
- โคนบัวแดง หมู่ที่ ๙, ๑๔, ๑๒
- โคนหินลาด หมู่ที่ ๘

ภาพที่ ๒ แสดงพื้นที่ป่าไม้ อำเภอนาเข็ง จังหวัดมหาสารคาม
(ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน, พ.ศ. ๒๕๖๘)

๒.๒ สภาพพื้นที่ ความลาดชัน

ตำบลเขวาไร่ อำเภอนาเข็ง จังหวัดมหาสารคาม มีสภาพภูมิประเทศเป็นที่ราบสลับที่ดอนและเป็นคลื่นลอนตื้น

ภาพที่ ๓ แสดงลักษณะภูมิประเทศตำบลเขวาไร่ อำเภอนาเข็ง จังหวัดมหาสารคาม
(ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน, พ.ศ. ๒๕๖๘)

๒.๓ ลักษณะดิน กลุ่มชุดดิน

ดินในตำบลเขวาไร่ อำเภอนาเข็ง จังหวัดมหาสารคาม มีกลุ่มชุดดินเหมาะสมกับการปลูกพืชจำนวน ๔ กลุ่มชุดดิน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

๑) หน่วยที่ ๖

ชุดดิน : ร้อยเอ็ด

ลักษณะเด่น : เนื้อดินเป็นดินร่วนปนทราย สีน้ำตาลเข้ม ถึงสีน้ำตาลอ่อน หน้าดินลึกมาก ดินชั้นล่างเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน ร้อยละ ๒ ความเป็นกรดเป็นด่างอยู่ระหว่าง ๕.๐ - ๕.๕ ปริมาณอินทรีย์วัตถุต่ำ - ปานกลาง บริเวณที่พบทุกหมู่บ้าน ๑ - ๑๙

ปัญหา : มีน้ำแข็งในฤดูฝน

แนวทางการจัดการ : เลือกชนิดพืชที่ปลูกให้เหมาะสมกับลักษณะของดิน เช่น ข้าว และมีการปรับปรุงบำรุงดินด้วยวิธีการต่างๆ เช่น ปลูกพืชปุ๋ยสด

ปลูกพืชผักหรือไม้ผล : ใช้ทำนา บางแห่งปลูกพืชไร่หรือไม้ยืนต้น

๒) หน่วยที่ ๑๑

ชุดดิน : อุบล

ลักษณะเด่น : เนื้อดินเป็นดินร่วนปนทราย สีเทาอ่อนปนสีน้ำตาล เนื้อดินลึกมีความลาดชัน ร้อยละ ๒ การระบายน้ำค่อนข้างดีถึงดีมาก สภาพภูมิประเทศราบเรียบ สม่ำเสมอ ดินมีความสามารถในการอุ้มน้ำต่ำ ซึ่มผ่านได้เร็ว ในดินชั้นบนและเร็วปานกลางในดินชั้นรอง บริเวณที่พบ หมู่ที่ ๓, ๔, ๖, ๗, ๘, ๙, ๑๐, ๑๑, ๑๒, ๑๔, ๑๕, ๑๗, ๑๙

ปัญหา : เป็นดินเค็ม มีโซเดียมสูงจนเป็นพิษต่อพืช เนื้อดินเป็นทรายโครงสร้างไม่ดี แน่นทึบ

แนวทางการจัดการ : ปลูกพืชที่ดูดซับเกลือเพื่อลดความเค็มของดิน และหรืองดการปลูกพืชในพื้นที่ดินเค็ม ทำเป็นแหล่งเกลือสินเธาว์

ปลูกพืชผักหรือไม้ผล : ใช้ทำนา และหรือเป็นแหล่งเกลือสินเธาว์

๓) หน่วยที่ ๑๓

ชุดดิน : โคราช

ลักษณะเด่น : เป็นดินร่วนลึกสีน้ำตาลปนเทา ระบายน้ำดี มีสภาพค่อนข้างราบเรียบ มีความลาดชัน ร้อยละ ๐ - ๒ บริเวณที่พบ หมู่ที่ ๓, ๔, ๕, ๗, ๑๘

ปัญหา : มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำเนื้อดินเป็นทราย มีความสามารถในการอุ้มน้ำต่ำ

แนวทางการจัดการ : เลือกชนิดพืชที่ปลูกให้เหมาะสมกับลักษณะของดิน เช่น มันสำปะหลัง

ปลูกพืชผักหรือไม้ผล : ปลูกข้าวนาปี มันสำปะหลัง

๔) หน่วยที่ ๑๕

ชุดดิน : ยโสธร

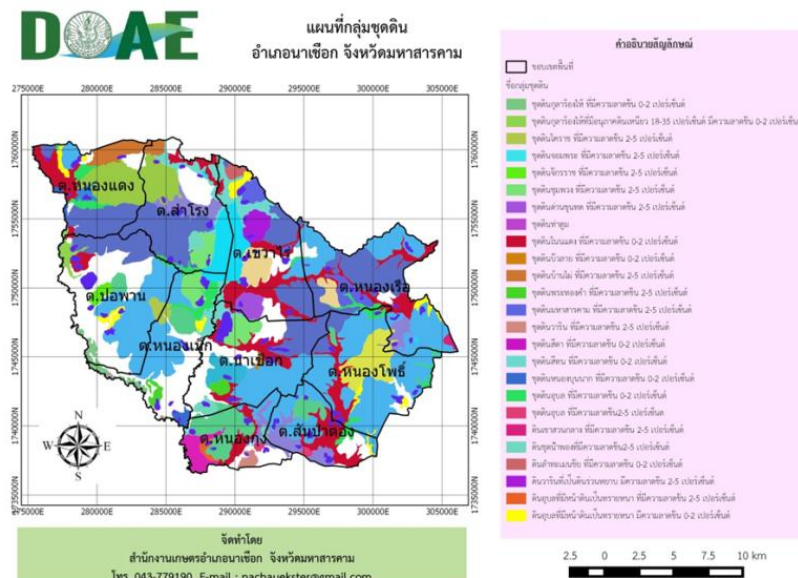
ลักษณะเด่น : เป็นดินร่วนปนทรายสีน้ำตาลปนแดง จนถึงสีน้ำตาลเทาเข้ม บริเวณที่พบ ทุกหมู่บ้าน ๑ - ๑๙

ปัญหา : เนื้อดินเป็นทราย มีความสามารถในการอุ้มน้ำต่ำ

แนวทางการจัดการ : เลือกชนิดพืชที่ปลูกให้เหมาะสมกับลักษณะของดิน และมีการปรับปรุงบำรุงดินด้วย

วิธีการต่างๆ เช่น ปลูกพืชปุ๋ยสด

ปลูกพืชผักหรือไม้ผล : ปลูกข้าวนาปี มันสำปะหลัง อ้อย ปอ

ภาพที่ ๔ แสดงกลุ่มชุดดินของ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม (ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน, พ.ศ. ๒๕๖๘)

๓ สภาพภูมิอากาศ

๓.๑ สภาพภูมิอากาศ

ลักษณะภูมิอากาศของตำบลเขาวไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม ในปี ๒๕๖๗ จากผลการตรวจวัดคุณภาพอากาศในพื้นที่หลายอำเภอของจังหวัดมหาสารคาม เริ่มมีค่าฝุ่นละอองขนาดเล็กเกินมาตรฐานและเริ่มส่งผลกระทบต่อสุขภาพ ประชาชนกลุ่มเสี่ยง หมายถึง เด็ก คนชรา หญิงมีครรภ์ และผู้ป่วยที่มีโรคประจำตัวในกลุ่มโรคทางเดินหายใจ และโรคหัวใจและหลอดเลือด ควรเฝ้าระวังสุขภาพ ถ้ามีอาการเบื้องต้น เช่น ไอ หายใจลำบาก ระคายเคืองตา ควรลดระยะเวลาการทำกิจกรรมกลางแจ้ง

๓.๒ ฤดูกาล

ตำบลเขาวไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม ได้รับอิทธิพลของลมมรสุมตามฤดูกาล จึงสามารถแบ่งฤดูกาลได้เป็น ๓ ฤดูกาล ดังนี้

๑) ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่ต้นเดือนพฤษภาคมถึงเดือนกันยายน เกิดจากอิทธิพลลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ซึ่งเคลื่อนเข้ามาจากทะเลจีนใต้ทางอ่าวตังเกี๋ย ผ่านประเทศเวียดนาม ลาว เข้ามายังภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

๒) ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่เดือนตุลาคมถึงเดือนกุมภาพันธ์ ได้รับกระแสลมจากประเทศจีนซึ่งพัดเข้ามาทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของภาค ซึ่งจะนำเอาอากาศเย็นและแห้งเข้ามา

๓) ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่ต้นเดือนมีนาคมถึงต้นเดือนพฤษภาคม ได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงใต้และอ่าวไทย ระยะนี้ภาคตะวันออกเฉียงเหนือจะได้รับแสงแดดกล้าที่สุดจึงมีอากาศร้อนและแห้งแล้งมาก

๓.๓ ปริมาณน้ำฝน

อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔ โดยมีปริมาณฝนเฉลี่ยต่อปีที่ ๘๓.๖๕ มิลลิเมตร ตกชุกในช่วงเดือนพฤษภาคม - กันยายน ของทุกปี มีปริมาณน้ำฝนที่ต่ำสุดในช่วงเดือนตุลาคม และสิ้นสุดประมาณเดือนพฤศจิกายน โดยมีปริมาณ ๗.๑๘ มิลลิเมตร และมีปริมาณน้ำฝนที่สูงสุดในเดือนกรกฎาคม โดยมีปริมาณ ๒๗.๕๘ มิลลิเมตร

ตารางที่ ๒ แสดงข้อมูลปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม ตั้งแต่ปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔

ที่	เดือน	ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย (มม.)
๑	มกราคม	๒.๔๖
๒	กุมภาพันธ์	๔.๒๔
๓	มีนาคม	๒๖.๐๔
๔	เมษายน	๖๗.๖๗
๕	พฤษภาคม	๑๔๖.๕๖
๖	มิถุนายน	๙๐.๐๙
๗	กรกฎาคม	๒๐๗.๕๘
๘	สิงหาคม	๑๘๗.๖๒
๙	กันยายน	๑๙๗.๕๒
๑๐	ตุลาคม	๖๖.๘๒
๑๑	พฤศจิกายน	๗.๑๘
๑๒	ธันวาคม	-
	รวม	๑,๐๐๓.๗๘
	เฉลี่ย/ปี	๘๓.๖๕

ที่มา : กรมอุตุนิยมวิทยา, พ.ศ. ๒๕๖๕

๓.๔ อุณหภูมิและความชื้นสัมพัทธ์

ตำบลเขวาไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม มีปริมาณอุณหภูมิเฉลี่ยปี ๒๕๕๘ โดยมีอุณหภูมิเฉลี่ยต่ำสุด ๑๑.๔ องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย ๔๑.๖ องศาเซลเซียส

สถิติอุณหภูมิ ณ สถานีอุตุนิยมวิทยา จังหวัดมหาสารคาม พ.ศ.2546 - 2558
STATISTICS OF TEMPERATURE AT METEOROLOGY STATION, MAHA SARAKHAM PROVINCE: 2003 - 2015

รายการ	2546 (2003)	2547 (2004)	2548 (2005)	2549 (2006)	2550 (2007)	2551 (2008)	2552 (2009)	2553 (2010)	2554 (2011)	2555 (2012)	2556 (2013)	2557 (2014)	2558 (2015)	Item
สถานีอุตุนิยมวิทยาโกสมพิสัย Kosum Phisai Meteorology Station														
อุณหภูมิสูงสุด	42.0	41.0	-	-	41.5	41.0	40.0	41.8	39.4	39.3	42.0	40.3	41.6	Extreme maximum temperature
อุณหภูมิต่ำสุด	11.5	11.7	-	-	9.8	11.0	10.1	13.6	12.0	15.0	11.0	10.0	11.4	Extreme minimum temperature

ที่มา : กรมอุตุนิยมวิทยา กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
Source : Meteorological Department, Ministry of Information and Communication Technology

ภาพที่ ๕ แสดงค่าอุณหภูมิเฉลี่ยในรอบ ๑๓ ปี ตั้งแต่ ปี พ.ศ. ๒๕๔๖ - ๒๕๕๘
(ที่มา : กรมอุตุนิยมวิทยา, พ.ศ. ๒๕๕๘)

ตารางที่ ๓ แสดงข้อมูลอุณหภูมิเฉลี่ยอำเภอเขาชีริก จังหวัดมหาสารคาม พ.ศ. ๒๕๒๔ - ๒๕๕๓

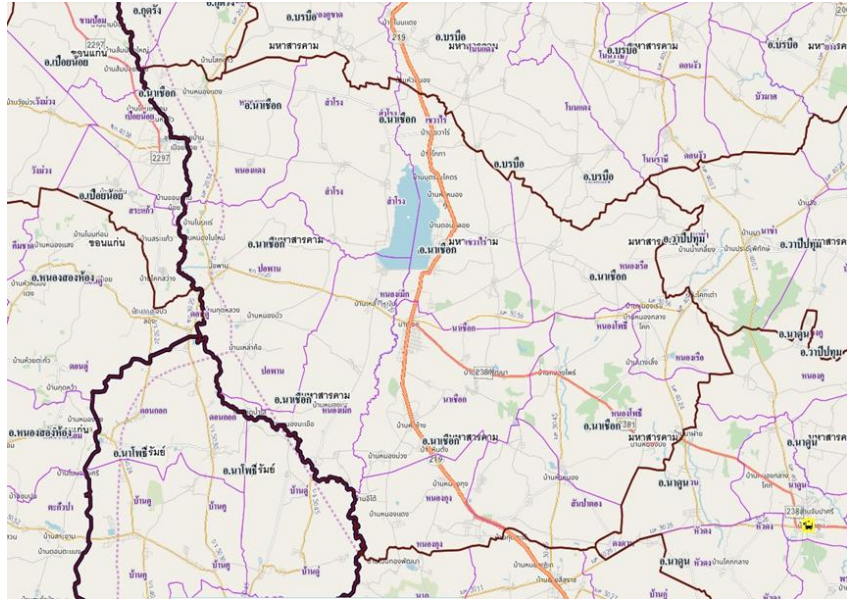
เดือน	อุณหภูมิต่ำสุด	อุณหภูมิสูงสุด	อุณหภูมิเฉลี่ย
มกราคม	๑๖.๔	๓๐.๘	๒๓.๗
กุมภาพันธ์	๑๙.๓	๓๓.๑	๒๕.๕
มีนาคม	๒๒.๔	๓๕.๕	๒๘.๕
เมษายน	๒๔.๗	๓๖.๔	๓๐.๐
พฤษภาคม	๒๔.๙	๓๔.๙	๒๙.๓
มิถุนายน	๒๔.๙	๓๓.๗	๒๘.๙
กรกฎาคม	๒๔.๕	๓๓.๐	๒๘.๔
สิงหาคม	๒๔.๓	๓๒.๔	๒๘.๐
กันยายน	๒๓.๘	๓๒.๐	๒๗.๖
ตุลาคม	๒๒.๖	๓๑.๕	๒๖.๘
พฤศจิกายน	๑๙.๕	๓๐.๗	๒๕.๑
ธันวาคม	๑๖.๓	๒๙.๗	๒๓.๑
เฉลี่ยรายปี	๒๒.๐	๓๒.๘	๒๗.๑

ที่มา : ส่วนอุตุนิยมวิทยาเกษตร สำนักพัฒนาอุตุนิยมวิทยา กรมอุตุนิยมวิทยา, พ.ศ. ๒๕๕๓

๔. เส้นทางคมนาคม

๔.๑ เส้นทางคมนาคมระหว่างตำบล

ตำบลเขวาไร่ อำเภอเขาชีริก จังหวัดมหาสารคาม มีการเดินทางระหว่างตำบลและหมู่บ้าน โดยใช้เส้นทางลาดยาง ถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก และถนนลูกรัง เป็นเส้นทางในการเชื่อมต่อ การขนส่งผลผลิตทางการเกษตร (ภาพที่ ๖)

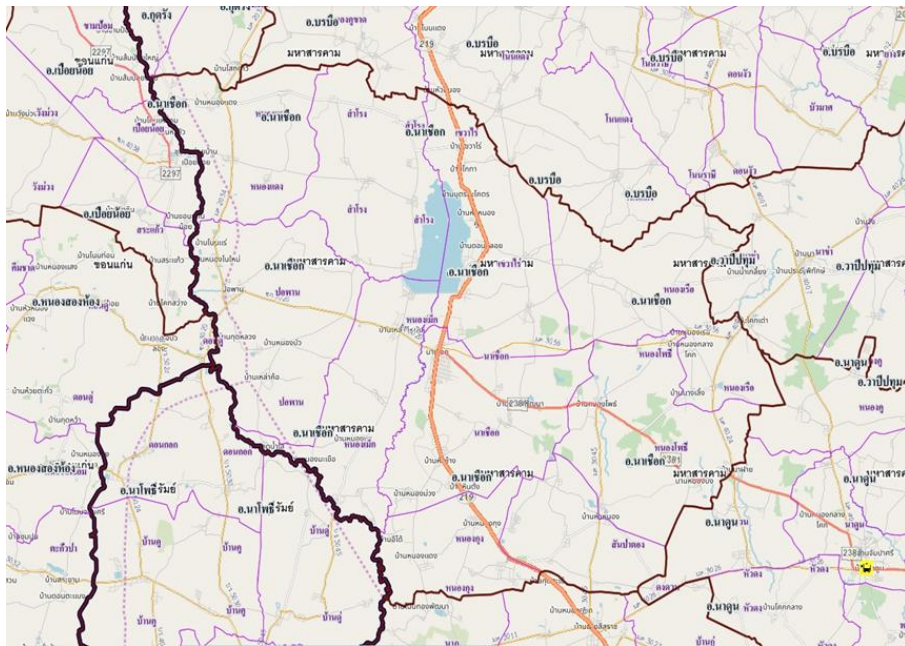

ภาพที่ ๖ เส้นทางคมนาคมระหว่างตำบล อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม (ที่มา : กระทรวงคมนาคม,พ.ศ. ๒๕๖๘)

๔.๒ ถนนหลวงเชื่อมต่อระหว่างภาค/จังหวัด/อำเภอ

การคมนาคมติดต่อระหว่างจังหวัดและอำเภอ สามารถเดินทางได้หลายเส้นทาง โดยมีรายละเอียด ดังนี้ (ภาพที่ ๗)

- การคมนาคมจากตำบลนาเชือกถึงตำบลเขาวัวมีถนนลาดยางขนาดมาตรฐาน ๑ สาย ต่ไปยังอำเภอบรบือ ผ่านหมู่ที่ ๑, ๒, ๓, ๔, ๕, ๖, ๑๐, ๑๓, ๑๖, ๑๘
- การคมนาคมระหว่างตำบลใกล้เคียงมีถนนลาดยางติดต่อกัน หมู่ที่ ๗, ๑๕, ๑๗, ๑๙ ทางหลวงแผ่นดิน ดังนี้
- ทางหลวงหมายเลข ๒๑๙ เส้นทางระหว่างตำบลเขาวัว ไร่ ถึง อำเภอเมือง ระยะทาง ๑๕ กิโลเมตร

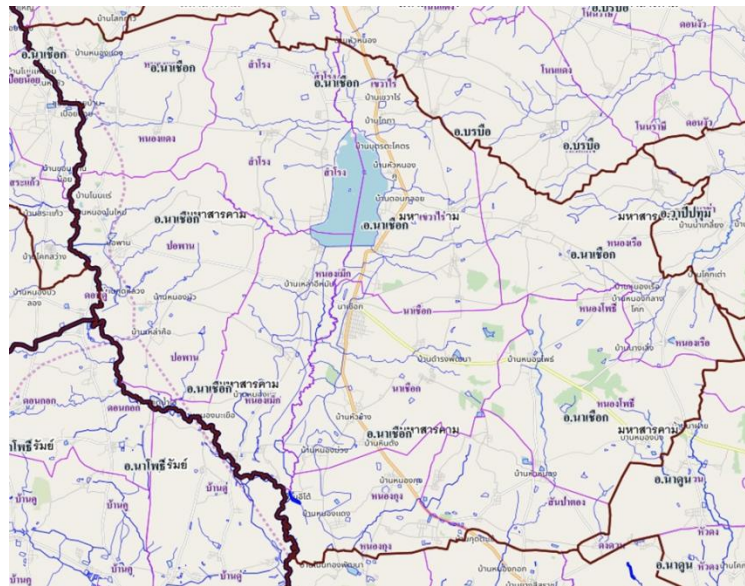
ภาพที่ ๗ แผนที่แสดงเส้นทางคมนาคมตำบลเขาวัว ไร่ อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม (ที่มา : กระทรวงคมนาคม, พ.ศ. ๒๕๖๘)

๕. แหล่งน้ำและระบบชลประทาน

ตารางที่ ๔ แหล่งน้ำ และพื้นที่ชลประทานในตำบลเขวาไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

ที่	ชื่อแหล่งน้ำ	สถานที่ตั้ง		ความจุ (ลบม.)	การใช้ประโยชน์	หมายเหตุ
		บ้าน	หมู่ที่			
๑	อ่างเก็บน้ำห้วยค้อ	หนองแสง	๖	๓๑,๐๐๐,๐๐๐	การเกษตร	ม.๖, ๑๖, ๑๐
๒	หนองสิม	เขวาไร่	๑	๑๔,๐๐๐,๐๐๐		ม.๑, ๒, ๑๓
๓	อ่างเก็บน้ำหนองบัวแดง	หนองบัวแดง	๙	๘,๐๐๐,๐๐๐		ม.๙, ๑๔
๔	ฝายหินลาด	หนองคูน้อย	๘	๘,๐๐๐,๐๐๐		ม.๘
๕	หนองลุมพุก	ห้วยใหม่	๑๙	๖,๐๐๐,๐๐๐		ม.๑๙
๖	หนองตูปตอง	ห้วยหลาวเหนือ	๑๕	๓,๐๐๐,๐๐๐		ม.๑๕
๗	ฝายห้วยร้อย	โกทา	๒	๗,๐๐๐,๐๐๐		ม.๒
๘	ลำห้วยน้อย	ดอนกลอย	๔	-		ม.๓, ๔, ๑๙
๙	ลำห้วยบัวแดง	หนองบัวแดง	๙	-		ม.๙, ๗, ๖, ๑๖
๑๐	ลำห้วยหนองคูน้อย	หนองบัวน้อย	๑๒	-		ม.๘, ๑๒, ๑๔
๑๑	ลำห้วยป่ากุงหนา	โกทา	๒	-		ม.๒, ๑๑
๑๒	ลำห้วยปอพาน	เขวาพัฒนา	๑๓	-		ม.๑, ๑๓

(ที่มา : กรมชลประทาน, พ.ศ. ๒๕๖๘)

ภาพที่ ๘ แหล่งน้ำธรรมชาติอำเภอนาเชือก

(ที่มา : กรมชลประทาน, พ.ศ. ๒๕๖๘)

๖. สภาพเศรษฐกิจและสังคม

๖.๑ โครงสร้างทางเศรษฐกิจที่สำคัญ

ประชากรตำบลเขวาไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม ประชากรมีอาชีพหลัก คือ

- ๑) อาชีพเกษตรกร คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๙๕
- ๒) อาชีพรับราชการ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๔
- ๓) อาชีพรับจ้าง คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๑

มีพื้นที่การเกษตร ๑๙,๒๘๙ ไร่ (ร้อยละ ๔๖.๔๓ ของพื้นที่ตำบล) มีพื้นที่อยู่ในเขตพื้นที่ชลประทานทั้งหมด จำนวน ๖๖๙ ไร่ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

๑) กลุ่มพัฒนาและส่งเสริมด้านเกษตร

- กลุ่มแปลงใหญ่ข้าว หมู่ ๘ บ้านหนองคูน้อย ตำบลเขาวไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม
- กลุ่มแปลงใหญ่ไม้ผล หมู่ ๔ บ้านดอนกลอย ตำบลเขาวไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

ตารางที่ ๕ ข้อมูลพืชเศรษฐกิจตำบลเขาวไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม ปี ๒๕๖๘

พื้นที่ทั้งหมด(ไร่)	พื้นที่ทางการเกษตร (ไร่)							
	ข้าวนาปี	อ้อย โรงงาน	มัน สำปะหลัง	ยางพารา	ไม้ผล	พืชผัก	พืชอื่นๆ	รวม
๔๑,๕๔๕	๑๗,๘๕๔	๔๙	๑,๒๙๔	๕	๒๐๐	๑๕	๑๐	๑๙,๔๒๗
พื้นที่รวม	๑๗,๘๕๔	๔๙	๑,๒๙๔	๕	๒๐๐	๑๕	๑๐	๑๙,๔๒๗

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนาเชือก กรมส่งเสริมการเกษตร, พ.ศ. ๒๕๖๘

๒) รายได้ รายจ่ายของครัวเรือนเกษตรกร

รายได้ - รายจ่ายของเกษตรกรส่วนใหญ่จะอยู่ในรูป ๒ ลักษณะ คือ

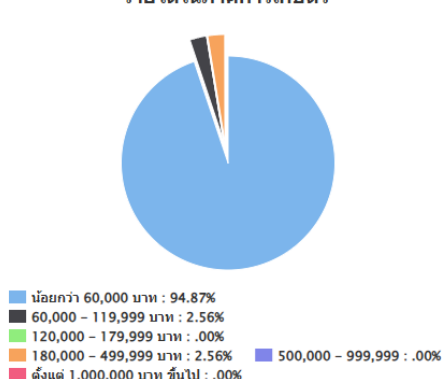
๑. รายได้ - รายจ่ายในภาคการเกษตร อยู่ในรูปมูลค่าผลผลิต เช่น ผลิตข้าวเหนียวที่ผลิตได้จะเก็บไว้ในยุ้งฉาง ข้าวเจ้าจะขายโดยไม่เก็บผลผลิตไว้เป็นส่วนใหญ่ ในกรณีที่มีความจำเป็นจึงจะข้าวเหนียว ส่วนผลผลิตชนิดอื่นจะจำหน่ายเป็นเงินสด เช่น มันสำปะหลัง อ้อย ถ้าพิจารณาเกี่ยวกับรายได้ของเกษตรกรแล้ว ส่วนใหญ่จะได้รับการจำหน่ายผลผลิตข้าวเพราะเป็นพืชหลักของอำเภอ ส่วนพืชอื่น ๆ เช่น มันสำปะหลัง อ้อย ถั่วลิสง ข้าวโพด พืชผัก ไม้ เป็นรายได้รองลงมา โดยมีรายได้ในภาคการเกษตรต่อหัวอยู่ประมาณ ๓๔,๐๕๘ บาท

๒. รายได้นอกภาคการเกษตร หลังจากเกษตรกรเก็บเกี่ยวข้าวแล้วจะว่างงานไปรับจ้างที่กรุงเทพมหานคร ไปรับจ้างตัดอ้อยในภาคกลาง และมีบางส่วนไปทำงานต่างประเทศ โดยมีรายได้นอกภาคการเกษตรต่อหัวประมาณ ๙๕,๐๐๐ บาท และรายจ่ายนอกภาคการเกษตร จำนวน ๔๕,๖๘๗ บาท

รายได้ครัวเรือน*	ครัวเรือน	เฉลี่ย (บาท/ครัวเรือน/ปี)
เกษตรกรที่มีรายได้ในภาคการเกษตร	39.00	34,058.00
เกษตรกรที่มีรายได้นอกภาคการเกษตร	39.00	45,697.00

หมายเหตุ : ข้อมูลจำแนกตามที่อยู่ทะเบียนบ้าน เฉพาะครัวเรือนที่ให้ข้อมูลรายได้ทั้งสิ้น เท่านั้น

รายได้ในภาคการเกษตร

ช่วงรายได้ในภาคการเกษตร

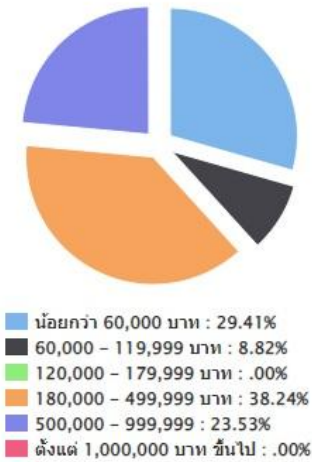
ช่วงรายได้ (บาท)	ครัวเรือน	ร้อยละ
น้อยกว่า 60,000 บาท	37.00	94.87
60,000 - 119,999 บาท	1.00	2.56
120,000 - 179,999 บาท	0.00	0.00
180,000 - 499,999 บาท	1.00	2.56
500,000 - 999,999	0.00	0.00
ตั้งแต่ 1,000,000 บาท ขึ้นไป	0.00	0.00
รวม	39.00	100.00

ภาพที่ ๙ รายได้ของครัวเรือนเกษตรกรตำบลเขาวไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

(ที่มา : ระบบฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกรกลาง กรมส่งเสริมการเกษตร, พ.ศ. ๒๕๖๘)

๓) ภาวะหนี้สินของเกษตรกร

หนี้สินในภาคการเกษตร

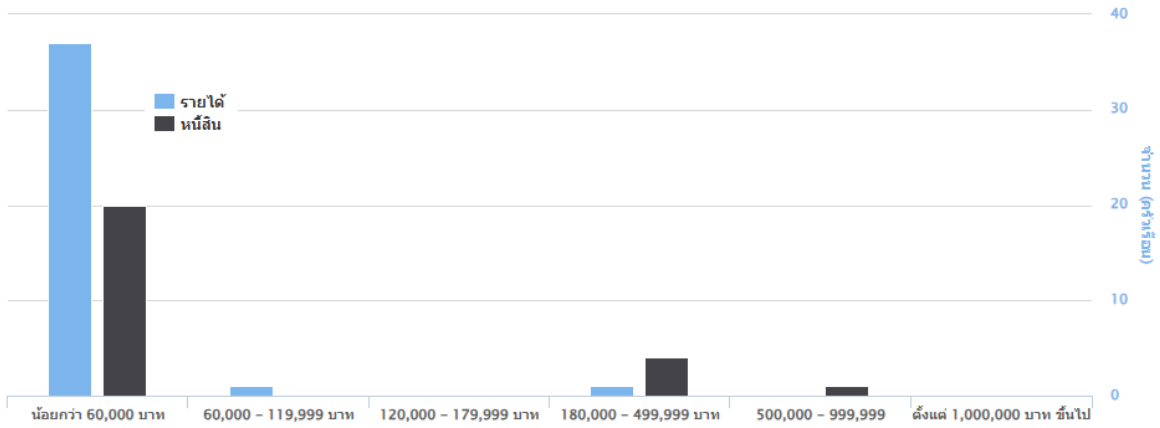

ช่วงหนี้สินในภาคการเกษตร

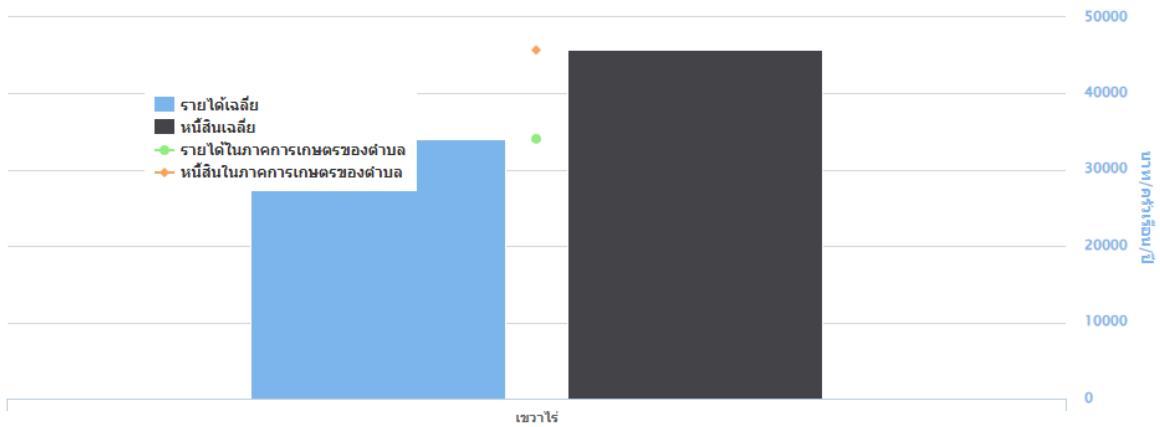
ช่วงหนี้สิน (บาท)	ครัวเรือน	ร้อยละ
น้อยกว่า 60,000 บาท	10.00	29.41
60,000 - 119,999 บาท	3.00	8.82
120,000 - 179,999 บาท	0.00	0.00
180,000 - 499,999 บาท	13.00	38.24
500,000 - 999,999	8.00	23.53
ตั้งแต่ 1,000,000 บาท ขึ้นไป	0.00	0.00
รวม	34.00	100.00

ภาพที่ ๑๐ กราฟแสดงภาวะหนี้สินของเกษตรกรตำบลเขาไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม (ที่มา : ระบบฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกรกลาง กรมส่งเสริมการเกษตร, พ.ศ. ๒๕๖๘)

เปรียบเทียบรายได้-หนี้สินในภาคการเกษตร

เปรียบเทียบรายได้เฉลี่ย-หนี้สินเฉลี่ยในภาคการเกษตร

ภาพที่ ๑๑ เปรียบเทียบรายได้-หนี้สินของเกษตรกรตำบลเขาไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม (ที่มา : ระบบฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกรกลาง กรมส่งเสริมการเกษตร, พ.ศ. ๒๕๖๘)

๖.๒ ผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดมหาสารคาม/ผลิตภัณฑ์มวลรวมเฉลี่ยต่อหัว

ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (Gross Provincial Product : GPP) ณ ราคาประจำปี ในปี พ.ศ. ๒๕๖๒ เท่ากับ ๕๙,๒๐๘ ล้านบาท เทียบกับปีที่แล้ว (ปี พ.ศ. ๒๕๖๑) มีมูลค่า เท่ากับ ๕๙,๐๑๖ ล้านบาท เพิ่มขึ้น ๑๙๒ ล้านบาท ขยายตัวร้อยละ ๐.๓๓

ผลิตภัณฑ์มวลรวมเฉลี่ยต่อหัว (Per Capita GPP) ณ ราคาประจำปี ในปี พ.ศ. ๒๕๖๒ มีรายได้ต่อคนต่อปีเท่ากับ ๗๕,๓๓๔ บาท เพิ่มขึ้นจากปีที่แล้ว (ปี พ.ศ. ๒๕๖๑) ที่มีรายได้ต่อคนต่อปี ๗๔,๕๖๑ บาท จำนวน ๗๗๓ บาท คิดเป็นร้อยละ ๑.๐๔

ตารางที่ ๖ แสดงผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดมหาสารคาม ณ ราคาคงที่ ปี พ.ศ. ๒๕๖๒

ผลิตภัณฑ์มวลรวม (GPP) จังหวัดมหาสารคาม												หน่วย: ล้านบาท	
สาขาการผลิต	๒๕๕๐	๒๕๕๑	๒๕๕๒	๒๕๕๓	๒๕๕๔	๒๕๕๕	๒๕๕๖	๒๕๕๗	๒๕๕๘	๒๕๕๙	๒๕๖๐	๒๕๖๑	๒๕๖๒
เกษตร	๖,๐๗๑	๕,๙๖๖	๗,๕๖๘	๘,๕๕๕	๙,๖๓๔	๑๒,๓๐๗	๑๕,๑๗๓	๑๓,๖๓๑	๑๒,๐๕๖	๑๒,๐๖๗	๑๒,๑๐๗	๑๒,๕๕๘	๑๑,๘๘๙
ภาคเกษตร	๖,๐๗๑	๕,๙๖๖	๗,๕๖๘	๘,๕๕๕	๙,๖๓๔	๑๒,๓๐๗	๑๕,๑๗๓	๑๓,๖๓๑	๑๒,๐๕๖	๑๒,๐๖๗	๑๒,๑๐๗	๑๒,๕๕๘	๑๑,๘๘๙
A เกษตรกรรม การป่าไม้ และการประมง	๖,๐๗๑	๕,๙๖๖	๗,๕๖๘	๘,๕๕๕	๙,๖๓๔	๑๒,๓๐๗	๑๕,๑๗๓	๑๓,๖๓๑	๑๒,๐๕๖	๑๒,๐๖๗	๑๒,๑๐๗	๑๒,๕๕๘	๑๑,๘๘๙
นอกเกษตร	๒๒,๘๕๘	๒๕,๖๓๙	๒๗,๕๕๕	๓๑,๕๗๗	๓๓,๑๓๘	๓๘,๐๐๕	๓๖,๒๘๘	๓๙,๕๕๖	๓๘,๕๕๘	๔๒,๑๖๖	๔๘,๗๗๗	๕๖,๕๕๕	๕๗,๓๑๙
ภาคอุตสาหกรรม	๓,๓๗๙	๔,๓๗๕	๕,๕๑๑	๗,๗๖๐	๗,๖๓๘	๕,๘๘๗	๖,๘๖๖	๕,๘๖๖	๖,๖๖๓	๗,๗๖๖	๗,๙๖๖	๘,๙๕๕	๙,๐๕๕
B การทำเหมืองแร่และเหมืองหิน	๒๕	๒๕	๕๑	๕๕	๕๕	๕๕	๕๕	๕๕	๕๕	๕๕	๕๕	๕๕	๖๕
C การผลิต	๓,๓๕๔	๔,๓๕๔	๕,๔๖๐	๗,๖๖๐	๖,๙๕๐	๕,๘๓๑	๖,๘๑๑	๕,๘๑๑	๕,๖๖๓	๖,๖๖๖	๗,๖๖๖	๘,๖๖๖	๙,๖๖๖
D ไฟฟ้า ก๊าซ โอน้ำ และระบบปรับอากาศ	๓๖๖	๓๗๗	๔๓๓	๕๖๖	๕๖๖	๖๖๖	๖๖๖	๗๖๖	๗๖๖	๗๖๖	๗๖๖	๗๖๖	๗๖๖
E การจัดหา การจัดการ และการบำบัดน้ำเสีย ของเสีย และสิ่งปฏิกูล	๖๕	๗๐	๗๑	๗๑	๗๑	๗๑	๗๑	๗๑	๗๑	๗๑	๗๑	๗๑	๗๑
ภาคบริการ	๑๘,๘๒๙	๑๙,๙๖๕	๒๒,๑๕๔	๒๓,๘๖๘	๒๕,๕๐๐	๒๘,๑๒๐	๒๗,๔๑๖	๒๘,๖๘๒	๒๘,๖๘๒	๓๑,๘๕๕	๓๖,๘๕๕	๓๖,๘๕๕	๓๗,๕๖๑
F การก่อสร้าง	๑,๕๕๗	๑,๕๘๘	๒,๒๖๘	๒,๕๘๘	๒,๕๐๘	๒,๕๕๕	๒,๕๕๕	๒,๕๕๕	๒,๕๕๕	๒,๕๕๕	๒,๕๕๕	๒,๕๕๕	๒,๕๕๕
G การขนส่งและการขายปลีก การซ่อมยานยนต์และจักรยานยนต์	๒,๕๕๕	๒,๖๖๖	๓,๑๑๑	๓,๕๕๕	๓,๗๗๗	๔,๕๕๕	๔,๖๖๖	๔,๖๖๖	๕,๕๕๕	๕,๕๕๕	๖,๖๖๖	๖,๖๖๖	๖,๖๖๖
H การขนส่งและสถานที่เก็บสินค้า	๖๖๖	๖๖๖	๖๖๖	๖๖๖	๖๖๖	๖๖๖	๖๖๖	๖๖๖	๖๖๖	๖๖๖	๖๖๖	๖๖๖	๖๖๖
I ที่พักแรมและบริการด้านอาหาร	๑๖๖	๒๖๖	๒๖๖	๒๖๖	๒๖๖	๒๖๖	๒๖๖	๒๖๖	๒๖๖	๒๖๖	๒๖๖	๒๖๖	๒๖๖
J ข้อมูลข่าวสารและการสื่อสาร	๕๐๓	๕๖๖	๕๖๖	๖๖๖	๖๖๖	๕๕๕	๕๕๕	๕๕๕	๕๕๕	๕๕๕	๕๕๕	๕๕๕	๕๕๕
K กิจกรรมทางการเงินและการประกันภัย	๒,๐๖๖	๒,๐๕๕	๑,๘๐๘	๒,๕๕๕	๒,๕๕๕	๒,๕๕๕	๒,๕๕๕	๒,๕๕๕	๒,๕๕๕	๒,๕๕๕	๒,๕๕๕	๒,๕๕๕	๒,๕๕๕
L กิจกรรมอสังหาริมทรัพย์	๒,๓๖๖	๒,๓๕๕	๓,๐๕๕	๒,๖๖๖	๒,๖๖๖	๒,๖๖๖	๒,๖๖๖	๒,๖๖๖	๒,๖๖๖	๒,๖๖๖	๒,๖๖๖	๒,๖๖๖	๒,๖๖๖
M กิจกรรมทางวิชาชีพ วิทยาศาสตร์ และเทคนิค	๖	๗	๗	๗	๗	๗	๗	๗	๗	๗	๗	๗	๗
N กิจกรรมการบริหารและการบริการสนับสนุน	๕๖	๖๖	๖๖	๖๖	๖๖	๖๖	๖๖	๖๖	๖๖	๖๖	๖๖	๖๖	๖๖
O การบริหารราชการ การป้องกันประเทศ และการประกันสังคมภาคบังคับ	๒,๐๖๖	๒,๐๕๕	๒,๐๕๕	๒,๕๕๕	๒,๕๕๕	๒,๕๕๕	๒,๕๕๕	๒,๕๕๕	๒,๕๕๕	๒,๕๕๕	๒,๕๕๕	๒,๕๕๕	๒,๕๕๕
P การศึกษา	๕,๓๖๖	๕,๓๖๖	๖,๖๖๖	๖,๖๖๖	๗,๗๗๗	๗,๗๗๗	๗,๗๗๗	๗,๗๗๗	๗,๗๗๗	๗,๗๗๗	๗,๗๗๗	๗,๗๗๗	๗,๗๗๗
Q กิจกรรมด้านสุขภาพและงานสังคมสงเคราะห์	๑,๑๑๑	๑,๑๑๑	๑,๑๑๑	๑,๑๑๑	๑,๑๑๑	๑,๑๑๑	๑,๑๑๑	๑,๑๑๑	๑,๑๑๑	๑,๑๑๑	๑,๑๑๑	๑,๑๑๑	๑,๑๑๑
R ศิลปะ ความบันเทิง และนันทนาการ	๕๖	๕๖	๕๖	๖๖	๖๖	๖๖	๖๖	๖๖	๖๖	๖๖	๖๖	๖๖	๖๖
S กิจกรรมบริการด้านอื่นๆ	๕๕๕	๕๕๕	๕๕๕	๖๖๖	๖๖๖	๖๖๖	๖๖๖	๖๖๖	๖๖๖	๖๖๖	๖๖๖	๖๖๖	๖๖๖
ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (GPP)	๒๘,๐๖๗	๓๐,๖๖๖	๓๕,๕๕๕	๔๐,๕๕๕	๔๒,๖๖๖	๕๖,๖๖๖	๕๖,๖๖๖	๕๖,๖๖๖	๕๖,๖๖๖	๕๖,๖๖๖	๕๖,๖๖๖	๕๖,๖๖๖	๕๖,๖๖๖
ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดต่อหัว (บาท)	๓๓,๖๖๖	๓๕,๕๕๕	๔๒,๖๖๖	๔๘,๖๖๖	๕๖,๖๖๖	๕๖,๖๖๖	๕๖,๖๖๖	๕๖,๖๖๖	๕๖,๖๖๖	๕๖,๖๖๖	๕๖,๖๖๖	๕๖,๖๖๖	๕๖,๖๖๖
ประชากร (๑,๐๐๐ คน)	๘๖๖	๘๖๖	๘๖๖	๘๖๖	๘๖๖	๘๖๖	๘๖๖	๘๖๖	๘๖๖	๘๖๖	๘๖๖	๘๖๖	๘๖๖

ที่มา : สำนักงานคลังจังหวัดมหาสารคาม, พ.ศ. ๒๕๖๒

๖.๓ จำนวนครัวเรือน

ตำบลเขาวไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม มีประชากรทั้งสิ้น ๗,๗๓๒ คน จำนวนครัวเรือน ๒,๐๖๙ ครัวเรือน แบ่งเป็นชาย ๓,๘๘๘ คน หญิง ๓,๘๔๔ คน ประชากรส่วนใหญ่ของอำเภอนับถือศาสนาพุทธ มีรายละเอียดแยกเป็นตำบล ดังนี้

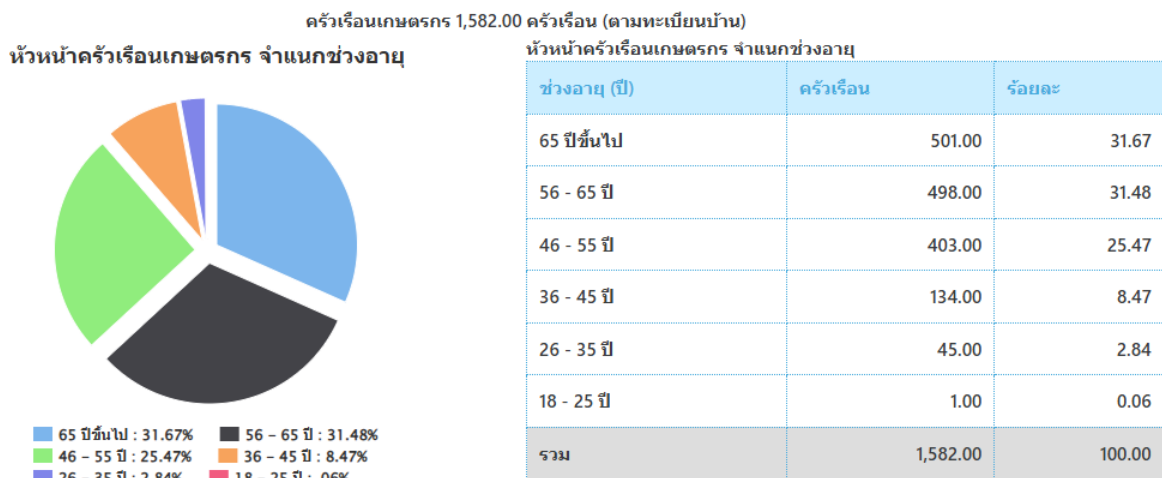
ตารางที่ ๗ ตารางแสดงจำนวนประชากรในอำเภอตำบลเขาวไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

หมู่ที่	บ้าน	ประชากร		รวม	จำนวนครัวเรือน		หมายเหตุ
		ชาย	หญิง		ทั้งหมด	เกษตรกร	
๑	เขาวไร่	๑๖๗	๑๗๗	๓๔๔	๙๑	๗๐	
๒	โกทา	๑๗๕	๑๗๒	๓๖๔	๙๖	๗๗	
๓	หัวหนองคู	๒๐๓	๒๑๖	๔๔๐	๑๓๗	๘๔	
๔	ดอนกลอย	๑๘๖	๑๗๔	๓๖๐	๘๖	๗๑	
๕	เห็ดโค	๒๑๐	๑๘๘	๓๙๘	๙๕	๖๗	
๖	หนองแสง	๑๙๗	๑๘๘	๓๘๕	๙๘	๙๕	

ตารางที่ ๗ ตารางแสดงจำนวนประชากรในอำเภอตำบลเขาวัวไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม (ต่อ)

หมู่ที่	บ้าน	ประชากร		รวม	จำนวนครัวเรือน		หมายเหตุ
		ชาย	หญิง		ทั้งหมด	เกษตรกร	
๗	ห้วยหลาว	๒๙๕	๒๘๒	๕๗๗	๑๔๙	๑๔๖	
๘	หนองคูน้อย	๓๔๐	๓๑๔	๖๕๔	๑๕๖	๑๔๐	
๙	หนองบัวแดง	๒๒๖	๒๓๔	๔๖๐	๑๒๑	๑๐๓	
๑๐	ชิงแคง	๒๔๐	๒๔๐	๔๘๐	๑๒๓	๙๐	
๑๑	บุตรตะโคตร	๑๒๕	๑๑๘	๒๔๓	๖๕	๓๓	
๑๒	หนองบัวน้อย	๑๔๓	๑๕๓	๒๙๖	๗๖	๖๑	
๑๓	เขาวัวพัฒนา	๓๑๐	๓๔๒	๖๕๒	๑๘๔	๑๑๐	
๑๔	หนองบัวเหนือ	๑๙๕	๒๒๒	๔๑๗	๑๑๕	๙๐	
๑๕	ห้วยหลาวเหนือ	๒๙๑	๒๖๒	๕๕๓	๑๖๙	๑๗๐	
๑๖	หนองแสงพัฒนา	๑๘๔	๑๙๒	๓๗๖	๘๖	๘๓	
๑๗	โนนชัยศรี	๑๑๔	๙๖	๒๑๐	๔๓	๔๘	
๑๘	ท่าช้าง	๑๔๖	๑๕๗	๓๐๓	๖๘	๒๐	
๑๙	ห้วยใหม่	๒๐๑	๑๙๒	๓๙๓	๑๐๙	๘๒	
รวม		๓,๘๘๘	๓,๘๘๔	๗,๗๗๒	๒,๐๖๙	๑,๖๐๔	

ที่มา : สำนักทะเบียนอำเภอนาเชือก, พ.ศ. ๒๕๖๘

ภาพที่ ๑๒ กราฟแสดงจำนวนประชากร ครัวเรือน และครัวเรือนเกษตรกร ตำบลเขาวัวไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม (ที่มา : ระบบฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกรกลาง กรมส่งเสริมการเกษตร, พ.ศ. ๒๕๖๘)

๖.๔ การศึกษา

ในเขตพื้นที่ตำบลเขาวัวไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม มีสถานศึกษา หรือโรงเรียนทั้งสิ้น ๕ แห่ง ประกอบด้วย

- ๑) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน จำนวน ๗ แห่ง
- ๒) โรงเรียนประถมศึกษา จำนวน ๓ แห่ง คือ
- ๓) โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ (ขยายโอกาส) จำนวน ๑ แห่ง

๖.๕ การสาธารณสุข

๖.๕.๑ สถานบริการและหน่วยงานสาธารณสุข

๑) สถานบริการและหน่วยงานสาธารณสุขของรัฐ ประกอบด้วย

- สถานบริการ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข ได้แก่ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล ๒ แห่ง

๖.๕.๒ สถานบริการสาธารณสุขเอกชน ประกอบด้วย

-

๖.๕.๓ จำนวนบุคลากรทางการแพทย์

๑) แพทย์	จำนวน - คน
๒) ทันตแพทย์	จำนวน - คน
๓) เภสัชกร	จำนวน - คน
๔) พยาบาล	จำนวน ๓ คน
๕) เจ้าหน้าที่สาธารณสุข	จำนวน ๑๐ คน
๖) อาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.)	จำนวน ๒๐๘ คน

๖.๖ ประเพณีและวัฒนธรรม

๑) การนับถือศาสนา

ประชากรตำบลเขว้าไร่นับถือศาสนาพุทธ มีวัด/สำนักสงฆ์ ๑๒ แห่ง

๒) วัฒนธรรมท้องถิ่นที่สำคัญ

ประชากรตำบลเขว้าไร่นับถือศาสนาพุทธ มีขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดั่งามปฏิบัติสืบทอดกันมาจากบรรพบุรุษจนถึงปัจจุบัน ชาวอีสานเรียกว่า ฮีต ๑๒ ครอง ๑๔ ซึ่งงานบุญที่ถือปฏิบัติกันอยู่ เช่น บุญข้าวจี บุญพระเวส บุญสงกรานต์ บุญบั้งไฟบุญเบิกบ้าน การทอดเทียนพรรษา บุญข้าวกระยาสาทร บุญกฐิน บุญผ้าป่า เป็นต้น บุญประเพณีที่ชาวบ้านเรียกว่า ฮีต ๑๒ ครอง ๑๔ โดย ฮีต ๑๒ คือ ประเพณีที่ประชาชนในภาคอีสานปฏิบัติกันมาในโอกาสต่างๆ ทั้งสิบสองเดือนของแต่ละปี ได้แก่

- เดือนอ้าย บุญเข้ากรรม เป็นกิจกรรมของสงฆ์ เรียกว่า เข้าปริวาสกรรม หลังจากออกพรรษาเสร็จแล้วโดยให้พระภิกษุสงฆ์ที่ต้องอาบัติ (กระทำผิด) สังฆาติเสสได้สารภาพต่อหน้าคณะสงฆ์เพื่อเป็นการฝึกจิตสำนึกถึงความบกพร่องของตน แล้วปรับตัวประพฤติตนให้ถูกต้องตามพระวินัย

- เดือนยี่ ทำบุญคุณลาน (คุ้มข้าวใหญ่) ในพิธีนี้จะมีการทำบุญตักบาตร เลี้ยงพระ ประพรมน้ำพระพุทธมนต์แก่ชาวบ้าน ลานข้าว ที่นาและต่อข้าวบริเวณใกล้ลานข้าวถือว่าเป็นสิริมงคล ทำให้ข้าวในนาอุดมสมบูรณ์ เจ้าของนาจะอยู่เป็นสุข ฝนตกต้องตามฤดูกาล ข้าวกล้าจะงอกงามและได้ผลดีในปีต่อไป เมื่อเสร็จพิธีทำบุญคุณลานข้าวแล้ว ชาวบ้านจึงจะขนข้าวใส่ยุ้ง และเชิญขวัญข้าว คือ พระแม่โพสพไปยังยุ้งข้าวและทำพิธีสู่ขวัญกับสู่ข้าวแล้ว (ยุ้งข้าว) เพื่อเป็นสิริมงคลต่อไป

- เดือนสาม บุญข้าวจี เป็นการทำบุญในช่วงเทศกาลวันมาฆบูชา ชาวบ้านจะมาร่วมกันทำบุญตักบาตรในตอนเช้า ตอนค่ำจะมีการเวียนเทียนรอบพระอุโบสถ ชาวบ้านจัดเตรียมข้าวจีแล้วนำไปถวายพระภิกษุสามเณรที่วัด เมื่อพระฉันเสร็จแล้วมีการฝังเทคนิคลงข้าวจีและรับพร มูลเหตุที่มีการทำบุญข้าวจีซึ่งเป็นอาหารที่คนยากจนกินเป็นประจำ ไปถวายพระพุทธเจ้า พลังคิดว่า ขนบแบ่งข้าวจีเป็นเพียงขนบของทาสที่ต่ำต้อยพระพุทธองค์ คงไม่ฉันซึ่งพระพุทธเจ้าทรงหยั่งรู้จิตใจของนาง จึงทรงฉันแบ่งข้าวจีต่อหน้านาทำให้เกิดความปิติดีใจ ครั้นตายไปก็จะได้ขึ้นสวรรค์ ชาวอีสานจึงได้แบบอย่างในการทำแบ่งข้าวจี ทำบุญข้าวจีถวายพระมาโดยตลอดจวบจนปัจจุบัน

- เดือนสี่ บุญพระเวศ (บุญพระเวสสันดรหรือบุญมหาชาติ) คำนี้ออกเสียงว่า ฆะเหวด เป็นสำเนียงของชาวอีสานที่มาจากคำว่า พระเวส ซึ่งหมายถึงพระเวสสันดร การทำบุญฆะเหวด เป็นการทำบุญและฟังเทศน์เรื่องพระเวสสันดรชาดก หรือเทศน์มหาชาติ ซึ่งมีจำนวน ๑๓ กัณฑ์ ทั้งนี้เพื่อเป็นการรำลึกถึงพระเวสสันดร ผู้ซึ่งบำเพ็ญบารมีอันยิ่งใหญ่ด้วยการให้ทานหรือทานบารมีในชาติสุดท้าย ก่อนที่จะมาเสวยชาติและตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้า บุญพระเวสเป็นงานบุญที่ยิ่งใหญ่ของชาวอีสานนิยมทำกันทุกหมู่บ้าน ด้วยความเชื่อว่าหากได้ฟังเทศน์มหาชาติทั้ง ๑๓ กัณฑ์ จบภายในวันเดียว อาานิสงส์จะดลบันดาลให้ไปเกิดในศาสนาของพระศรีอาริยมุตโดยตรัย ซึ่งเป็นยุคแห่งความสุข ความสมบูรณ์ตามพุทธคติที่มีมาแต่ครั้งพุทธกาล

- เดือนห้า บุญสงกรานต์ (บุญสงรงน้ำ) เป็นการทำบุญวันขึ้นปีใหม่ของไทยแต่โบราณ นิยมทำในเดือนห้า เริ่มตั้งแต่วันที่ ๑๓ เมษายน ถึงวันที่ ๑๕ เมษายน คำว่า สงกรานต์ เป็นคำสันสกฤต แปลว่า ผ่าน หรือเคลื่อนย้ายเข้าไป ในที่นี้ หมายถึง พระอาทิตย์ผ่านหรือเคลื่อนย้ายเข้าไปในจักรราศีหนึ่ง เป็นเดือนที่เริ่มต้นปีใหม่ การทำบุญสงกรานต์จะมีพิธีสงรงน้ำพระพุทธรูป พระสงฆ์ ผู้ใหญ่ ผู้เฒ่าผู้แก่ นอกจากนี้ ชาวบ้านจะทำบุญตักบาตร ก่อพระเจดีย์ทราย และมีการละเล่นสาดน้ำกันอย่างสนุกสนานนานตลอดทั้ง ๓ วัน

- เดือนหก บุญบั้งไฟ เป็นงานสำคัญของชาวอีสานก่อนลงมือทำนา ด้วยความเชื่อว่าเป็นการขอฝนเพื่อให้ฝนตกต้องตามฤดูกาล ข้าวกล้าในนาอุดมสมบูรณ์ ประชาชนอยู่อย่างมีความสุข ในงานจะมีการแห่บั้งไฟ และจุดบั้งไฟ เพราะเชื่อว่าเป็นการส่งสัญญาณขึ้นไปบอกพญาแถน ให้ส่งน้ำฝนลงมา ระหว่างที่มีการจุดบั้งไฟชาวบ้านจะมีการแข่งอย่างสนุกสนาน การทำบุญบั้งไฟนับเป็นการชุมนุมที่สำคัญของคนในท้องถิ่น ที่มาร่วมงานบุญกันอย่างสนุกสนานเต็มที่มีการนำสัญลักษณ์ทางเพศมาล้อเลียนในขบวนแห่บั้งไฟ โดยไม่ถือว่าเป็นเรื่องหยาบคาย การทำบุญบั้งไฟนี้ บางทีจะตรงกับประเพณีบุญวันวิสาขบูชาด้วย

- เดือนเจ็ด บุญเบิกบ้าน เป็นการทำบุญเพื่อชำระล้างสิ่งที่ไม่ดีเป็นเสนียดจัญไรอันจะทำให้เกิดความเดือดร้อนแก่บ้านเมือง เป็นการปิดเป่าความชั่วร้ายให้ออกจากหมู่บ้านชาวบ้านจะนำข้าวปลาอาหารมาตักบาตรที่ศาลากลางบ้านและสวดมนต์ตอนเย็น ตอนเช้าตักบาตรรดน้ำมนต์

- เดือนแปด บุญเข้าพรรษา การเข้าพรรษาเป็นกิจของภิกษุสามเณรที่จะต้องอยู่เป็นประจำในวัดใดวัดหนึ่งตลอด ๓ เดือน กำหนดเอาตั้งแต่วันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๘ ถึงวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๑ ห้ามมิให้พระภิกษุสามเณรไปพักแรมคืนที่อื่น มีการทำบุญตักบาตร ถวายภัตตาหารแด่พระภิกษุ สามเณร มีการฟังธรรมเทศนา ชาวบ้าน จะหล่อเทียนขนาดใหญ่ถวายวัดเป็นพุทธบูชาและเก็บไว้ตลอดพรรษา การทำเทียนถวายวัดในช่วงเทศกาลเข้าพรรษามีความเชื่อแต่โบราณว่า หากใครทำเทียนไปถวายวัด เมื่อเกิดชาติใหม่ ผู้นั้นจะได้เสวยสุข หากมิได้ขึ้นสวรรค์ แต่เกิดบนโลกมนุษย์ผู้นั้นจะมีความเฉลียวฉลาด มีสติปัญญาไหวพริบเป็นเลิศ ประดุจแสงเทียนอันสว่างไสว

- เดือนเก้า บุญข้าวประดับดิน เป็นการทำบุญเพื่ออุทิศส่วนกุศลให้แก่ญาติมิตรที่ล่วงลับไปแล้ว เมื่อถึงวันแรม ๑๔ ค่ำ เดือน ๙ ชาวบ้านจากกันทำข้าวปลาอาหารคาวหวานพร้อมหมากพลูตั้งแต่เช้ามีดห่อใส่ใบตอง เรียกว่า ข้าวประดับดิน นำไปวางไว้ตามโคนต้นไม้ในบริเวณวัด เพื่อให้ผู้ที่ล่วงลับไปแล้วนั้นมากิน เพราะเชื่อว่าในช่วงเดือนเก้าผู้ที่ล่วงลับไปแล้วจะได้รับการปลดปล่อยให้ออกมาท่องเที่ยวได้ ในพิธีบุญข้าวประดับดิน ชาวบ้านจะวางข้าวประดับดินไว้พร้อมจุดเทียนบอกกล่าวให้มารับเอาอาหารและส่วนบุญนี้ จากนั้นชาวบ้านจะเอาอาหารไปทำบุญตักบาตรถวายทานแด่พระภิกษุสามเณร สมათานศีล ฟังเทศน์และกรวดน้ำอุทิศส่วนกุศลให้ผู้ล่วงลับไปแล้ว

- เดือนสิบ บุญข้าวสาก (กระยาสารท) เป็นการทำบุญเพื่ออุทิศส่วนกุศลให้ผู้ตาย โดยมีการทำสลากให้พระจับ เพื่อที่จะได้ถวายของตามสลากนั้น เป็นการทำบุญที่ต่อเนื่องจากพิธีในเดือนเก้า เพราะถือว่าเป็นการทำบุญส่งล่วงลับไปแล้วที่ได้ออกมาท่องเที่ยว ให้กลับสู่แดนของตน ในเดือนสิบนี้ชาวบ้านจะนำห่อข้าวสาก (ข้าวเปลือกเหนียวมาคั่ว เพื่อให้ข้าวเหนียวแตกออกเป็นสีขาว แล้วคลุกน้ำตาลและมะพร้าว) ไปวางไว้บริเวณวัดพร้อมจุดเทียน และบอกให้ญาติมิตรที่ล่วงลับไปแล้วมารับอาหารและผลบุญที่อุทิศให้

- เดือนสิบเอ็ด บุญออกพรรษา จัดทำในวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๑ เป็นการทำบุญที่สืบเนื่องมาจากบุญเข้าพรรษาในเดือนแปด ที่พระภิกษุสามเณรได้เข้าพรรษาเป็นเวลานานถึง ๓ เดือน ดังนั้น ในวันที่ครบกำหนดพระภิกษุสามเณรเหล่านั้นจะมารวมกันทำพิธีออกวัสสาปวารณา วันนี้เป็นวันที่ภิกษุสามเณรมีโอกาสมาชุมนุมกันอย่างพร้อมเพรียงกันที่วัด ชาวบ้านถือว่าเป็นวันสำคัญและเป็นระยะที่ชาวบ้านหมดภาระในการทำงานไร่ อากาศในช่วงนี้จะเย็นสบายจึงถือโอกาสมาร่วมกันทำบุญ มีการตักบาตรถวายภัตตาหารแด่พระภิกษุ สามเณร มีการกวนข้าวทิพย์ถวาย รับศีลสวดมนต์ฟังเทศน์และถวายผ้าจ่านำพรรษา ตอนค่ำจะมีการจุดประทีปโคมไฟในบริเวณวัดและหน้าบ้าน บางท้องถิ่นอยู่ใกล้บริเวณแม่น้ำจะมีการไหลเรือไฟ (ล่องเฮือไฟ) เพื่อเป็นการบูชาคารวะแม่คงคา บางแห่งมีการแข่งเรือยาวเพื่อความสนุกสนานและสามัคคีร่วมกันในงานอีกด้วย

- เดือนสิบสอง บุญกฐิน เป็นการถวายผ้าจีวรแด่พระสงฆ์ที่จำพรรษาครบ ๓ เดือน งานบุญนี้มีระยะเวลาทำตั้งแต่วันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๑๑ จนถึงวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๒ มูลเหตุที่มีการทำบุญกฐินนั้น มีเรื่องเล่าว่า มีพระภิกษุจำนวนหนึ่งได้เดินทางไปเฝ้าพระพุทธเจ้า ระหว่างการเดินทางนั้นยังเป็นช่วงหน้าฝน และระยะทางไกลจึงทำให้ผ้าจีวรของพระภิกษุเหล่านั้นเปียกน้ำเประอะเปื้อนโคลน ไม่สามารถหาผ้าผัดเปลี่ยนได้ พระพุทธเจ้าได้เห็นถึงความยากลำบากนั้น จึงมีพุทธบัญญัติให้ภิกษุแสวงหาผ้าและรับผ้ากฐินได้ เป็นเวลาหนึ่งเดือนหลังออกพรรษา ชาวบ้านจึงได้จัดผ้าจีวรนำมาถวายพระภิกษุในช่วงเวลาดังกล่าว จนกลายเป็นประเพณีทำบุญกฐินมาจวบจนปัจจุบัน ก่อนการทำกฐินเจ้าภาพจะต้องจองวัดและกำหนดวันทอดกฐินล่วงหน้า เตรียมผ้าไตรจีวรพร้อมอัฐบริขารและเครื่องไทยทาน มีการบอกบุญแก่ญาติมิตร ตอนเช้าในพิธีจะแห่ขบวนกฐินเพื่อนำไปทอดที่วัด และแห่กฐินเวียนประทักษิณรอบอุโบสถ ๓ รอบ จึงทำพิธีถวายผ้ากฐินจากปูยฝ้ายจนสามารถนำไปทอดให้เสร็จภายใน ๒๔ ชั่วโมงนับแต่เวลาเริ่มทำเชื่อว่าจะได้บุญมากกว่าอย่างอื่น

ครอง ๑๔ คือ แนวทางหรือข้อวัตรที่ประชาชนทั่วไปตลอดจนผู้มีหน้าที่ปกครองบ้านเมืองพึงปฏิบัติ ๑๔ ข้อ เป็นจารีตประเพณีและทำนองคลองธรรมอันดีงามของท้องถิ่นและของบ้านเมือง ซึ่งอาจสรุปได้ ๓ ประการ คือ สำหรับพระมหากษัตริย์และผู้ปกครองบ้านเมืองพึงปฏิบัติ สำหรับพระสงฆ์องค์เจ้า และสำหรับบุคคลธรรมดาสามัญพึงปฏิบัติในส่วนที่ชาวบ้านถือปฏิบัติต่อตัวเองและชาวบ้าน มีดังนี้

- ๑) เมื่อได้ข่าวใหม่หรือผลหมากรากไม้ ให้บริจาคแก่ผู้มีศีลแล้วตนเองจึงบริโภคและให้ญาติพี่น้องด้วยกัน
- ๒) อย่ามีความโลภ อย่าใช้จ่ายสุรุ่ยสุร่าย อย่ากล่าวคำหยาบ
- ๓) ให้ทำศาลพระภูมิไว้บริเวณบ้านของตนเองเพื่อบูชา
- ๔) ให้ล้างเท้าก่อนขึ้นบ้าน
- ๕) เมื่อถึงวัน ๗, ๘ ค่ำ ๑๔, ๑๕ ค่ำ ให้สมமாக่อนเส้า สมมาแม่ขึ้นบันได สมมาผักตู่เฮือน
- ๖) ให้ล้างเท้าก่อนนอนเวลากลางคืน
- ๗) ถึงวันศีลให้เอาดอกไม้ รูปเทียน สมมาผ้า และให้เอารูปเทียนถวายพระ
- ๘) ถึงวันศีลดับ ศีลเพ็ง (แรม ๑๔ ค่ำ, ขึ้น ๑๕ ค่ำ) ให้นิมนต์พระมาสวดมนต์บ้านหรือใส่บาตร
- ๙) เมื่อพระภิกษุเข้าปริวาสกรรม ให้มีขันข้าวตอก ดอกไม้ รูปเทียน เครื่องอัฐบริขารไปถวายพระ
- ๑๐) เมื่อเห็นพระภิกษุเดินผ่านให้นั่งลงแล้วยกมือไหว้ แล้วค่อยเจรจา
- ๑๑) อย่าเหยียบเงาพระภิกษุ ผู้ถือศีลบริสุทธิ์ (อย่าหมิ่นประมาทพระ)
- ๑๒) อย่าเอาอาหารที่กินแล้วไปให้พระภิกษุรวมถึงสามเณรด้วย
- ๑๓) อย่าเสพเมถุนในวันศีล วันเข้าพรรษา วันออกพรรษา
- ๑๔) เมื่อมีพระมาบิณฑบาตอย่าให้พระคอย เวลาใส่บาตรอย่าให้มือแตะบาตร ภิกษุ หรือสามเณรห้ามใส่รองเท้า ห้ามกางร่ม ห้ามเอาผ้าปิดหัวเวลาใส่บาตร

ความเชื่อ

การถือฤกษ์ยามในการปลูกเรือน ในเดือนยี่ เดือนสี่ เดือนหก เดือนเก้า เดือนสิบสอง ถือเป็นฤกษ์ที่ดีในการปลูกเรือน โดยเฉพาะในเดือนหกและเดือนเก้า

ปลูกต้นไม้มงคล ในภาคอีสานถือว่าต้นไม้เป็นมงคลอย่างหนึ่ง หากปลูกให้ถูกทิศทางจะเกิดความสุข ความเจริญ คตินี้ปรากฏในภาคกลางเช่นเดียวกัน ต้นไม้มงคลตามทิศของภาคอีสาน มีดังนี้

ทิศบูรพา ปลูกกุ่ม ก่าม กระถิน มะพร้าว หมาง พลุ

ทิศอาคเนย์ ปลูกต้นยอ

ทิศทักษิณ ปลูกมะม่วงมะเฟือง มะไฟ

ทิศหริดี ปลูกต้นคูณ สะเดา ขนุน

ทิศปัจฉิม ปลูกมะขาม มะยม

ทิศพายัพ ปลูกมะกรูดมะนาว

ทิศอุดร ปลูกต้นหมากต้น (พุทรา)

ทิศอีสาน ปลูกดอกกรัก ต้นแพง

ภูตผี วิญญาณ สิ่งศักดิ์สิทธิ์ ปูตา เจ้าที่เจ้าทาง ซึ่งถ้ามีการเจ็บป่วยโดยที่ไม่ทราบสาเหตุ ชาวบ้านจะสันนิษฐานไว้ก่อนว่า เกิดจากผีเข้า ผิดผี หรือไม้ก็ลบหลู่เจ้าที่เจ้าทาง จะต้องหาผู้เฒ่าผู้แก่ไปขอขมา เป็นต้น

ผีตาแฮก ชาวบ้านเชื่อว่าเป็นผีเฝ้าไร่นา เมื่อชาวบ้านเข้าหักร้างางพง เพื่อแปรสภาพที่ดินไปเป็นที่นาจะทำพิธีเชิญผีตาแฮกตนหนึ่งมาเป็นผู้เฝ้ารักษาที่นาและข้าวกล้า แต่ละปีเจ้าของนาจะต้องทำพิธีเช่นสังเวยก่อนลงไถนา และเมื่อเก็บเกี่ยวเสร็จแล้ว จะต้องแบ่งข้าวสีเกวียน (จำลองเล็กๆ) ให้แก่ผีตาแฮกด้วย

คะลำ เป็นสิ่งต้องห้ามที่ทำลงไปแล้วไม่ดีไม่งาม เกิดโทษภัย เกิดเสนียดจัญไรแก่ตนและผู้อื่น เช่น

- หลงยีนเยี้ยว คะลำ (ห้ามผู้หลงยีนเยี้ยว)
- ย่างข้ามพาข้าว คะลำ (ห้ามเดินลัดวงอาหาร)
- นั่งต้นประตู นั่งต้นขึ้นไค นั่งหมอน นั่งกลางผู้เฒ่า คะลำ
- นอนหันหัวไปทางตาเวีนตก คะลำ (ห้ามนอนหันหัวไปทางทิศตะวันตก เพราะทิศตะวันตกเป็นทิศที่ให้ผีหรือคนตายนอนหันหัวไป)
- ไทเหือนเดียวกันกินบ่พร้อมกัน ผู้น้อยกินก่อนผู้ใหญ่ เมียกินก่อนผัว คะลำ
- นุ่งห่มผ้าทางกลับ – ใช้ตีนเขี่ยเสื่อผ้า คะลำ
- ผัวเมียผัดกัน ชมเหงกัน ค่าป้อยญาติกัน คะลำ

๗. การใช้ประโยชน์ที่ดิน อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

ตำบลเขวาไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม มีการใช้ประโยชน์ที่ดินส่วนใหญ่เป็นพื้นที่นา จำนวน ๑๘,๓๖๓.๓๐ ไร่ ร้อยละ ๕๐.๖๒ รองลงมาคือพื้นที่พืชไร่ จำนวน ๗,๕๐๗.๙๑ ไร่ ร้อยละ ๒๐.๗๐ และพื้นที่น้ำ จำนวน ๒,๘๒๘.๘๙ ไร่ ร้อยละ ๗.๘๐

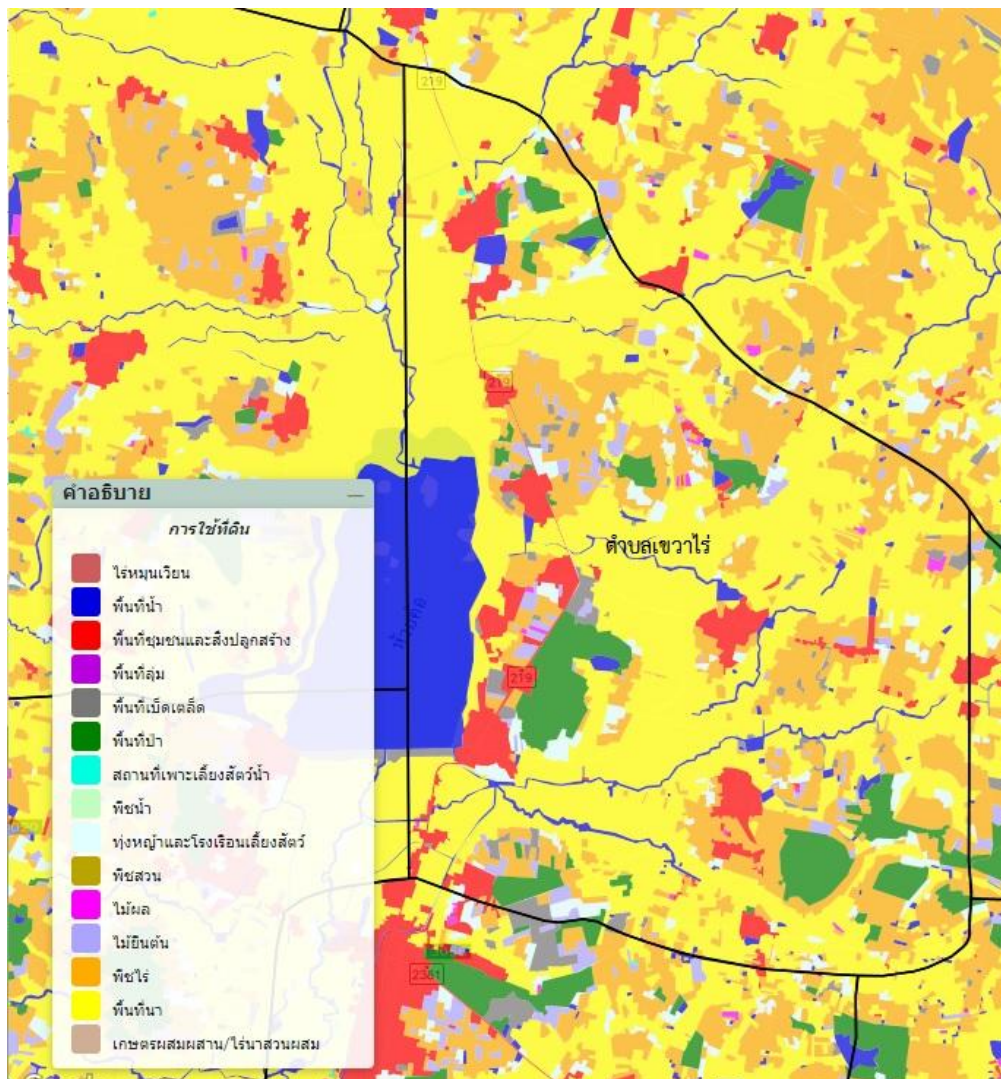
ตารางที่ ๘ แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดิน ตำบลเขวาไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

ประเภท	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ
พื้นที่ป่า	๒,๔๑๕.๗๒	๖.๖๖
พืชไร่	๗,๕๐๗.๙๑	๒๐.๗๐
ไม้ยืนต้น	๗๒๖.๒๑	๒.๐๐
ไม้ผล	๘๓.๙๒	๐.๒๓

ตารางที่ ๘ แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดิน ตำบลเขาวไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม (ต่อ)

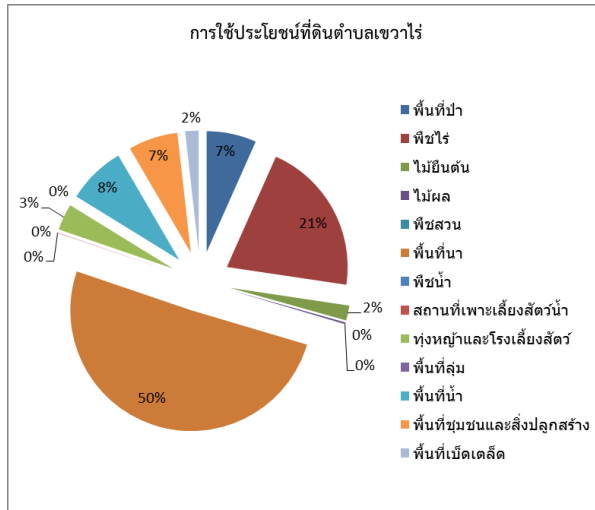
ประเภท	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ
ไม้ผล	๘๓.๙๒	๐.๒๓
พืชสวน	๒.๔๖	๐.๐๑
พื้นที่นา	๑๘,๓๖๓.๓๐	๕๐.๖๒
พืชน้ำ	-	๐
สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	๑๖.๒๘	๐.๐๔
ทุ่งหญ้าและโรงเลี้ยงสัตว์	๑,๒๘๑.๐๐	๓.๕๓
พื้นที่ลุ่ม	-	๐
พื้นที่น้ำ	๒,๘๒๘.๘๙	๗.๘๐
พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	๒,๔๐๒.๐๕	๖.๖๒
พื้นที่เบ็ดเตล็ด	๖๔๗.๘๓	๑.๗๙

ที่มา : <http://agri-map-online.moac.go.th/>, พ.ศ. ๒๕๖๘

ภาพที่ ๑๓ แผนที่แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดิน ตำบลเขาวไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

(ที่มา : <http://agri-map-online.moac.go.th/>, พ.ศ. ๒๕๖๘)

ภาพที่ ๑๔ กราฟแสดงประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน ตำบลเขวาไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม
(ที่มา : <http://agri-map-online.moac.go.th/>, พ.ศ. ๒๕๖๘)

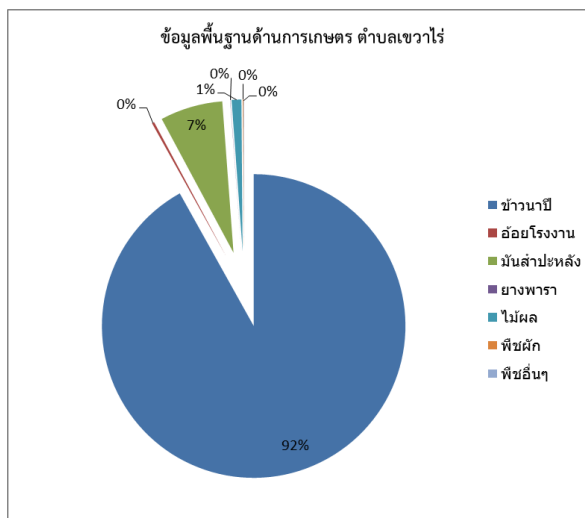
๘. ข้อมูลด้านการเกษตรที่สำคัญ/พืชเศรษฐกิจที่สำคัญ

ตำบลเขวาไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม มีพื้นที่ปลูกพืชเศรษฐกิจหลัก ได้แก่ ข้าวนาปี มีพื้นที่ปลูกมากที่สุด จำนวน ๑๗,๘๕๔ ไร่ รองลงมา คือ มันสำปะหลัง มีพื้นที่ปลูก จำนวน ๑,๒๙๔ ไร่ และไม้ผล มีพื้นที่ปลูกจำนวน ๒๐๐ ไร่ ตามลำดับ นอกจากนี้ยังมีพื้นที่ปลูกพืชอื่นๆ เช่น ยางพารา กล้วยเลี้ยงสัตว์ พืชผัก อ้อยโรงงานฯ

ตารางที่ ๙ แสดงข้อมูลการปลูกพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของตำบลเขวาไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

พื้นที่ทั้งหมด(ไร่)	ข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตร (ไร่) ตำบลเขวาไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม							
	ข้าวนาปี	อ้อยโรงงาน	มันสำปะหลัง	ยางพารา	ไม้ผล	พืชผัก	พืชอื่นๆ	รวม
๔๑,๕๔๕	๑๗,๘๕๔	๔๙	๑,๒๙๔	๕	๒๐๐	๑๕	๑๐	๑๙,๔๒๗
พื้นที่รวม	๑๗,๘๕๔	๔๙	๑,๒๙๔	๕	๒๐๐	๑๕	๑๐	๑๙,๔๒๗

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนาเชือก กรมส่งเสริมการเกษตร, พ.ศ. ๒๕๖๘

ภาพที่ ๑๕ กราฟแสดงข้อมูลการปลูกพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ ตำบลเขวาไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม
(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนาเชือก กรมส่งเสริมการเกษตร, พ.ศ. ๒๕๖๘)

๙. องค์กรและสถาบันต่าง ๆ

ตำบลเขวาไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม มีกลุ่มสถาบันเกษตรกร กลุ่มอาชีพการเกษตร ซึ่งได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานราชการ หลายกลุ่ม กลุ่มอาชีพการเกษตร กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ได้รับการสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น มีกลุ่มต่างๆ ดังนี้

ตารางที่ ๑๐ รายชื่อกลุ่มผู้ผลิต และผู้ประกอบการ OTOP ที่ได้รับการลงทะเบียน ตำบลเขวาไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

ที่	ชื่อกลุ่ม	ชื่อผลิตภัณฑ์	สถานที่ตั้ง		
			บ้าน	หมู่ที่	ตำบล
๑	กลุ่มอาชีพทอผ้าฝ้ายบ้านหนองบัวแดง	ผ้า	หนองบัวแดง	๙	เขวาไร่
๒	กลุ่มทอผ้าฝ้ายบ้านห้วยหลาว	ผ้า	ห้วยหลาว	๗	เขวาไร่
๓	กลุ่มทอผ้าบ้านหนองแสง	ผ้า	หนองแสง	๖	เขวาไร่
๔	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านหนองบัวเหนือ	ผ้า	หนองบัวเหนือ	๑๔	เขวาไร่
๕	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรทอผ้าไหมบ้านโกทา	ผ้า	โกทา	๒	เขวาไร่
๖	กลุ่มทอผ้าไหมบ้านหนองคูน้อย	อาหาร	หนองคูน้อย	๘	เขวาไร่
๗	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรห้วยใหม่	อาหาร	ห้วยใหม่	๑๙	เขวาไร่
๘	กลุ่มศูนย์เรียนรู้แม่บ้านเกษตรกรบ้านห้วยหลาว	อาหาร	ห้วยหลาว	๗	เขวาไร่
๙	กลุ่มทอพรหมเช็ดเท้าบ้านโนนชัยศรี	ของใช้	โนนชัยศรี	๑๗	เขวาไร่
๑๐	กลุ่มข้าวกล้องห้วยค้อ	อาหาร	หนองแสง	๖	เขวาไร่
๑๑	กลุ่มปลูกผักปลอดสารพิษบ้านหนองแสง	อาหาร	หนองแสง	๖	เขวาไร่
๑๒	กลุ่มผักปลอดสารพิษบ้านห้วยใหม่	อาหาร	ห้วยใหม่	๑๙	เขวาไร่
๑๓	กลุ่มอาชีพบ้านหัวหนองคู	อาหาร	หัวหนองคู	๓	เขวาไร่
๑๔	กลุ่มจักสานจากเส้นพลาสติก	ของใช้	เขวาพัฒนา	๑๓	เขวาไร่
๑๕	กลุ่มทอผ้าไหมผ้าฝ้ายแปรรูปบ้านห้วยหลาวเหนือ	ผ้า	ห้วยหลาวเหนือ	๑๕	เขวาไร่

ที่มา : สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอนาเชือก, พ.ศ. ๒๕๖๘

ตารางที่ ๑๑ จำนวนผลิตภัณฑ์ที่ลงทะเบียน OTOP จำแนกตามผลิตภัณฑ์ ตำบลเขวาไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

ประเภทผลิตภัณฑ์	จำนวน
อาหาร	๗
เครื่องดื่ม	-
ผ้า เครื่องแต่งกาย	๖
ของใช้ ของตกแต่ง ของที่ระลึก	๒
สมุนไพรที่ไม่ใช่อาหาร	-
รวม	๑๕

ที่มา : สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอนาเชือก, พ.ศ. ๒๕๖๘

ตารางที่ ๑๒ ข้อมูลกลุ่มวิสาหกิจชุมชนตำบลเขวาไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

ชื่อ	ที่อยู่			จำนวนสมาชิก	ประธาน
	เลขที่	หมู่ที่	ตำบล		
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านหนองคูน้อย	๒	๘	เขวาไร่	๒๐	นางสาว ตุ่น จันทาม
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านหนองบัวแดง	๗๘	๙	เขวาไร่	๒๐	นาง ไพวรรณ สังฆะเวช
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านดอนกลอย	๕๓	๔	เขวาไร่	๓๙	นาง บัวทอง เรียงเศษ
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรห้วยหลาวเหนือ ม.๑๕ ต.เขวาไร่ อ.นาเชือก จ.มหาสารคาม	๑๐	๑๕	เขวาไร่	๑๙	นาง ลำไพ พรหมดอนกลอย
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเลี้ยงโค ม.๑๕ บ้านห้วยหลาวเหนือ ต.เขวาไร่ อ.นาเชือก จ.มหาสารคาม	๔๑	๑๕	เขวาไร่	๘	นาย พรหมมา มะราชสี
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านหัวหนองคู หมู่ที่ ๓ ตำบลเขวาไร่	๖๒	๓	เขวาไร่	๒	นาง สุพรรณ ทบหล้า
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรห้วยหลาว	๑๒๒	๗	เขวาไร่	๒๐	นาง สงวน รัชนี
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านเห็ดโค หมู่ที่ ๕ ตำบลเขวาไร่	๒๓	๕	เขวาไร่	๒๕	นาง แพร พวงแก้ว
วิสาหกิจชุมชนสภาชุมชนบ้านหนองบัวแดง หมู่ ๙	๑๐๒	๙	เขวาไร่	๒๔	นาย คมสัน เทียงดี
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเกษตรบ้านเขวาพัฒนา	๓๑	๑๓	เขวาไร่	๕๗	นาย วิชิต โคตรมี
วิสาหกิจชุมชนวิสาหกิจชุมชนกลุ่มพรหมเช็ดเท้าบ้านโนนชัยศรี	๓๗	๑๗	เขวาไร่	๑๓	นาง ปราณี เขตชมภู
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มมันเส้นมันสะอาด อ.นาเชือก	๒	๑๓	เขวาไร่	๕๐	นาย ธวัชนนท์ คงประทีป
วิสาหกิจชุมชนสปก. อำเภอนาเชือก	๔๓	๑๗	เขวาไร่	๓๘	นาง บุญเตรียม ไชยรัตน์
วิสาหกิจชุมชนสวนอังกกรีนฟาร์ม	๙๕	๑๒	เขวาไร่	๗	นาย กิตติศักดิ์ วรรณวงษ์
วิสาหกิจชุมชนยังสมართนาเชือก	๙	๓	เขวาไร่	๗	นางสาว สุวรรณี บุบผามาลา
วิสาหกิจชุมชนเกษตรสร้างชาติมั่นคง	๔๖	๑๗	เขวาไร่	๑๐	นาย ณัฐพงษ์ ชูพันธ์
วิสาหกิจชุมชนเกษตรสร้างชาติ หมู่ ๑๕ เขวาไร่	๑๗๙	๑๕	เขวาไร่	๑๐	นาย จำนงค์ ชูพันธ์

ตารางที่ ๑๒ ข้อมูลกลุ่มวิสาหกิจชุมชนตำบลเขวาไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม (ต่อ)

ชื่อ	ที่อยู่			จำนวนสมาชิก	ประธาน
	เลขที่	หมู่ที่	ตำบล		
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผู้ใช้น้ำบาดาลพลังแสงอาทิตย์(โซลาร์เซลล์)และไร่นาสวนผสม	๕๘	๔	เขวาไร่	๑๒	นาย สว่าง โปธิ์เกตุ
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเลี้ยงไก่ บ้านหัวหนองคู หมู่ที่ ๓	๘๐	๓	เขวาไร่	๑๐	นาง ทวีรัตน์ ทบศรี
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเกษตรอินทรีย์และการแปรรูปผลิตภัณฑ์ริมอ่างห้วยค้อ	๘๒	๕	เขวาไร่	๑๒	นาย วิลาวรรณ พิพัฒน์ชัยกร
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเกษตรกรบ้านดอนกลอย	๓๐	๔	เขวาไร่	๘	นาย บุญโฮม นามโพธิ์

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนาเชือก, พ.ศ. ๒๕๖๘

ตารางที่ ๑๓ ข้อมูลกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร กลุ่มยุวเกษตรกร และกลุ่มส่งเสริมอาชีพ

ชื่อ	ที่อยู่			จำนวนสมาชิก	ประธาน
	เลขที่	หมู่ที่	ตำบล		
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านหนองคูน้อย	-	๘	เขวาไร่	๒๐	นางสมควร เทียบถึง
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านหนองบัวแดง	-	๙	เขวาไร่	๒๐	นางสุภาณี ทศแก้ว
กลุ่มยุวเกษตรกรโรงเรียนบ้านหนองบัวแดง	-	๙	เขวาไร่	๓๐	-

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนาเชือก กรมส่งเสริมการเกษตร, พ.ศ. ๒๕๖๘

บทที่ ๒

การวิเคราะห์สถานการณ์การเกษตรของตำบล

๑. ข้อมูลประกอบการวิเคราะห์

๑.๑ เกษตรกรและองค์กรเกษตรกร

๑) เกษตรกร

(๑) ครักว์เรือนเกษตรกร

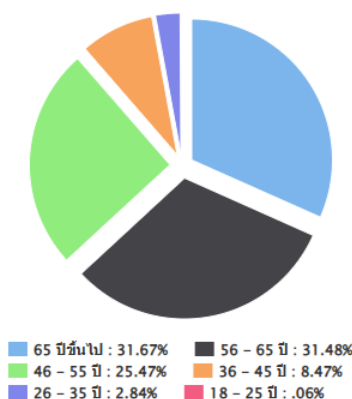
ตำบลเขวาไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม มีครักว์เรือนเกษตรกร จำนวน ๑,๕๘๒ ครักว์เรือน โดยมีหัวหน้าครักว์เรือนเกษตรกร อายุ ๖๕ ปี ขึ้นไป จำนวน ๕๐๑ ครักว์เรือน คิดเป็นร้อยละ ๓๑.๖๗ รองลงมาอายุระหว่าง ๕๖ - ๖๕ ปี จำนวน ๔๙๘ ครักว์เรือน คิดเป็นร้อยละ ๓๑.๔๘ และอายุระหว่าง ๔๖ - ๕๕ ปี จำนวน ๔๐๓ ครักว์เรือน คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๔๗ ตามลำดับ

ตารางที่ ๑๔ แสดงหัวหน้าครักว์เรือนจำแนกตามอายุ ตำบลเขวาไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

ช่วงอายุ (ปี)	ครักว์เรือน	ร้อยละ
๖๕ ปีขึ้นไป	๕๐๑	๓๑.๖๗
๕๖ - ๖๕ ปี	๔๙๘	๓๑.๔๘
๔๖ - ๕๕ ปี	๔๐๓	๒๕.๔๗
๓๖ - ๔๕ ปี	๑๓๔	๘.๔๗
๒๖ - ๓๕ ปี	๔๕	๒.๘๔
๑๘ - ๒๕ ปี	๑	๐.๐๖
รวม	๑,๕๘๒	๑๐๐

ที่มา : ระบบฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกรกลาง กรมส่งเสริมการเกษตร, พ.ศ. ๒๕๖๘

หัวหน้าครักว์เรือนเกษตรกร จำแนกช่วงอายุ

ครักว์เรือนเกษตรกร 1,582.00 ครักว์เรือน (ตามทะเบียนบ้าน)

หัวหน้าครักว์เรือนเกษตรกร จำแนกช่วงอายุ

ช่วงอายุ (ปี)	ครักว์เรือน	ร้อยละ
65 ปีขึ้นไป	501.00	31.67
56 - 65 ปี	498.00	31.48
46 - 55 ปี	403.00	25.47
36 - 45 ปี	134.00	8.47
26 - 35 ปี	45.00	2.84
18 - 25 ปี	1.00	0.06
รวม	1,582.00	100.00

ภาพที่ ๑๖ กราฟแสดงหัวหน้าครักว์เรือนเกษตรกรจำแนกตามอายุ ตำบลเขวาไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

(ที่มา : ระบบฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกรกลาง กรมส่งเสริมการเกษตร, พ.ศ. ๒๕๖๘)

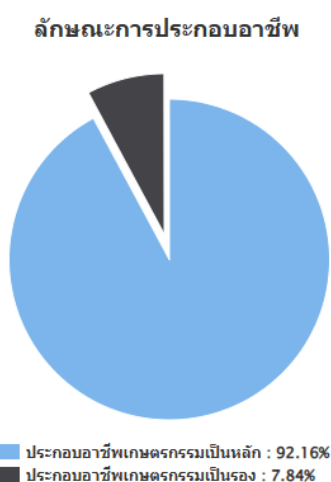
(๒) ลักษณะการประกอบอาชีพ

ตำบลเขวไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม มีเกษตรกรที่ประกอบอาชีพหลักส่วนใหญ่เป็นการประกอบอาชีพเกษตรกรรม เป็นหลัก จำนวน ๑,๔๕๘ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๙๒.๑๖ และประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นรอง จำนวน ๑๒๔ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๗.๘๔

ตารางที่ ๑๕ แสดงลักษณะการประกอบอาชีพเกษตรกร ตำบลเขวไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

ลักษณะการประกอบอาชีพ	ครัวเรือน	ร้อยละ
ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก	๑,๔๕๘	๙๒.๑๖
ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นรอง	๑๒๔	๗.๘๔

ที่มา : ระบบฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกรกลาง กรมส่งเสริมการเกษตร, พ.ศ. ๒๕๖๘

ลักษณะการประกอบอาชีพ

ลักษณะการประกอบอาชีพ	ครัวเรือน	ร้อยละ
ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก	1,458.00	92.16
ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นรอง	124.00	7.84

ภาพที่ ๑๗ กราฟแสดงลักษณะการประกอบอาชีพ ตำบลเขวไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม
(ที่มา : ระบบฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกรกลาง กรมส่งเสริมการเกษตร, พ.ศ. ๒๕๖๘)

(๓) ลักษณะการถือครองที่ดิน

ลักษณะการถือครองที่ดินของเกษตรกรตำบลเขวไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม ส่วนใหญ่เกษตรกรเป็นเจ้าของเอง จำนวน ๑,๒๙๒ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๖๗.๑๙ รองลงมาคือ เช่า จำนวน ๓๖๔ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๑๘.๙๓ และอื่นๆ (ที่สาธารณะประโยชน์, ทำฟรี) จำนวน ๒๖๗ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๘๘ ตามลำดับ

ตารางที่ ๑๖ แสดงลักษณะการถือครองที่ดินของเกษตรกร ตำบลเขวไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

ลักษณะการถือครอง	ครัวเรือน	ร้อยละ
เกษตรกรเป็นเจ้าของเอง	๑,๒๙๒	๖๗.๑๙
อื่นๆ (ที่สาธารณะประโยชน์, ทำฟรี)	๒๖๗	๑๓.๘๘
เช่า	๓๖๔	๑๘.๙๓

ที่มา : ระบบฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกรกลาง กรมส่งเสริมการเกษตร, พ.ศ. ๒๕๖๘

พื้นที่ถือครอง

ครัวเรือน	พื้นที่ถือครอง (ไร่)	พื้นที่ถือครองเฉลี่ย (ไร่/ครัวเรือน)
1,546.00	18,937.00	9.85

ลักษณะการถือครองที่ดิน

■ เกษตรกรเป็นเจ้าของ : 67.19% ■เช่า : 18.93%
■ อื่นๆ (ที่สาธารณะประโยชน์, ท้าฟรี) : 13.88%

ลักษณะการถือครองที่ดิน *

ลักษณะการถือครอง	ครัวเรือน	เนื้อที่ (ไร่)
เกษตรกรเป็นเจ้าของ	1,292.00	14,230.00
เช่า	364.00	2,959.00
อื่นๆ (ที่สาธารณะประโยชน์, ท้าฟรี)	267.00	1,748.00
รวม **	1,546.00	18,937.00

หมายเหตุ * ข้อมูลตามที่ตั้งแปลง เฉพาะครัวเรือนที่แจ้งปรับปรุงกิจกรรมการเกษตรในแต่ละปี

** เกษตรกรบางส่วนมีการถือครองในทุกลักษณะ

ภาพที่ ๑๘ แสดงลักษณะการถือครองที่ดิน ตำบลเขาวไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม (ที่มา : ระบบฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกรกลาง กรมส่งเสริมการเกษตร, พ.ศ. ๒๕๖๘)

(๔) ประเภทเอกสารสิทธิ์ (เฉพาะเกษตรกรเป็นเจ้าของ)

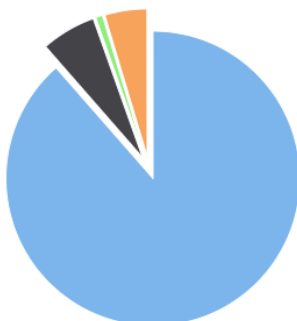
เกษตรกรตำบลเขาวไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม มีการถือครองที่ดินแบบโฉนด/น.ส. ทุกประเภท จำนวน ๑,๒๓๘ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๙๒.๘๗ รองลงมาคือเอกสารสิทธิ์ประเภท ส.ป.ก. จำนวน ๘๔ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๖.๓๐ และเอกสารสิทธิ์อื่นๆ จำนวน ๖๕ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๔.๘๘ ตามลำดับ

ตารางที่ ๑๗ แสดงลักษณะประเภทเอกสารสิทธิ์ ตำบลเขาวไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

ประเภทเอกสารสิทธิ์ (ครัวเรือน)				รวม
โฉนด/น.ส.ทุกประเภท	ส.ป.ก. ทุกประเภท	หนังสือรับรองของหน่วยงาน	เอกสารสิทธิ์อื่นๆ	
๑,๒๓๘	๘๔	๑๑	๖๕	๑,๓๙๘

ที่มา : ระบบฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกรกลาง กรมส่งเสริมการเกษตร, พ.ศ. ๒๕๖๗

ประเภทเอกสารสิทธิ์ (ครัวเรือน)

■ โฉนด/น.ส.ทุกประเภท : 88.56% ■ ส.ป.ก.ทุกประเภท : 6.01%
■ หนังสือรับรองของหน่วยงาน : .79% ■ เอกสารสิทธิ์อื่นๆ : 4.65%

ประเภทเอกสารสิทธิ์ (เฉพาะเกษตรกรเป็นเจ้าของ)

รวม	ประเภทเอกสารสิทธิ์			
	โฉนด/น.ส.ทุกประเภท	ส.ป.ก.ทุกประเภท	หนังสือรับรองของหน่วยงาน	เอกสารสิทธิ์อื่นๆ
1,292.00	1,238.00	84.00	11.00	65.00

ภาพที่ ๑๙ แสดงประเภทเอกสารสิทธิ์ ตำบลเขาวไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม (ที่มา : ระบบฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกรกลาง กรมส่งเสริมการเกษตร, พ.ศ. ๒๕๖๘)

๒) องค์กรและสถาบันเกษตรกร

(๑) กลุ่มเกษตรกร/สถาบัน

ตำบลเขวาไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม มีกลุ่มส่งเสริมอาชีพ ๑ กลุ่ม มีสมาชิก ๒๐ ราย กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ๒ กลุ่ม สมาชิก ๔๐ ราย กลุ่มยุวเกษตรกร ๑ กลุ่ม สมาชิก ๓๐ ราย วิสาหกิจชุมชน ๒๑ แห่ง สมาชิก ๔๐๑ ราย

ตารางที่ ๑๘ แสดงจำนวนและสมาชิกสถาบันเกษตรกรตำบลเขวาไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

ตำบล	กลุ่มส่งเสริมอาชีพ		กลุ่มแม่บ้าน		กลุ่มยุวเกษตรกร		วิสาหกิจชุมชน		สหกรณ์		กลุ่มเกษตรกร	
	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)	แห่ง	สมาชิก (ราย)	แห่ง	สมาชิก (ราย)	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)
เขวาไร่	๑	๒๐	๒	๔๐	๑	๓๐	๒๑	๔๐๑	-	-	-	-
รวม	๑	๒๐	๒	๔๐	๑	๓๐	๒๑	๔๐๑	-	-	-	-

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนาเชือก, พ.ศ. ๒๕๖๘

๓) ศูนย์เรียนรู้และเครือข่าย

ตำบลเขวาไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม มีแหล่ง/ศูนย์เรียนรู้และบริการด้านการเกษตร มีศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) จำนวน ๑ ศูนย์ ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) เครือข่าย จำนวน ๓ ศูนย์ และศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล จำนวน ๑ ศูนย์

ตารางที่ ๑๙ แสดงจำนวนแหล่ง/ศูนย์เรียนรู้และบริการด้านการเกษตร ตำบลเขวาไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

ตำบล	ศพก.	ศพก. เครือข่าย	ศจช.	ศตปช.	ศบกด	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจ			ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยี ด้านการพัฒนาที่ดิน
						กษ.	ปศุสัตว์	ปศุสัตว์	
เขวาไร่	๑	๓	-	-	๑	-	-	-	-
รวม	๑	๓	-	-	๑	-	-	-	-

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนาเชือก, พ.ศ. ๒๕๖๘

(๑) อาสาสมัครเกษตรกร

ตำบลเขวาไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม มีอาสาสมัครเกษตรกร จำนวน ๑๙ คน โดยมีเกษตรกรหมู่บ้านจำนวนมากที่สุด จำนวน ๑๙ ราย อย่างไรก็ตามอาสาสมัครบางรายทำหน้าที่อาสาสมัครมากกว่า ๑ หมู่บ้าน

ตารางที่ ๒๐ แสดงข้อมูลอาสาสมัครเกษตรกรตำบลเขวาไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

ตำบล	หน่วยงาน /อาสาสมัครเกษตรกร (ราย)								
	อาสาสมัคร ฝนหลวง	ครูบุญชี อาสา	ประมง อาสา	อาสา ปศุสัตว์	หมอดิน อาสา	เกษตรกร หมู่บ้าน	สหกรณ์	เศรษฐกิจ การเกษตร	อาสาสมัคร ปฏิรูปที่ดิน
เขวาไร่	-	๑๙	-	-	๑๙	๑๙	-	-	-
รวม	-	๑๙	-	-	๑๙	๑๙	-	-	-

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนาเชือก, พ.ศ. ๒๕๖๘

(๒) ประชาชนชาวบ้าน

ตำบลเขาไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม มีประชาชนชาวบ้านภายใต้โครงการเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่ โดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งการดำเนินการโครงการได้คัดเลือกประชาชนชาวบ้านเป็นผู้ดำเนินการถ่ายทอดองค์ความรู้ตามวิถีของประชาชนแต่ละคน ซึ่งในตำบลเขาไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม มีประชาชนชาวบ้านจำนวน ๕ คน

ตารางที่ ๒๑ แสดงข้อมูลประชาชนชาวบ้านตำบลเขาไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

ที่	ชื่อ - สกุล	ที่อยู่	องค์ความรู้ด้าน
๑	นายสว่าง โพธิ์เกตุ	๕๘ หมู่ที่ ๔ ตำบล เขาไร่	เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตรผสมผสาน/เกษตร
๒	นายสมพัทธ์ แก้วโพธิ์	๘๔ หมู่ที่ ๒ ตำบล เขาไร่	เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตรผสมผสาน/เกษตร
๓	นายพงศ์ ทบภักดี	๒๔ หมู่ที่ ๑๙ ตำบล เขาไร่	เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตรผสมผสาน/เกษตร
๔	นายปรีชา เทียงดีฤทธิ์	๑๑๐ หมู่ ๔ ตำบลเขาไร่	เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตรผสมผสาน/เกษตร
๕	นายบุตรเนียน เทียงดาห์	๔๓ หมู่ ๔ ตำบลเขาไร่	เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตรผสมผสาน/เกษตร

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนาเชือก, พ.ศ. ๒๕๖๘

(๓) ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

ชื่อ : ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อำเภอนาเชือก บ้านดอนกลอย หมู่ ๔ ตำบลเขาไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

ชื่อเกษตรกรต้นแบบ : นายสว่าง โพธิ์เกตุ

บ้านเลขที่ : ๕๘ บ้านดอนกลอย หมู่ ๔ ตำบลเขาไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

สถานการณ์ของพื้นที่ : เกษตรกรในพื้นที่ตำบลเขาไร่ มีอาชีพหลัก คือ การทำนาประมาณ ๘๐% ของพื้นที่ โดยการปลูกข้าวเพื่อบริโภค และจำหน่าย แต่ก็ประสบปัญหาต้นทุนสูง ราคาผลผลิตตกต่ำ เกษตรกรบางคนจึงหันมาทำการเกษตรแบบผสมผสานเพื่อการอยู่รอดของตัวเอง และเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นดังเช่นที่ นายสว่าง โพธิ์เกตุ ดำเนินการอยู่ขณะนี้

แนวทางการพัฒนา : ใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ศึกษาดูงาน และขยายเครือข่ายไปสู่ชุมชนอื่นๆ

จุดเด่นของศูนย์เรียนรู้ : การผลิตเห็ดครบวงจร และการเกษตรแบบผสมผสาน

หลักสูตรเรียนรู้ : ๑. การผลิตเห็ดครบวงจร ๒. การลดต้นทุนการผลิตโดยการทำเกษตรผสมผสาน ๓.

การใช้น้ำอย่างรู้คุณค่า ๔. การปรับปรุงบำรุงดิน

ศูนย์เครือข่าย : จำนวน ๑๖ ศูนย์

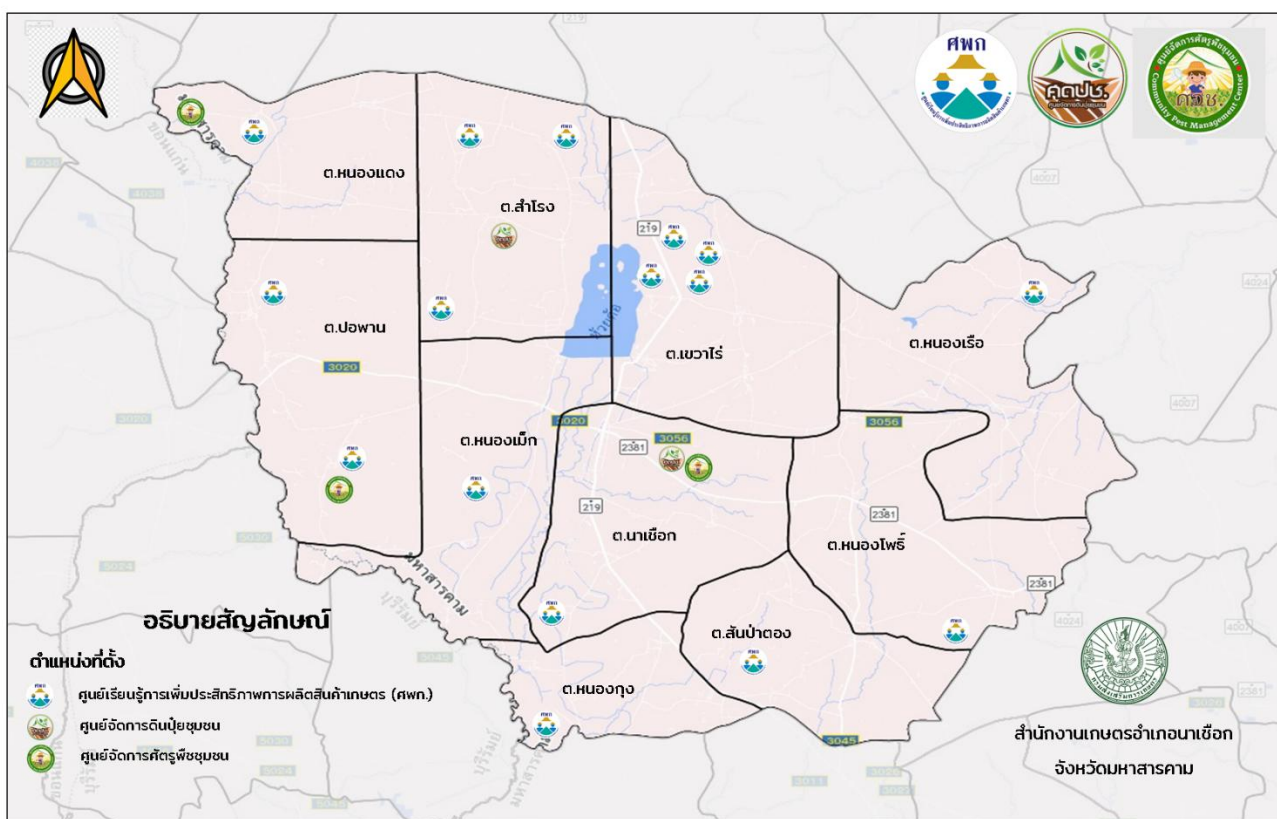
ตารางที่ ๒๒ ศูนย์เครือข่ายของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรตำบลเขาไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

แบบสรุปข้อมูล						
ศูนย์เครือข่ายของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรตำบลเขาไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม						
ที่	ชื่อศูนย์เครือข่าย	ประเภท/กิจกรรมหลัก	ที่ตั้งศูนย์		ชื่อ - นามสกุล ประธานศูนย์	เบอร์โทรศัพท์ ประธานศูนย์เครือข่าย
			หมู่	ตำบล		
๑	ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อำเภอนาเชือก	การผลิตเห็ดครบวงจร และการเกษตรแบบผสมผสาน	๔	เขาไร่	นายสว่าง โพธิ์เกตุ	๐๘๙-๒๗๕๙๘๓๙

ตารางที่ ๒๒ ศูนย์เครือข่ายของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรตำบลเขาไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม (ต่อ)

แบบสรุปข้อมูล						
ศูนย์เครือข่ายของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรตำบลเขาไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม						
ที่	ชื่อศูนย์เครือข่าย	ประเภท/กิจกรรมหลัก	ที่ตั้งศูนย์		ชื่อ - นามสกุล ประธานศูนย์	เบอร์โทรศัพท์ ประธานศูนย์เครือข่าย
			หมู่	ตำบล		
๑	ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อำเภอนาเชือก	การผลิตเห็ดครบวงจร และการเกษตรแบบผสมผสาน	๔	เขาไร่	นายสว่าง โพธิ์เกตุ	๐๘๙-๒๗๕๙๘๓๙

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนาเชือก, พ.ศ. ๒๕๖๘

ภาพที่ ๒๐ แสดงที่ตั้งศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร และเครือข่าย ตำบลเขาไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม (ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนาเชือก, พ.ศ. ๒๕๖๘)

(๔) กลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่

ตำบลเขาไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม มีกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่ จำนวน ๓ กลุ่ม ได้แก่

- กลุ่มแปลงใหญ่ข้าว หมู่ ๘ บ้านหนองคูน้อย ตำบลเขาไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม
- กลุ่มแปลงใหญ่ไม้ผล หมู่ ๔ บ้านดอนกลอย ตำบลเขาไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม
- กลุ่มแปลงใหญ่พืชผัก หมู่ ๗ บ้านห้วยหลาว ตำบลเขาไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

แผนการผลิตรายกลุ่มของ : กลุ่มแปลงใหญ่ข้าว หมู่ ๘ บ้านหนองคูน้อย ตำบลเขาวไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม
ที่อยู่ : หมู่ ๘ บ้านหนองคูน้อย ตำบลเขาวไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

กิจกรรม : การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตข้าว.....

- เป้าหมายการดำเนินงาน ลดต้นทุนการผลิต จาก ๓,๗๕๐ บาท/ต่อไร่ เป็น ๓,๐๐๐ บาท.(๒๐%)
- เป้าหมายผลผลิต เพิ่มผลผลิต จาก ๔๐๐ กก./ไร่ เป็น ๔๘๐ กก./ไร่.(๒๐%).....
- เป้าหมายรายได้..... ๓๕๐,๐๐๐ บาท/ไร่.....
- ประมาณการรายจ่าย..... ๑๐๐,๐๐๐ บาท/ไร่.....

กิจกรรมที่ต้องการพัฒนา

๑. การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว

ตารางที่ ๒๓ แสดงปฏิทินการทำงานแปลงใหญ่ข้าว หมู่ ๘ บ้านหนองคูน้อย ตำบลเขาวไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

กิจกรรม	เดือน												ประมาณการรายจ่าย	ประมาณการรายได้
	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.		
๑. การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว	←—————→												๑๐,๐๐๐	๑๐๐,๐๐๐

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนาเชือก, พ.ศ. ๒๕๖๘

แผนการผลิตรายกลุ่มของ : กลุ่มแปลงใหญ่ไม้ผล หมู่ ๔ บ้านดอนกลอย ตำบลเขาวไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม
ที่อยู่ : หมู่ ๔ บ้านดอนกลอย ตำบลเขาวไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

กิจกรรม : การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตข้าว.....

- เป้าหมายการดำเนินงาน ลดต้นทุนการผลิต จาก ๔,๐๐๐ บาท/ต่อไร่ เป็น ๓,๒๐๐ บาท.(๒๐%)
- เป้าหมายผลผลิต เพิ่มผลผลิต จาก ๕๐๐ กก./ไร่ เป็น ๖๐๐ กก./ไร่.(๒๐%).....
- เป้าหมายรายได้..... ๑๐๐,๐๐๐ บาท/ไร่.....
- ประมาณการรายจ่าย..... ๕๐,๐๐๐ บาท/ไร่.....

กิจกรรมที่ต้องการพัฒนา

๑. การแปรรูปมะม่วง

ตารางที่ ๒๔ แสดงปฏิทินการทำงานแปลงใหญ่ไม้ผล หมู่ ๔ บ้านดอนกลอย ตำบลเขาวไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

กิจกรรม	เดือน												ประมาณการรายจ่าย	ประมาณการรายได้
	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.		
๑. การแปรรูปมะม่วง	←—————→												๕๐,๐๐๐	๑๐๐,๐๐๐

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนาเชือก, พ.ศ. ๒๕๖๘

แผนการผลิตรายกลุ่มของ : กลุ่มแปลงใหญ่พืชผัก หมู่ ๗ บ้านห้วยหลาว ตำบลเขวไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม
ที่อยู่ : หมู่ ๗ บ้านห้วยหลาว ตำบลเขวไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

กิจกรรม : การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต การลดต้นทุนการผลิต และการเพิ่มมูลค่าสินค้าพืชผัก...

- เป้าหมายการดำเนินงาน ลดต้นทุนการผลิต จาก ๓,๖๐๐ บาท/ต่อไร่ เป็น ๒,๘๘๐ บาท (๒๐%)
- เป้าหมายผลผลิต เพิ่มผลผลิต จาก ๑,๐๐๐ กก./ไร่ เป็น ๑,๒๐๐ กก./ไร่ (๒๐%)
- เป้าหมายรายได้ ๒๔,๐๐๐ บาท/ไร่
- ประมาณการระบาย ๒,๘๘๐ บาท/ไร่

กิจกรรมที่ต้องการพัฒนา

๑. การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพืชผัก (การจัดทำระบบน้ำ/ การใช้ปุ๋ยหมักอินทรีย์)

ตารางที่ ๒๕ แสดงปฏิทินการทำงานแปลงใหญ่ไม้ผล หมู่ ๗ บ้านห้วยหลาว ตำบลเขวไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

กิจกรรม	เดือน												ประมาณการระบาย	ประมาณการรายได้	
	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.			
๑. การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพืชผัก	←			→					←	→				๒,๘๘๐	๒๔,๐๐๐

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนาเชือก, พ.ศ. ๒๕๖๘

ตารางที่ ๒๖ แสดงข้อมูลกลุ่มแปลงใหญ่ ตำบลเขวไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

ที่	ชื่อกลุ่มแปลงใหญ่	ชนิดพืช	จำนวนสมาชิก (คน)	จำนวนพื้นที่ (ไร่)	ประธาน	เบอร์โทรศัพท์ประธาน
๑	แปลงใหญ่ข้าว หมู่ ๘ บ้านหนองคูน้อย ตำบลเขวไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	ข้าว	๓๓	๔๗๗	นายวีรวัฒน์ ปริชัยยะ	๐๘๖-๒๔๐๔๔๓๗
๒	แปลงใหญ่ไม้ผล หมู่ ๔ บ้านดอนกลอย ตำบลเขวไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	ไม้ผล	๓๙	๒๐๐	นายปรีชา เทียงดีฤทธิ์	๐๙๑-๘๖๘๙๘๐๗
๓	แปลงใหญ่ไม้ผล หมู่ ๗ บ้านห้วยหลาว ตำบลเขวไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	พืชผัก	๔๖	๖	นายนิรัตน์ กองสา	๐๖๑-๐๘๓๗๙๐๙

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนาเชือก, พ.ศ. ๒๕๖๘

๑.๒ ศักยภาพพื้นที่/ทรัพยากรการเกษตร

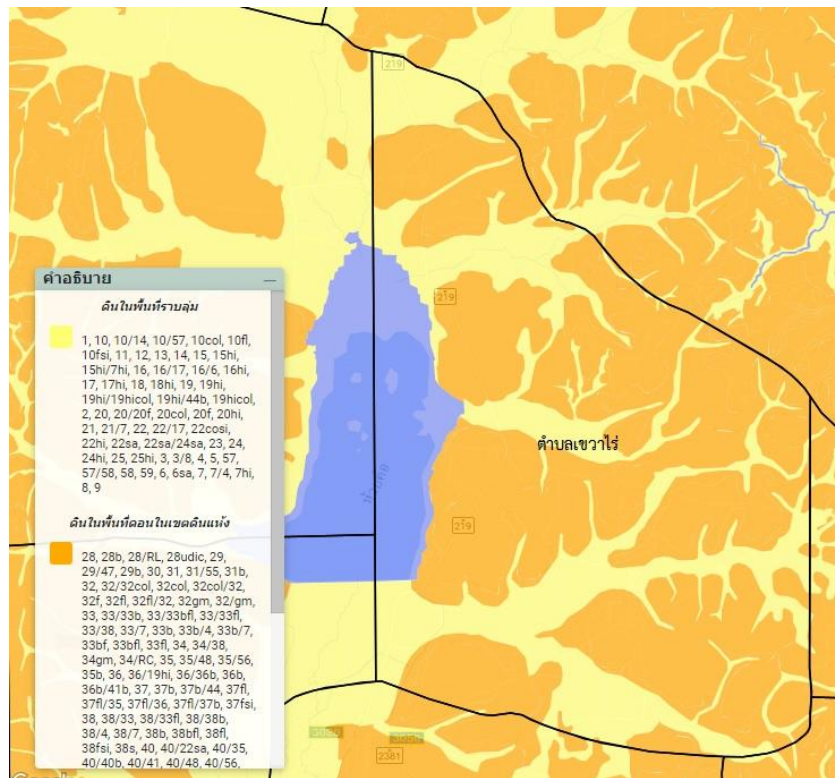
๑) ทรัพยากรดิน

ดินในพื้นที่ตำบลเขวาไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม เป็นดินในพื้นที่ตอนในเขตดินแห้ง มากที่สุด จำนวน ๒๒,๘๓๖.๑๙ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๗๘.๘๙ รองลงมาเป็นดินในพื้นที่ราบลุ่ม จำนวน ๓,๐๖๖๓.๐๕ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๕๘ และเป็นพื้นที่เบ็ดเตล็ด จำนวน ๓,๔๗.๗๕ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๕๓ ตามลำดับ

ตารางที่ ๒๗ แสดงทรัพยากรดินตำบลเขวาไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

ประเภท	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ
ดินในพื้นที่ลาดชันสูง	-	-
ดินในพื้นที่ตอนในเขตดินแห้ง	๒๒,๘๓๖.๑๙	๗๘.๘๙
พื้นที่เบ็ดเตล็ด	๓,๐๔๗.๗๕	๑๐.๕๓
กลุ่มชุดดินผสม	-	-
ดินในพื้นที่ราบลุ่ม	๓,๐๖๓.๐๕	๑๐.๕๘

ที่มา : <http://agri-map-online.moac.go.th/>, พ.ศ. ๒๕๖๘

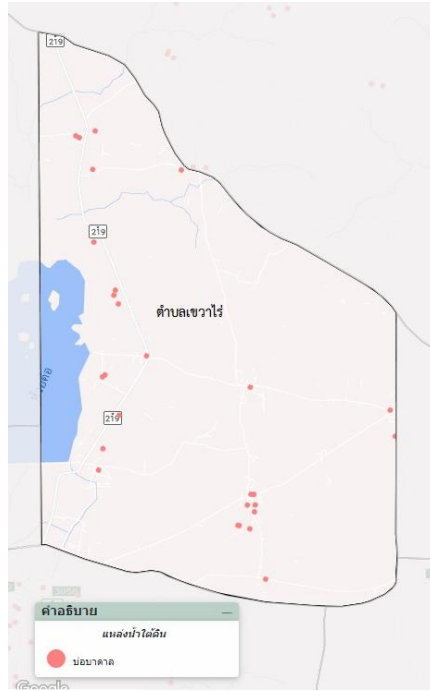
ภาพที่ ๒๑ แสดงพื้นที่ทรัพยากรดินตำบลเขวาไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

(ที่มา : <http://agri-map-online.moac.go.th/>, พ.ศ. ๒๕๖๘)

๒) ทรัพยากรน้ำ

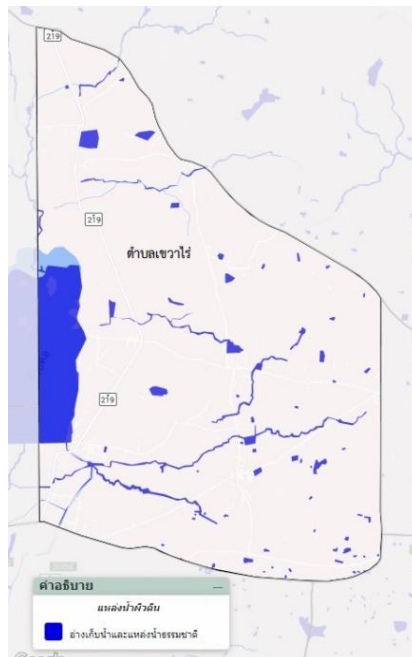
ตำบลเขวาไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม เป็นพื้นที่อาศัยน้ำฝนในการทำการเกษตรเป็นหลัก ประมาณ ๙๐% ของพื้นที่ทั้งหมดนอกจากนี้ยังแหล่งน้ำอื่นๆ ที่ใช้ในการเกษตร ดังนี้

- แหล่งน้ำใต้ดิน มีบ่อบาดาลในพื้นที่ตำบลเขวาไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม รวมทั้งสิ้น

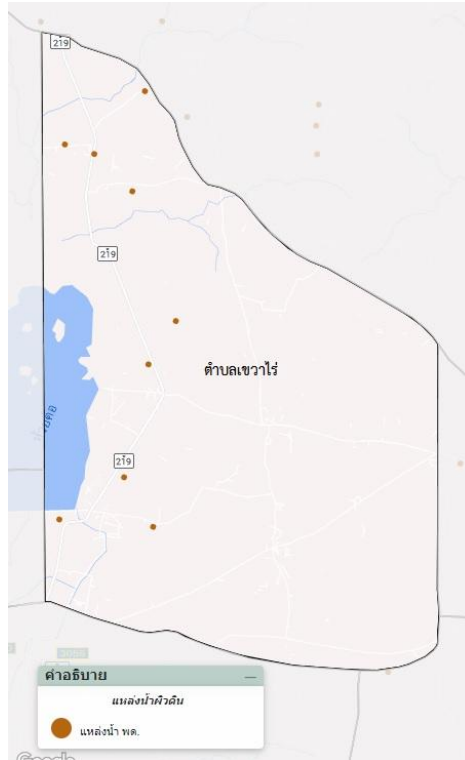

ภาพที่ ๒๒ แสดงแหล่งน้ำใต้ดิน ตำบลเขาวไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม
(ที่มา : <http://agri-map-online.moac.go.th/>, พ.ศ. ๒๕๖๘)

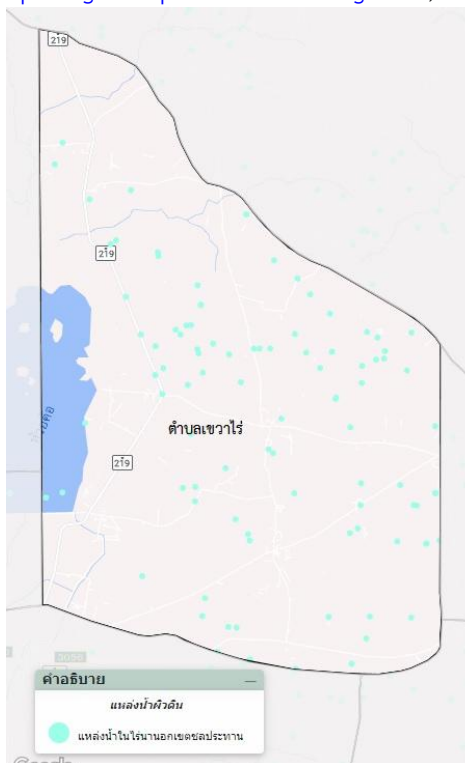
- แหล่งน้ำผิวดิน ได้แก่ น้ำในแม่น้ำลำคลอง ทะเลสาบ และในพื้นที่ชุ่มน้ำที่เป็นน้ำจืด ปกติน้ำผิวดินจะได้รับการเติมจากฝน ตำบลเขาวไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม มีแหล่งน้ำผิวดินที่ใช้ทำการเกษตร ดังนี้ อ่างเก็บน้ำและแหล่งน้ำธรรมชาติ จำนวน ๒,๘๒๘.๘๙ ไร่ พื้นที่เขตชลประทานอ่างห้วยค้อ จำนวน ๖๖๙ ไร่ แหล่งน้ำโครงการพัฒนาที่ดิน (บ่อจิว บ่อขนาดเล็ก บ่อชุมชน) จำนวน ๙ จุด แหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน จำนวน ๙๔ จุด

ภาพที่ ๒๓ แสดงแหล่งน้ำผิวดิน (อ่างเก็บน้ำและแหล่งน้ำธรรมชาติ)
ตำบลเขาวไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม
(ที่มา : <http://agri-map-online.moac.go.th/>, พ.ศ. ๒๕๖๘)

ภาพที่ ๒๔ แสดงแหล่งน้ำผิวดิน (แหล่งน้ำจากกรมพัฒนาที่ดิน)
ตำบลเขาวไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม
(ที่มา : <http://agri-map-online.moac.go.th/>, พ.ศ. ๒๕๖๘)

ภาพที่ ๒๕ แสดงแหล่งน้ำผิวดิน (แหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน)
ตำบลเขาวไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม
(ที่มา : <http://agri-map-online.moac.go.th/>, พ.ศ. ๒๕๖๘)

๑.๓ สินค้าเอกลักษณ์ประจำถิ่น/สินค้า GI

เกษตรกรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนา ทำไร่เป็นหลัก อาชีพเสริม ทอผ้าไหม การปลูกหม่อนเลี้ยงไหม ปศุสัตว์ เพาะเห็ด ดังนั้นสินค้าเกษตรหลักๆ คือ ข้าว รองลงมาได้แก่ ทอผ้าไหมมัดหมี่ และผ้าย้อมสีธรรมชาติ และปศุสัตว์ เช่น โคเนื้อ

ทอผ้าไหมมัดหมี่ เป็นผลิตภัณฑ์ที่ใช้ในชีวิตประจำวัน หรือเป็นของฝาก เช่น ผ้าถุงมัดหมี่ ผ้าพื้นสำหรับตัดเสื้อ กระเป๋า ผ้าขาวม้า ผ้าคลุมไหล่ ผ้าพันคอ เป็นต้น

ปศุสัตว์ ในพื้นที่อำเภอนาเชือกมีตลาดนัดโคกระบือขนาดใหญ่ เปิดให้บริการซื้อขายในทุกวันที่ ๕, ๑๐, ๑๕, ๒๐, ๒๕ และ ๓๐ ของทุกๆ เดือน

๑.๔ สินค้าเกษตรที่สำคัญ

๑.๔.๑ ข้าว

๑) พื้นที่เหมาะสม/ไม่เหมาะสม

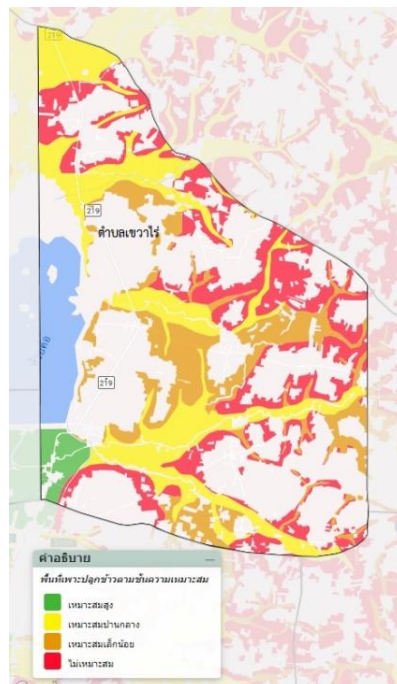
(๑) เขตความเหมาะสม

ตำบลเขวาไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม มีพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับปลูกข้าว ทั้งหมดจำนวน ๑๗,๐๘๗.๖๘ ไร่ แบ่งเป็นพื้นที่ที่มีความเหมาะสมมาก (S๑) จำนวน ๕๙๐.๔๘ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๓.๔๖ พื้นที่เหมาะสมปานกลาง (S๒) จำนวน ๖,๑๒๗.๙๑ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๓๕.๘๖ พื้นที่เหมาะสมน้อย (S๓) จำนวน ๔,๔๖๓.๗๗ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๒๖.๑๒ และพื้นที่ที่ไม่เหมาะสม (N) จำนวน ๕,๙๐๕.๕๒ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๓๔.๕๖

ตารางที่ ๒๘ แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกข้าว ตำบลเขวาไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

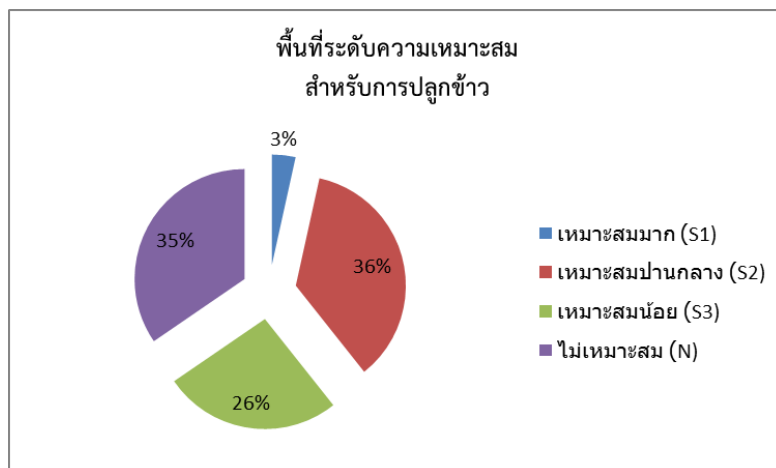
ตำบล	พื้นที่ระดับความเหมาะสมสำหรับการปลูกข้าว (ไร่)				
	เหมาะสมมาก (S๑)	เหมาะสมปานกลาง (S๒)	เหมาะสมน้อย (S๓)	ไม่เหมาะสม (N)	รวมพื้นที่ทั้งหมด
เขวาไร่	๕๙๐.๔๘	๖,๑๒๗.๙๑	๔,๔๖๓.๗๗	๕,๙๐๕.๕๒	๑๗,๐๘๗.๖๘

ที่มา : <http://agri-map-online.moac.go.th/>, พ.ศ. ๒๕๖๘

ภาพที่ ๒๖ แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกข้าว ตำบลเขวาไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

(ที่มา : <http://agri-map-online.moac.go.th/>, พ.ศ. ๒๕๖๘

ภาพที่ ๒๗ แสดงร้อยละแต่ละระดับชั้นความเหมาะสมสำหรับปลูกข้าว ตำบลเขวาไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม
(ที่มา : <http://agri-map-online.moac.go.th/>, พ.ศ. ๒๕๖๘)

(๒) พื้นที่ปลูกข้าว

ตำบลเขวาไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม มีพื้นที่ปลูกข้าว จำนวน ๑๗,๖๖๐.๔๔ ไร่ โดยปลูกมากที่สุดคือ บ้านห้วยหลาวเหนือ หมู่ที่ ๑๕ จำนวน ๒,๑๐๗.๓๔ ไร่ รองลงมา คือ บ้านหนองคูน้อย หมู่ที่ ๘ จำนวน ๒,๐๗๕.๐๐ ไร่ และบ้านห้วยหลาว หมู่ที่ ๗ จำนวน ๑,๘๓๐.๑๑ ไร่ ตามลำดับ

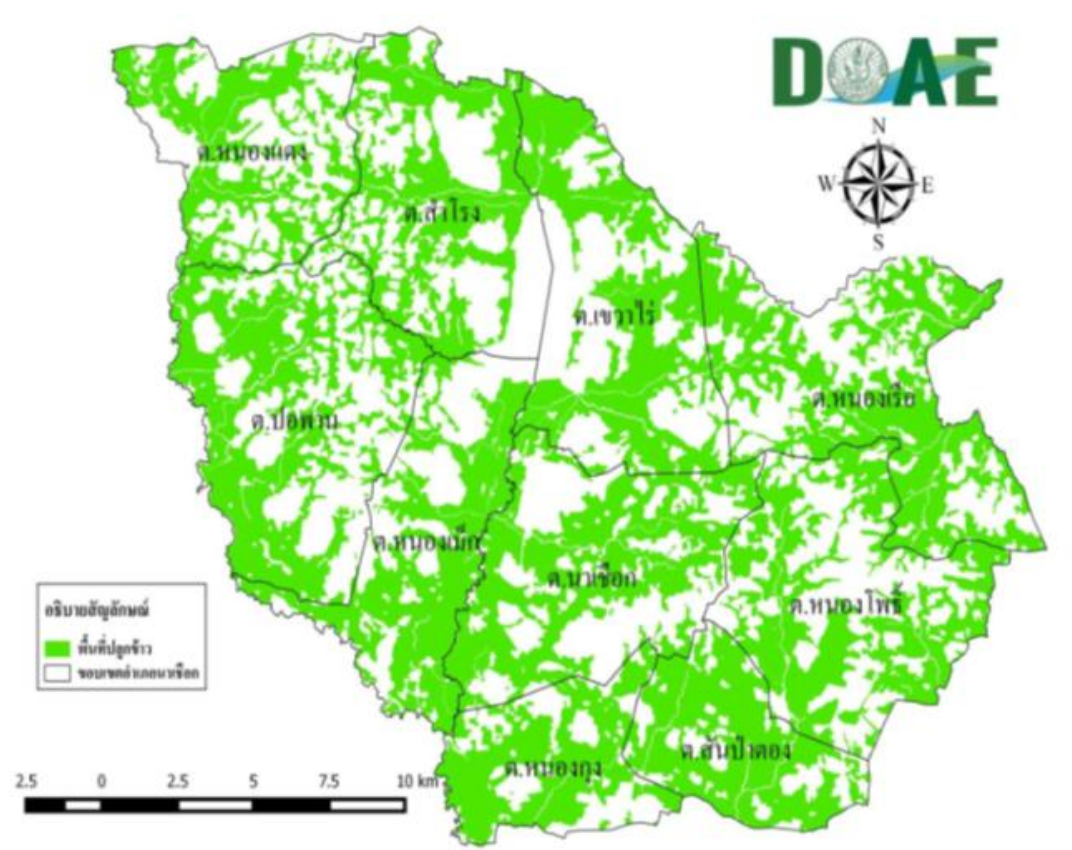
ตารางที่ ๒๙ แสดงพื้นที่ปลูกข้าว ตำบลเขวาไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

ที่	หมู่ที่	พื้นที่ปลูกข้าว (ไร่)
๑	๑	๕๘๒.๘๘
๒	๒	๗๖๔.๓๖
๓	๓	๙๗๕.๑๑
๔	๔	๕๗๒.๐๙
๕	๕	๑๒๖.๙๔
๖	๖	๙๘๔.๑๘
๗	๗	๑,๘๓๐.๑๑
๘	๘	๒,๐๗๕.๐๐
๙	๙	๑,๗๕๘.๒๖
๑๐	๑๐	๖๗๖.๔๑
๑๑	๑๑	๑๗๙
๑๒	๑๒	๗๘๔.๐๙
๑๓	๑๓	๑,๔๒๓.๔๘
๑๔	๑๔	๘๔๘.๓
๑๕	๑๕	๒,๑๐๗.๓๔
๑๖	๑๖	๘๐๒.๔๒
๑๗	๑๗	๔๖๓.๒๗

ตารางที่ ๒๘ แสดงพื้นที่ปลูกข้าว ตำบลเขาวไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม (ต่อ)

ที่	หมู่ที่	พื้นที่ปลูกข้าว (ไร่)
๑๘	๑๘	๑๘.๓
๑๙	๑๙	๖๘๘.๙๒
รวม		๑๗,๖๖๐.๔๔

ที่มา : ระบบฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกรกลาง กรมส่งเสริมการเกษตร, พ.ศ. ๒๕๖๘

ภาพที่ ๒๘ แสดงพื้นที่ปลูกข้าว (พื้นที่ปลูกจริง) อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม
(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนาเชือก, พ.ศ. ๒๕๖๘)

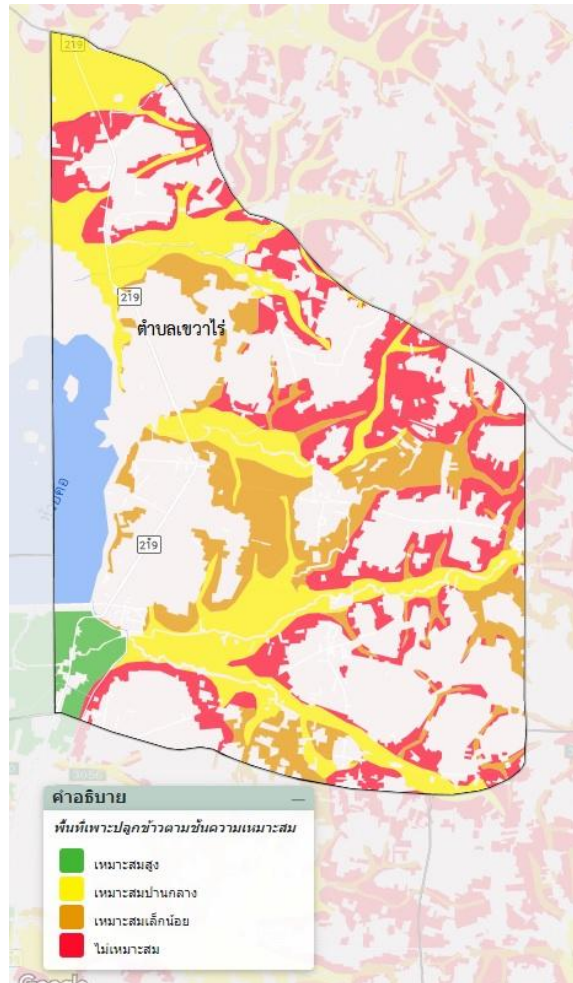
(๓) พื้นที่ปลูกข้าวตามระดับชั้นความเหมาะสม

ตำบลเขาวไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม มีพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับปลูกข้าว ทั้งหมด จำนวน ๑๗,๐๘๗.๖๘ ไร่ แบ่งเป็นพื้นที่ที่มีความเหมาะสมมาก (S๑) จำนวน ๕๙๐.๔๘ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๓.๔๖ พื้นที่เหมาะสมปานกลาง (S๒) จำนวน ๖,๑๒๗.๙๑ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๓๕.๘๖ พื้นที่เหมาะสมน้อย (S๓) จำนวน ๔,๔๖๓.๗๗ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๒๖.๑๒ และพื้นที่ที่ไม่เหมาะสม (N) จำนวน ๕,๙๐๕.๕๒ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๓๔.๕๖

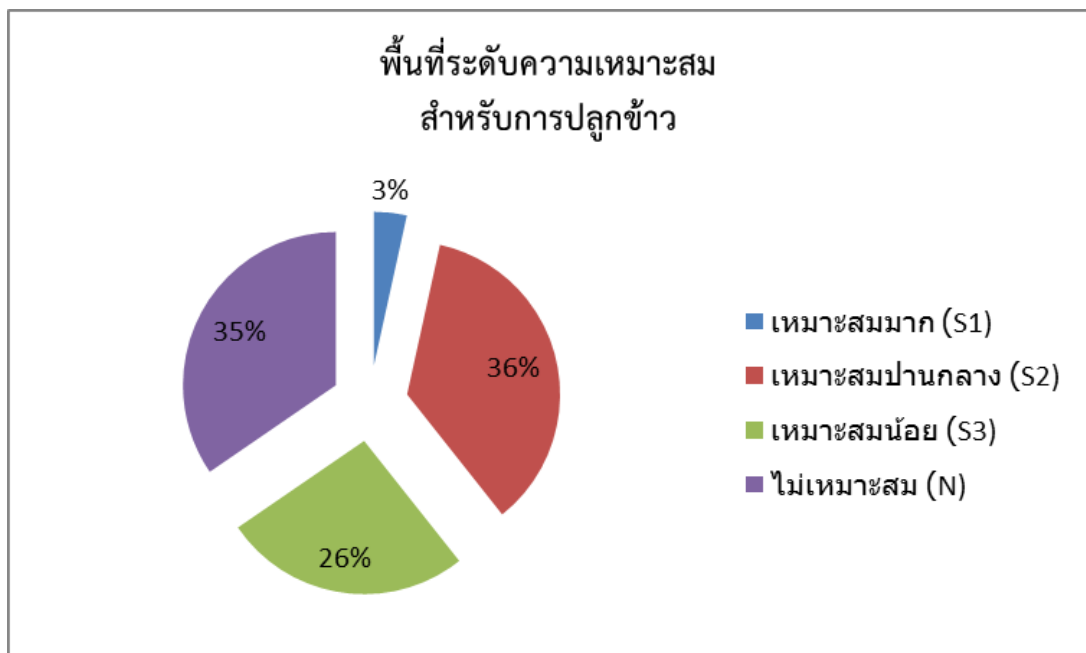
ตารางที่ ๓๐ แสดงพื้นที่ปลูกข้าวตามระดับชั้นความเหมาะสม ตำบลเขาวไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

ตำบล	พื้นที่ระดับความเหมาะสมสำหรับการปลูกข้าว (ไร่)				
	เหมาะสมมาก (S๑)	เหมาะสมปานกลาง (S๒)	เหมาะสมน้อย (S๓)	ไม่เหมาะสม (N)	รวมพื้นที่ทั้งหมด
เขาวไร่	๕๙๐.๔๘	๖,๑๒๗.๙๑	๔,๔๖๓.๗๗	๕,๙๐๕.๕๒	๑๗,๐๘๗.๖๘

ที่มา : <http://agri-map-online.moac.go.th/>, พ.ศ. ๒๕๖๘

ภาพที่ ๒๙ แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกข้าวตามระดับชั้นความเหมาะสม ตำบลเขาไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม (ที่มา : <http://agri-map-online.moac.go.th/>, พ.ศ. ๒๕๖๘)

ภาพที่ ๓๐ แสดงร้อยละพื้นที่ปลูกข้าวตามระดับชั้นความเหมาะสม ตำบลเขาไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม (ที่มา : <http://agri-map-online.moac.go.th/>, พ.ศ. ๒๕๖๘)

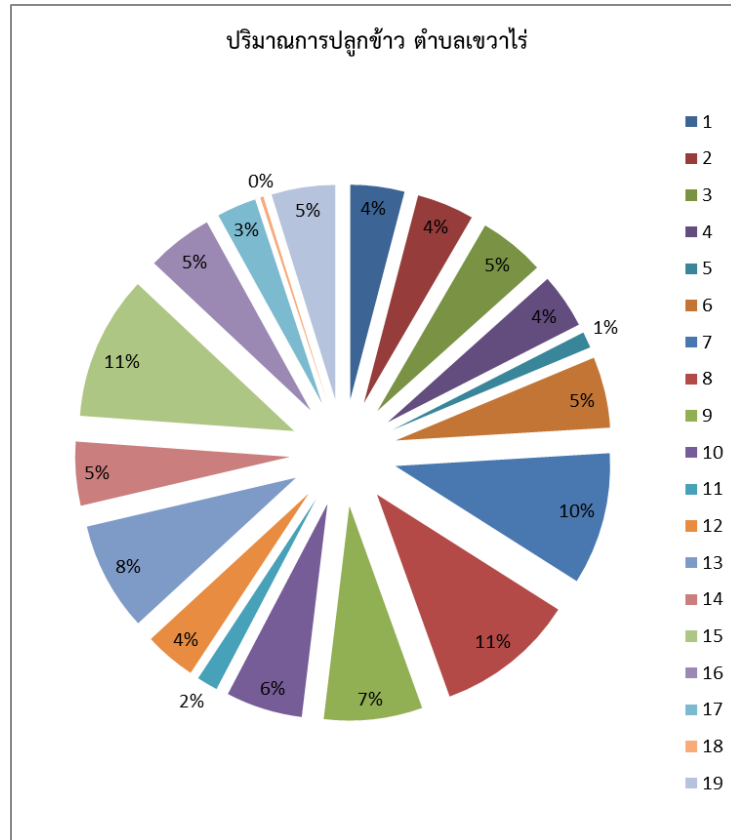
๒) ปริมาณการผลิต

ตำบลเขวาไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม มีพื้นที่ปลูกข้าว จำนวน ๑๗,๖๖๐.๔๔ ไร่ โดยปลูกมากที่สุดคือ บ้านห้วยหลาวเหนือ หมู่ที่ ๑๕ จำนวน ๒,๑๐๗.๓๔ ไร่ รองลงมา คือ บ้านหนองคูน้อย หมู่ที่ ๘ จำนวน ๒,๐๗๕.๐๐ ไร่ และบ้านห้วยหลาว หมู่ที่ ๗ จำนวน ๑,๘๓๐.๑๑ ไร่ ตามลำดับ

ตารางที่ ๓๑ แสดงปริมาณการปลูกข้าว ตำบลเขวาไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

หมู่ที่	ครัวเรือนเกษตรกร	พื้นที่ปลูก (ไร่)	พื้นที่เก็บเกี่ยว (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตต่อไร่ (ตัน)
๑	๖๗	๕๘๒.๘๘	๕๘๒.๘๘	๒๔๔.๘๑	๐.๔๒
๒	๗๑	๗๖๔.๓๖	๗๖๔.๓๖	๓๒๑.๐๓	๐.๔๒
๓	๘๒	๙๗๕.๑๑	๙๗๕.๑๑	๔๐๙.๕๕	๐.๔๒
๔	๖๘	๕๗๒.๐๙	๕๗๒.๐๙	๒๔๐.๒๘	๐.๔๒
๕	๒๐	๑๒๖.๙๔	๑๒๖.๙๔	๕๓.๓๑	๐.๔๒
๖	๘๘	๙๘๔.๑๘	๙๘๔.๑๘	๔๑๓.๓๖	๐.๔๒
๗	๑๖๔	๑,๘๓๐.๑๑	๑,๘๓๐.๑๑	๗๖๘.๖๕	๐.๔๒
๘	๑๗๓	๒,๐๗๕.๐๐	๒,๐๗๕.๐๐	๘๗๑.๕๐	๐.๔๒
๙	๑๒๒	๑,๗๕๘.๒๖	๑,๗๕๘.๒๖	๗๓๘.๔๗	๐.๔๒
๑๐	๙๕	๖๗๖.๔๑	๖๗๖.๔๑	๒๘๔.๐๙	๐.๔๒
๑๑	๒๖	๑๗๙	๑๗๙	๗๕.๑๘	๐.๔๒
๑๒	๖๔	๗๘๔.๐๙	๗๘๔.๐๙	๓๒๙.๓๒	๐.๔๒
๑๓	๑๓๕	๑,๔๒๓.๔๘	๑,๔๒๓.๔๘	๕๙๗.๘๖	๐.๔๒
๑๔	๗๙	๘๔๘.๓	๘๔๘.๓	๓๕๖.๒๙	๐.๔๒
๑๕	๑๗๙	๒,๑๐๗.๓๔	๒,๑๐๗.๓๔	๘๘๕.๐๘	๐.๔๒
๑๖	๘๒	๘๐๒.๔๒	๘๐๒.๔๒	๓๓๗.๐๒	๐.๔๒
๑๗	๔๙	๔๖๓.๒๗	๔๖๓.๒๗	๑๙๔.๕๗	๐.๔๒
๑๘	๔	๑๘.๓	๑๘.๓	๗.๖๙	๐.๔๒
๑๙	๗๙	๖๘๘.๙๒	๖๘๘.๙๒	๒๘๙.๓๕	๐.๔๒
รวม	๑,๖๔๗	๑๗,๖๖๐.๔๖	๑๗,๖๖๐.๔๖	๗,๔๑๗.๓๙	๐.๔๒

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนาเชือก, พ.ศ. ๒๕๖๘

ภาพที่ ๓๑ แสดงปริมาณการปลูกข้าว ตำบลเขวาไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม
(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนาเชือก, พ.ศ. ๒๕๖๘)

๓) สถานการณ์ใช้เทคโนโลยีการผลิต

(๑) การใช้พันธุ์ดี

ส่วนใหญ่การปลูกข้าวของเกษตรกร จะปลูกข้าวเจ้า พันธุ์ขาวดอกมะลิ ๑๐๕ ข้าวเหนียว พันธุ์ กข.๖ และข้าวเจ้า พันธุ์ กข.๑๕ โดยส่วนใหญ่เก็บพันธุ์ไว้ใช้เอง และซื้อจากแหล่งต่างๆ ที่จำหน่ายเมล็ดพันธุ์ข้าว เช่น ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว ศูนย์ข้าวชุมชน โรงสี เป็นต้น

(๒) การเตรียมดิน

การเตรียมดินแยกได้เป็น ๓ ขั้นตอน คือ

- การไถกลบตอซังข้าว หลังการเก็บเกี่ยวช่วงเดือนพฤศจิกายน - ธันวาคม
- การไถตะ ช่วงเดือนมีนาคม - พฤษภาคม
- การไถแปร ช่วงเดือนพฤษภาคม - มิถุนายน

(๓) การปลูก

โดยส่วนใหญ่ทำนาหว่าน คิดเป็นร้อยละ ๙๕ มีอัตราการใช้เมล็ดพันธุ์ สำหรับนาหว่าน ประมาณ ๒๐ - ๒๕ กิโลกรัม/ไร่ เริ่มทำการหว่าน ช่วงเดือน พฤษภาคม - กรกฎาคม ในส่วนนาดำ คิดเป็นร้อยละ ๕ จะมีการหว่านกล้าในช่วงเดือนพฤษภาคม - มิถุนายน มีอัตราการใช้เมล็ดพันธุ์ ประมาณ ๑๐ กิโลกรัม/ไร่ และทำการปักดำช่วงเดือนมิถุนายน - สิงหาคม

(๔) ระบบการให้น้ำ

เป็นการเพาะปลูกโดยอาศัยน้ำฝน หากปีใดมีปริมาณน้ำฝนน้อย ฝนทิ้งช่วง หรือแห้งแล้ง ผลผลิตจะเสียหายเป็นพื้นที่กว้าง

(๕) การดูแลรักษา

- การจัดการดินทำการไถกลบตอซังข้าวหลังการเก็บเกี่ยว
- การสำรวจพื้นที่นาเป็นประจำเพื่อกำจัดวัชพืช และศัตรูพืชต่างๆ อย่างน้อย ๑ ครั้ง/สัปดาห์
- การป้องกันกำจัดโรคที่พบ เช่น โรคไหม้ ป้องกันโดยการใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มา

(๖) การใส่ปุ๋ย

- การใส่ปุ๋ยคอก เช่น ปุ๋ยมูลโค-กระบือ ที่เลี้ยงเองในช่วงการไถตะ อัตราประมาณ ๒๐๐ - ๕๐๐ กิโลกรัม/ไร่

กิโลกรัม/ไร่

- การใส่ปุ๋ยเคมีครั้งที่ ๑ ใส่ปุ๋ยสูตร ๑๖ - ๑๖ - ๘ อัตรา ๒๐ - ๒๕ กิโลกรัม/ไร่ ประมาณ

๒๐ - ๓๐ วันหลังข้าวออก

- การใส่ปุ๋ยเคมีครั้งที่ ๒ ใส่ปุ๋ยยูเรีย (๔๖ - ๐ - ๐) อัตรา ๑๐ กิโลกรัม/ไร่ ที่ระยะกำเนิดช่อดอก

หรือ ๓๐ วันก่อนข้าวออกดอก

(๗) การเก็บเกี่ยว

การเก็บเกี่ยวผลผลิตจะทำการเก็บเกี่ยวในช่วง ๒๘ - ๓๐ วัน หลังวันออกดอก โดยเริ่มเก็บเกี่ยวในช่วงเดือนพฤศจิกายน - ธันวาคม ด้วยรถเกี่ยวนาข้าว และบางส่วนใช้แรงงานคน ตากข้าวให้ความชื้นลดลงเหลือประมาณ ๑๒ - ๑๔ % ก่อนนำผลผลิตที่ได้ไปจำหน่าย และเก็บรักษา

(๘) การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว

เกษตรกรจะนำผลผลิตข้าวที่ได้ไปเก็บรักษาไว้ในยุ้งฉางของตนเอง สำหรับเก็บไว้บริโภคหรือรอการจำหน่าย

(๙) การป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรู

ใช้วิธีการเขตกรรมเป็นหลัก โดยการสำรวจพื้นที่นาเป็นประจำเมื่อพบโรคและแมลงศัตรู จะทำการป้องกันกำจัดทันที หากเกษตรกรไม่สามารถทำได้ด้วยตนเอง จะนำพืชที่เป็นโรคและแมลงศัตรูทำลายเข้ามาให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรวินิจฉัย และแนะนำวิธีป้องกันกำจัดที่ถูกต้อง

๔) ปฏิทินการเพาะปลูก

ตำบลเขวาไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม มีการปลูกข้าว ดังนี้

ชื่อ สินค้า	เดือน											
	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
ข้าวนาปี			เตรียมดิน			ปลูก	ดูแลรักษา				เก็บเกี่ยว	อัดฟาง
			←————→			←△→	←————→				←▽→	←————→

สัญลักษณ์

←————→ ช่วงฤดูปลูก

△ ปลูกสูงสุด

←.....→ ช่วงฤดูเก็บเกี่ยว

▽ เก็บเกี่ยวสูงสุด

ภาพที่ ๓๒ แสดงปฏิทินการเพาะปลูกข้าวนาปีตำบลเขวาไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนาเชือก, พ.ศ. ๒๕๖๘)

๕) ต้นทุนการผลิต

ตำบลเขวาไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม มีต้นทุนการผลิตข้าว โดยเป็นพื้นที่ในเขตชลประทาน จำนวน ๖๕๖ ไร่ และนอกเขตชลประทานจำนวน ๑๗,๐๐๔ ไร่ มีต้นทุนการผลิตข้าว เป็นเงิน ๓,๗๕๐ บาท

ตารางที่ ๓๒ แสดงต้นทุนการผลิตข้าว ปี ๒๕๖๔ ตำบลเขาวไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

รายการ	ในเขตชลประทาน (บาท/ไร่)	นอกเขตชลประทาน (บาท/ไร่)	หมายเหตุ
ไถกลบตอซัง	๒๐๐	๒๐๐	
ไถดะ	๒๐๐	๒๐๐	
ไถแปร	๒๐๐	๒๐๐	
พันธุ์ข้าว	๗๐๐	๗๐๐	
ค่าจ้างปลูก (หวาน)	๑๐๐	๑๐๐	
ค่าปุ๋ยสูตร ๑๖-๑๖-๘	๗๐๐	๗๐๐	
ค่าปุ๋ยสูตร ๔๖-๐-๐	๓๐๐	๓๐๐	
ค่าแรงใส่ปุ๋ย	๑๐๐	๑๐๐	
ค่ารถเกี่ยวข้าว	๘๐๐	๘๐๐	
ค่าขนส่ง	๑๕๐	๑๕๐	
ค่าอื่นๆ เช่น เชื้อเพลิง เบ็ดเตล็ดฯ	๓๐๐	๓๐๐	
รวม	๓,๗๕๐	๓,๗๕๐	

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนาเชือก, พ.ศ. ๒๕๖๘)

๖) สถานการณ์การตลาด/วิธีการตลาด

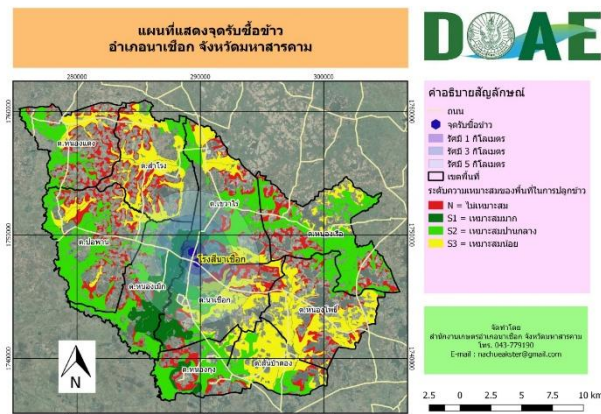
จุดรับซื้อผลผลิต/โรงงานแปรรูป จุดรับซื้อข้าว/โรงงาน ที่มีความสำคัญในอำเภอนาเชือก ประกอบไปด้วยจุดรับซื้อ จำนวน ๓ แห่ง ปริมาณผลผลิตที่เกษตรกรผลิตได้และจำหน่าย ๑๕,๐๐๐๐ ตัน/ปี

(๑) วิธีการตลาด

เกษตรกรส่วนใหญ่จะปลูกข้าวไว้เพื่อการบริโภคภายในครัวเรือน ส่วนที่เหลือจึงจำหน่าย การนำผลผลิตออกมาจำหน่ายของเกษตรกรจะนำมาจำหน่ายเมื่อมีความจำเป็นต้องการเงิน หรือเมื่อข้าวมีราคาสูง โดยเกษตรกรไม่สามารถควบคุมราคาข้าวเองได้ ต้องเป็นไปตามกลไกการตลาดข้าว การจำหน่ายผลผลิตเกษตรกรจะนำเข้ามาขายในแหล่งรับซื้อในตัวอำเภอ

(๒) แหล่งรับซื้อผลผลิต/ โรงงานแปรรูป

จุดรับซื้อผลผลิต/โรงงานแปรรูป จุดรับซื้อข้าว/โรงงาน ที่มีความสำคัญในอำเภอนาเชือก ประกอบไปด้วยจุดรับซื้อ จำนวน ๓ แห่ง

ภาพที่ ๓๓ แสดงแหล่งรับซื้อข้าว อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนาเชือก, พ.ศ. ๒๕๖๘)

๓) เกษตรกรต้นแบบในพื้นที่

ตำบลเขาไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม มีเกษตรกรที่เป็นต้นแบบในพื้นที่ โดยมีเกษตรกรที่เป็น Smart Farmer ซึ่งมีเกษตรกรที่เป็น Smart Farmer แปลงใหญ่ จำนวน ๓๓ ราย

องค์ความรู้ที่ทักษะความชำนาญ

- การลดต้นทุนการผลิตข้าว

- การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตข้าว

เกษตรกรมีความรู้ ความชำนาญ องค์ความรู้ในเทคโนโลยีการผลิต ที่มีความโดดเด่น ดังนี้

ตารางที่ ๓๓ แสดง Smart Farmer ต้นแบบในด้านแปลงใหญ่ ตำบลเขาไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

ที่	ชื่อ - สกุล	หมู่	ตำบล	อำเภอ	ปีที่เริ่ม	สาขา
๑	นางเพชร บุญทะระ	๘	เขาไร่	นาเชือก	๒๕๖๓	แปลงใหญ่
๒	นางณิชนันท์ โพธิ์เกตุ	๘	เขาไร่	นาเชือก	๒๕๖๓	แปลงใหญ่
๓	นายทองสุข โพธิ์นอก	๘	เขาไร่	นาเชือก	๒๕๖๓	แปลงใหญ่
๔	นายประสิทธิ์ ทบพักตร์	๘	เขาไร่	นาเชือก	๒๕๖๓	แปลงใหญ่
๕	นางอ่อนจันทร์ นามไธสง	๘	เขาไร่	นาเชือก	๒๕๖๓	แปลงใหญ่
๖	นายแร่ ปะติตั้ง	๘	เขาไร่	นาเชือก	๒๕๖๓	แปลงใหญ่
๗	นายบุญเถิง พรรณศิลป์	๘	เขาไร่	นาเชือก	๒๕๖๓	แปลงใหญ่
๘	นางคำเบา คุณประทุม	๘	เขาไร่	นาเชือก	๒๕๖๓	แปลงใหญ่
๙	นางสาวคำพา ปินะเก	๘	เขาไร่	นาเชือก	๒๕๖๓	แปลงใหญ่
๑๐	นางอำไพ คำนิน	๘	เขาไร่	นาเชือก	๒๕๖๓	แปลงใหญ่
๑๑	นางบุญสวย รัชรี	๘	เขาไร่	นาเชือก	๒๕๖๓	แปลงใหญ่
๑๒	นางสาวไพวรรณ วรรณปะเก	๘	เขาไร่	นาเชือก	๒๕๖๓	แปลงใหญ่
๑๓	นายประสิทธิ์ ภัยโยธศักดิ์	๘	เขาไร่	นาเชือก	๒๕๖๓	แปลงใหญ่
๑๔	นางสาคร จันปาม	๘	เขาไร่	นาเชือก	๒๕๖๓	แปลงใหญ่
๑๕	นายสิงห์ สีมานู	๘	เขาไร่	นาเชือก	๒๕๖๓	แปลงใหญ่
๑๖	นายวาริ โคตรมี	๘	เขาไร่	นาเชือก	๒๕๖๓	แปลงใหญ่
๑๗	นายประสพ วันดี	๘	เขาไร่	นาเชือก	๒๕๖๓	แปลงใหญ่
๑๘	นางบังอร บุตรศรีวงศ์	๘	เขาไร่	นาเชือก	๒๕๖๓	แปลงใหญ่
๑๙	นายวิชัย ประทุมมา	๘	เขาไร่	นาเชือก	๒๕๖๓	แปลงใหญ่
๒๐	นางบุญเกิด ทบหลง	๘	เขาไร่	นาเชือก	๒๕๖๓	แปลงใหญ่
๒๑	นายสุวรรณ์ มนัสสิลา	๘	เขาไร่	นาเชือก	๒๕๖๓	แปลงใหญ่
๒๒	นางสาวสมบัติ เบิกขุนทศ	๘	เขาไร่	นาเชือก	๒๕๖๓	แปลงใหญ่
๒๓	นางศุภศิลป์ สีมายา	๘	เขาไร่	นาเชือก	๒๕๖๓	แปลงใหญ่
๒๔	นายมานิตย์ นามภักดี	๘	เขาไร่	นาเชือก	๒๕๖๓	แปลงใหญ่
๒๕	นางสวย ฤทธิยา	๘	เขาไร่	นาเชือก	๒๕๖๓	แปลงใหญ่
๒๖	นางคำกิ่ง เพชรกัณหา	๘	เขาไร่	นาเชือก	๒๕๖๓	แปลงใหญ่

ตารางที่ ๓๓ แสดง Smart Farmer ต้นแบบในด้านแปลงใหญ่ ตำบลเขาไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม (ต่อ)

ที่	ชื่อ - สกุล	หมู่	ตำบล	อำเภอ	ปีที่เริ่ม	สาขา
๒๗	นางสาวลำดวน ทบพัทธ์	๘	เขาไร่	นาเชือก	๒๕๖๓	แปลงใหญ่
๒๘	นางสมควร จันทาม	๘	เขาไร่	นาเชือก	๒๕๖๓	แปลงใหญ่
๒๙	นางดวงจันทร์ จันทองหว่า	๘	เขาไร่	นาเชือก	๒๕๖๓	แปลงใหญ่
๓๐	นางแก้วใจ เอี่ยมสักซี	๘	เขาไร่	นาเชือก	๒๕๖๓	แปลงใหญ่
๓๑	นางสาวบุญหลาย ปะติตั้ง	๘	เขาไร่	นาเชือก	๒๕๖๓	แปลงใหญ่
๓๒	นางหอมหวล จันทรทองทิพย์	๘	เขาไร่	นาเชือก	๒๕๖๓	แปลงใหญ่
๓๓	นายวีรวัฒน์ ปรัชชัยะ	๘	เขาไร่	นาเชือก	๒๕๖๓	แปลงใหญ่

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนาเชือก, พ.ศ. ๒๕๖๘)

๑.๔.๒ ชนิดสินค้า มันสำปะหลัง

๑) พื้นที่เหมาะสม/ไม่เหมาะสม

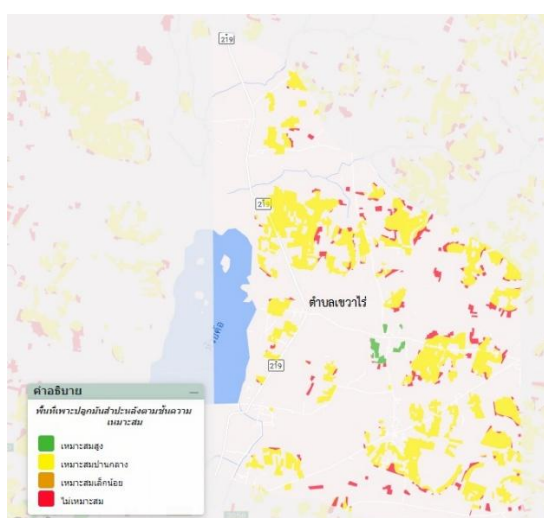
(๑) เขตความเหมาะสม

ตำบลเขาไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม มีพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับปลูกมันสำปะหลังทั้งหมด จำนวน ๖,๑๒๘.๓๖ ไร่ แบ่งเป็นพื้นที่ที่มีความเหมาะสมมาก (S๑) จำนวน ๙๓.๒๒ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๑.๕๒ พื้นที่เหมาะสมปานกลาง (S๒) จำนวน ๕,๒๕๖.๐๘ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๘๕.๗๗ พื้นที่เหมาะสมน้อย (S๓) จำนวน ๐ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๐ และพื้นที่ไม่เหมาะสม (N) จำนวน ๗๗๙.๐๖ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๗๑

ตารางที่ ๓๔ แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกมันสำปะหลัง ตำบลเขาไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

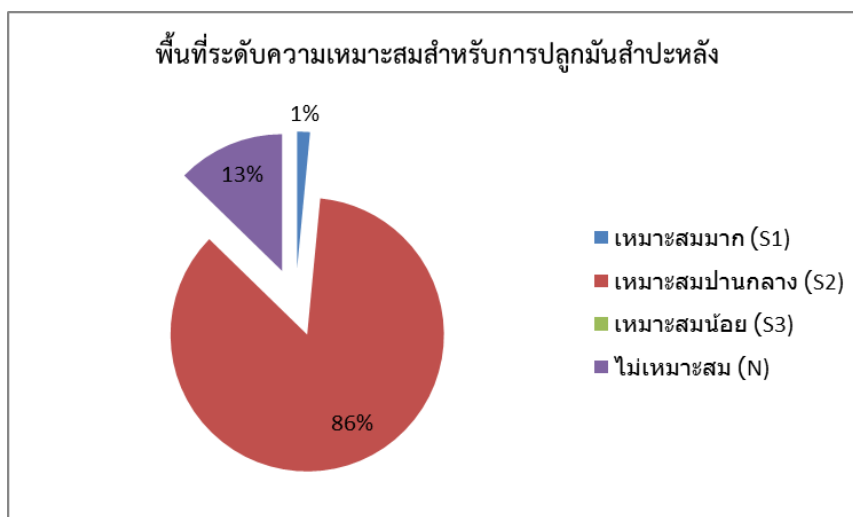
ตำบล	พื้นที่ระดับความเหมาะสมสำหรับการปลูกมันสำปะหลัง (ไร่)				รวมพื้นที่ทั้งหมด
	เหมาะสมมาก (S๑)	เหมาะสมปานกลาง (S๒)	เหมาะสมน้อย (S๓)	ไม่เหมาะสม (N)	
เขาไร่	๙๓.๒๒	๕,๒๕๖.๐๘	-	๗๗๙.๐๖	๖,๑๒๘.๓๖

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนาเชือก, พ.ศ. ๒๕๖๘)

ภาพที่ ๓๔ แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกมันสำปะหลัง ตำบลเขาไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

(ที่มา : <http://agri-map-online.moac.go.th/>, พ.ศ. ๒๕๖๘)

ภาพที่ ๓๕ แสดงร้อยละแต่ละระดับชั้นความเหมาะสมสำหรับปลูกมันสำปะหลัง
ตำบลเขวาไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม
(ที่มา : <http://agri-map-online.moac.go.th/>, พ.ศ. ๒๕๖๘)

(๒) พื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง

ตำบลเขวาไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม มีพื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง จำนวน ๔,๓๗๐ ไร่ โดยปลูกมากที่สุด คือ บ้านห้วยหลาวเหนือ หมู่ ๑๕ จำนวน ๒๓๐.๙๙ ไร่ รองลงมา คือ บ้านหนองคูน้อย หมู่ ๘ จำนวน ๒๐๙.๕๘ ไร่ และบ้านห้วยหลาว หมู่ ๗ จำนวน ๑๘๕.๕ ไร่ ตามลำดับ

ตารางที่ ๓๕ แสดงพื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง ตำบลเขวาไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

ที่	หมู่	พื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง (ไร่)
๑	๑	๑๖
๒	๒	๑๕๙.๙๖
๓	๓	๑๗๐.๗๒
๔	๔	๒
๕	๕	๒.๒๕
๖	๖	๒๕.๔
๗	๗	๑๘๕.๕
๘	๘	๒๐๙.๕๘
๙	๙	๑๐๙.๕
๑๐	๑๐	๔.๓
๑๑	๑๑	๖๒.๖๑
๑๒	๑๒	๔.๗๕
๑๓	๑๓	๕
๑๔	๑๔	๑๐๒.๗๙
๑๕	๑๕	๒๓๐.๙๙

ตารางที่ ๓๕ แสดงพื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง ตำบลเขาวไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

ที่	หมู่	พื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง (ไร่)
๑๖	๑๖	-
๑๗	๑๗	๔๒.๗๔
๑๘	๑๘	๙.๓๒
๑๙	๑๙	๑๑๔.๐๕
รวม		๑,๔๕๗.๔๕

ที่มา : <http://agri-map-online.moac.go.th/>, พ.ศ. ๒๕๖๘

ภาพที่ ๓๖ แสดงพื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง ตำบลเขาวไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

(ที่มา : <http://agri-map-online.moac.go.th/>, พ.ศ. ๒๕๖๘)

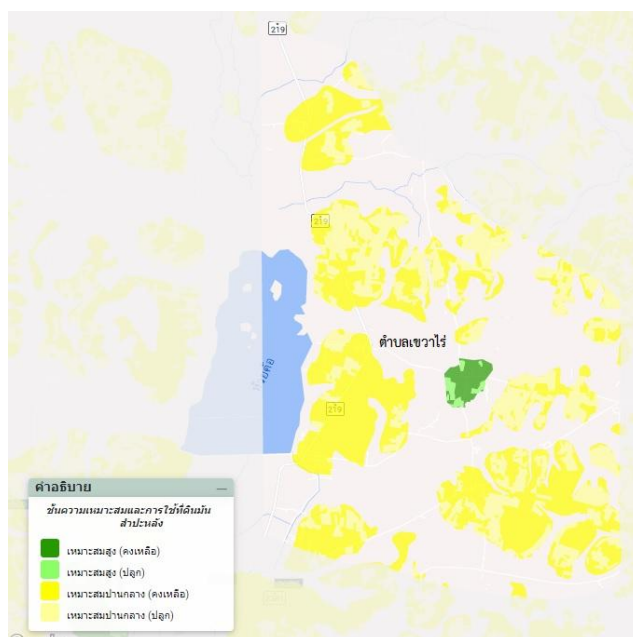
(๓) พื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง ตามระดับชั้นความเหมาะสม

ตำบลเขาวไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคามมีพื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง ตามระดับชั้นความเหมาะสม จำนวน ๕,๓๔๙.๓๐ ไร่ แบ่งเป็นพื้นที่ที่มีความเหมาะสมมาก (S๑) จำนวน ๙๓.๒๒ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๑.๗๔ พื้นที่เหมาะปานกลาง (S๒) จำนวน ๕,๒๕๖.๐๘ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๙๘.๒๖ พื้นที่เหมาะสมน้อย (S๓) จำนวน ๐ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๐ และพื้นที่ไม่เหมาะสม (N) จำนวน ๐ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๐

ตารางที่ ๓๖ แสดงพื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง ตามระดับชั้นความเหมาะสม ปลูกมันสำปะหลัง ตำบลเขาวไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

ตำบล	พื้นที่ระดับความเหมาะสมสำหรับการปลูกมันสำปะหลัง (ไร่)				รวมพื้นที่ทั้งหมด
	เหมาะสมมาก (S๑)	เหมาะสมปานกลาง (S๒)	เหมาะสมน้อย (S๓)	ไม่เหมาะสม (N)	
เขาวไร่	๙๓.๒๒	๕,๒๕๖.๐๘	-	-	๕,๓๔๙.๓๐

ที่มา : <http://agri-map-online.moac.go.th/>, พ.ศ. ๒๕๖๘

ภาพที่ ๓๗ แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง ตามระดับชั้นความเหมาะสม
ตำบลเขาวไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม
(ที่มา : <http://agri-map-online.moac.go.th/>, พ.ศ. ๒๕๖๘)

๒) ปริมาณการผลิต

ตำบลเขาวไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม มีพื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง จำนวน ๔,๓๗๐ ไร่ โดยปลูกมากที่สุด คือ บ้านห้วยหลาวเหนือ หมู่ ๑๕ จำนวน ๒๓๐.๙๙ ไร่ รองลงมา คือ บ้านหนองคูน้อย หมู่ ๘ จำนวน ๒๐๙.๕๘ ไร่ และบ้านห้วยหลาว หมู่ ๗ จำนวน ๑๘๕.๕ ไร่ ตามลำดับ

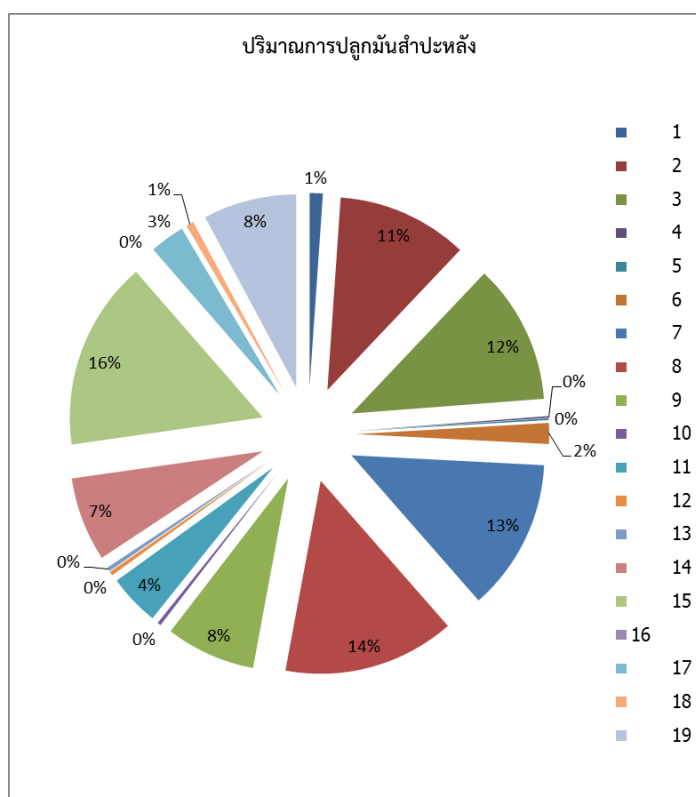
ตารางที่ ๓๗ แสดงปริมาณการผลิตมันสำปะหลัง ตำบลเขาวไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

หมู่	ครัวเรือนเกษตรกร	พื้นที่ปลูก (ไร่)	พื้นที่เก็บเกี่ยว (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตต่อไร่ (ตัน)
๑	๑	๑๖	๑๖	๕๓.๖	๓.๓๕
๒	๓๒	๑๕๙.๙๖	๑๕๙.๙๖	๕๓๕.๘๖๖	๓.๓๕
๓	๒๓	๑๗๐.๗๒	๑๗๐.๗๒	๕๗๑.๙๑๒	๓.๓๕
๔	๑	๒	๒	๖.๗	๓.๓๕
๕	๑	๒.๒๕	๒.๒๕	๗.๕๓๗๕	๓.๓๕
๖	๓	๒๕.๔	๒๕.๔	๘๕.๐๙	๓.๓๕
๗	๓๑	๑๘๕.๕	๑๘๕.๕	๖๒๑.๔๒๕	๓.๓๕
๘	๑๗	๒๐๙.๕๘	๒๐๙.๕๘	๗๐๒.๐๙๓	๓.๓๕
๙	๑๓	๑๐๙.๕	๑๐๙.๕	๓๖๖.๘๒๕	๓.๓๕
๑๐	๑	๔.๓	๔.๓	๑๔.๔๐๕	๓.๓๕
๑๑	๑๕	๖๒.๖๑	๖๒.๖๑	๒๐๙.๗๔๔	๓.๓๕
๑๒	๒	๔.๗๕	๔.๗๕	๑๕.๙๑๒๕	๓.๓๕
๑๓	๑	๕	๕	๑๖.๗๕	๓.๓๕

ตารางที่ ๓๗ แสดงปริมาณการปลูกมันสำปะหลัง ตำบลเขวาไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม (ต่อ)

หมู่	ครัวเรือนเกษตรกร	พื้นที่ปลูก (ไร่)	พื้นที่เก็บเกี่ยว (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตต่อไร่ (ตัน)
๑๔	๑๓	๑๐๒.๗๙	๑๐๒.๗๙	๓๔๔.๓๔๗	๓.๓๕
๑๕	๔๓	๒๓๐.๙๙	๒๓๐.๙๙	๗๗๓.๘๑๗	๓.๓๕
๑๖	-	-	-	-	-
๑๗	๙	๔๒.๗๔	๔๒.๗๔	๑๔๓.๑๗๙	๓.๓๕
๑๘	๓	๙.๓๒	๙.๓๒	๓๑.๒๒๒	๓.๓๕
๑๙	๒๒	๑๑๔.๐๕	๑๑๔.๐๕	๓๘๒.๐๖๘	๓.๓๕
รวม	๖๙๑	๔,๓๗๒.๓๖	๔,๓๗๒.๓๖	๔๘๘๒.๔๙	๓.๓๕

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนาเชือก, พ.ศ. ๒๕๖๕)

ภาพที่ ๓๘ แสดงปริมาณการปลูกมันสำปะหลัง ตำบลเขวาไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนาเชือก, พ.ศ. ๒๕๖๕)

๓) สถานการณ์ใช้เทคโนโลยีการผลิต

(๑) การใช้พันธุ์ดี

เกษตรกรส่วนใหญ่ใช้พันธุ์ในท้องถิ่น โดยการใช้พันธุ์ในแปลงของตนเองเป็นส่วนใหญ่ หากมีการขนย้ายหรือซื้อมาจากแหล่งที่มีการซื้อมาจากจังหวัดใกล้เคียง เช่น ขอนแก่น บุรีรัมย์ นครราชสีมา พันธุ์ที่นิยมปลูกคือ พันธุ์เกษตรศาสตร์ ๕๐ พันธุ์ระยอง ๗๒ พันธุ์ห้วยบง ๖๐ พวงเพชร เป็นต้น

(๒) การเตรียมดิน

หากดินที่ทำการเพาะปลูกมันติดต่อกันหลายปีควรปรับปรุงดิน เพื่อรักษาระดับผลผลิตในระยะยาวด้วยการใส่ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมักเปลือกมันชนิดเก่าค้างปี (จากโรงแปงทั่วไป) ที่ทำได้ในท้องถิ่น หรือปลูกพืช

ตระกูลต่างๆ หมุนเวียนบำรุงดิน ในกรณีที่พื้นที่ประเภทยูคา คาร์บอราวด์อัฟ หรือเครือเถาต่างๆ ควรใช้ยาสารวัชพืชหรือเครื่องกำจัดวัชพืชก่อนการไถ จากนั้นไถครั้งแรกโดยไถกลบวัชพืชก่อนปลูกด้วยผาน ๓ (อย่าเผาทำลายวัชพืช) ให้ลึกประมาณ ๒๐ - ๓๐ ซม. แล้วทิ้งระยะไว้ประมาณ ๒๐-๓๐ วัน เพื่อหมักวัชพืชเป็นปุ๋ยในดินต่อไป ไถพรวนด้วยผาน ๗ อีก ๑ - ๒ ครั้ง ตามความเหมาะสม และรีบปลูกโดยเร็ว ในขณะที่ดินยังมีความชื้นอยู่

(๓) การปลูก

ใช้ท่อนพันธุ์มันที่สด อายุ ๑๐ - ๑๒ เดือน ตัดทิ้งไว้ไม่เกินประมาณ ๑๕ วัน โดยตัดให้มีความยาวประมาณ ๒๐ ซม. มีตาไม่น้อยกว่า ๕ ตา เพื่อป้องกันเชื้อราและแมลง ควรจุ่มท่อนพันธุ์ในยาแคปแทน ๑.๖ ซีต (๑๖๐ กรัม) ผสมร่วมกับมาลาไธออน ๒๐ ซีซี ในน้ำ ๒๐ ลิตร ประมาณ ๕ นาที ก่อนปลูก

ปลูกเป็นแถวแนวตรง เพื่อสะดวกในการบำรุงรักษาและกำจัดวัชพืช โดยใช้ระยะระหว่างแถว ๑.๒๐ เมตร ระยะระหว่างต้น ๘๐ ซม. และปักท่อนพันธุ์ให้ตั้งตรงลึกในดินประมาณ ๑๐ ซม.

(๔) ระบบการให้น้ำ

อาศัยน้ำฝน และความชุ่มชื้นในดิน

(๕) การดูแลรักษา

สำหรับการปลูกในฤดูฝน สภาพดินชื้น ควรฉีดยาคุมวัชพืชด้วยยาไดยูรอน (คาแม็กซ์) หลังจากการปลูกทันที ไม่ควรเกิน ๓ วัน หรือก่อนต้นมันงอก หากฉีดหลังต้นมันงอกอาจทำให้ต้นมันเสียหายได้ ใช้ยาไนอัสตรา ๖ ซีต (๖๐๐ กรัม) ผสมน้ำ ๒๐๐ ลิตร ฉีดพ่นได้ประมาณ ๑ ไร่ครั้ง

(๖) การใส่ปุ๋ย

กำจัดวัชพืช ครั้งที่ ๑ ประมาณ ๓๐ - ๔๕ วัน หลังการปลูก โดยใช้รถไถเล็กเดินตาม หรืองานพรวนกำจัดวัชพืช ติดท้ายรถแทรกเตอร์ พร้อมทั้งใส่ปุ๋ย ๑๕ - ๑๕ - ๑๕ อัตรา ๒๕ - ๕๐ กก./ไร่ ห่างจากต้นมัน ๑ คืบ (๒๐ ซม.) จากนั้นใช้จอบกำจัดวัชพืชส่วนที่เหลือพร้อมกับกลบปุ๋ยไปด้วย หรือใส่ปุ๋ยโดยการขุดหลุมห่างจากโคนต้น ๑ คืบ แล้วกลบดินตามก็ได้ ข้อสำคัญควรใส่ปุ๋ยขณะที่ดินมีความชื้นอยู่ กำจัดวัชพืช ครั้งที่ ๒ ประมาณ ๖๐ - ๗๐ วัน หลังการปลูก โดยปฏิบัติเช่นเดียวกับครั้งแรก กำจัดวัชพืช ครั้งที่ ๓ ตามความจำเป็น โดยใช้จอบถาก หรือฉีดพ่นด้วยยากรัมม็อกโซน (ควรใช้ฝักครอบหัวฉีด เพื่อป้องกันไม่ให้ยาโดนตาและลำต้นมัน)

(๗) การเก็บเกี่ยว

ทำการเก็บเกี่ยวมันสำปะหลังในช่วงอายุที่เหมาะสม คือ ประมาณ ๑๐ - ๑๒ เดือน พร้อมทั้งวางแผนการเตรียมท่อนพันธุ์มันสำปะหลัง เพื่อการปลูกในคราวต่อไปส่วนของต้นมันสำปะหลังที่ไม่ใช้ เช่น ใบ กิ่ง ก้าน หรือ ลำต้น ควรสับทิ้งไว้ในแปลง เพื่อให้เป็นปุ๋ยพืชสดในดินต่อไป

๔) ปฏิทินการเพาะปลูก

เกษตรกรในตำบลเขาวไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม มีการปลูกมันสำปะหลัง ดังนี้

ชื่อสินค้า	เดือน												
	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	
มันสำปะหลัง	เตรียมดิน			ปลูก		ดูแลรักษา						เก็บเกี่ยว	
	←————→			←△→		←————→						←▽→	

สัญลักษณ์

←————→ ช่วงฤดูปลูก

△ ปลูกสูงสุด

←.....→ ช่วงฤดูเก็บเกี่ยว

▽ เก็บเกี่ยวสูงสุด

ภาพที่ ๓๙ แสดงปฏิทินการเพาะปลูกมันสำปะหลังใน ตำบลเขาวไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนาเชือก, พ.ศ. ๒๕๖๘)

๕) ต้นทุนการผลิต

ตำบลเขาวไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม มีต้นทุนการผลิตมันสำปะหลัง โดยเป็นพื้นที่นอกเขตชลประทานทั้งหมด มีต้นทุนการผลิต เป็นเงิน ๖,๔๒๐ บาท

ตารางที่ ๓๘ แสดงต้นทุนการผลิตมันสำปะหลัง ปี ๒๕๖๘ ตำบลเขาวไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

รายละเอียดต้นทุนการผลิต/รายได้	จำนวนเงิน (บาท)
๑. การเตรียมดิน	
- ค่าไถตะ๒๐๐.....บาท/ไร่
- ค่าไถแปร๒๐๐.....บาท/ไร่
- ค่าयर่องปลูก๒๐๐.....บาท/ไร่
รวมต้นทุนการเตรียมดิน (๑)๖๐๐.....บาท/ไร่
๒. การปลูก	
- ค่าท่อนพันธุ์ จำนวน.....๒,๔๐๐.....ท่อน/ไร่๑,๐๐๐.....บาท/ไร่
- ค่าจ้างปลูก๖๐๐.....บาท/ไร่
รวมต้นทุนการปลูก (๒)๑,๖๐๐.....บาท/ไร่
๓. การกำจัดวัชพืช	
- ค่าสารเคมีกำจัดวัชพืช๖๐๐.....บาท/ไร่
- ค่าจ้างพ่นสารเคมีกำจัดวัชพืช๑๐๐.....บาท/ไร่
รวมต้นทุนการกำจัดวัชพืช (๓)๗๐๐.....บาท/ไร่
๔. การใช้ปุ๋ย	
- ค่าปุ๋ยสูตร ๑๖-๘-๑๖ หรือ ๑๕-๑๕-๑๕ (ใส่ ๒ รอบ)๑,๒๐๐.....บาท/ไร่
- ค่าปุ๋ยมูลไก่คูลูกดิน๘๐๐.....บาท/ไร่
- ค่าแรงงานใส่ปุ๋ย (๒ครั้ง ใส่เอง)-.....บาท/ไร่
รวมต้นทุนการใช้ปุ๋ย (๔)๒,๒๐๐.....บาท/ไร่
๕. การกำจัดศัตรูพืช	
- สารเคมีแช่ท่อนพันธุ์๕๐.....บาท/ไร่
รวมต้นทุนการกำจัดศัตรูพืช (๕)๕๐.....บาท/ไร่
๖. การเก็บเกี่ยว	
- ค่าจ้างแรงงานเก็บเกี่ยว๖๐๐.....บาท/ไร่
รวมค่าใช้จ่ายเก็บเกี่ยว (๖)๖๐๐.....บาท/ไร่
๗. การขนส่ง	
- ค่าขนส่ง๘๗๐.....บาท/ไร่
รวมค่าใช้จ่ายในการขนส่ง (๗)๘๗๐.....บาท/ไร่
๘. รวมต้นทุน ((๑)+(๒)+(๓)+(๔)+(๕)+(๖)+(๗))๖,๔๒๐.....บาท/ไร่

ตารางที่ ๓๘ แสดงต้นทุนการผลิตมันสำปะหลัง ปี ๒๕๖๘ ตำบลเขาวไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม (ต่อ)

สรุปรายได้เกษตรกร	
- ๑. ผลผลิตที่ได้รับ๓,๐๐๐.....กก./ไร่
- ๒. ราคาที่ขายได้๒.๒๐.....บาท/กก.
- รวมรายได้ ๑.๗๒. = ๓.๖,๖๐๐.....บาท/ไร่

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนาเชือก, พ.ศ. ๒๕๖๘)

๖) สถานการณ์การตลาด/วิธีการตลาด

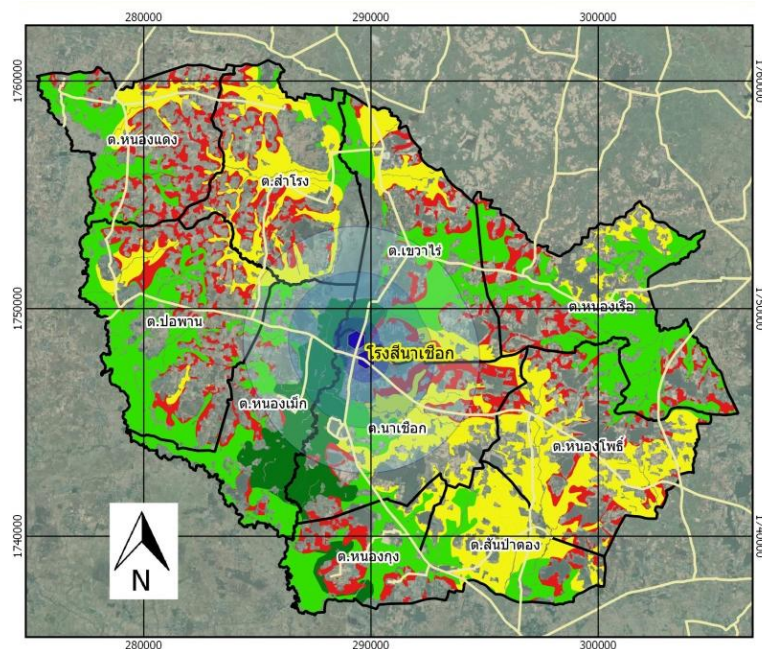
ความต้องการผลิตมันสำปะหลังในประเทศมีแนวโน้มขยายตัวเฉลี่ย ๓.๐ - ๔.๐% ต่อปี โดยมีแรงหนุนหลักมาจาก (๑) อุตสาหกรรมอาหารที่คาดว่าจะขยายตัวได้ ๓.๕ - ๔.๐% ต่อปี ในช่วงปี ๒๕๖๗ - ๒๕๗๗ ตามการฟื้นตัวของเศรษฐกิจหลังสถานการณ์ COVID - ๑๙ คลี่คลายลง (ข้อมูลจาก Euromonitor) (๒) ความต้องการใช้เอทานอลมีแนวโน้มขยายตัวตามความต้องการใช้น้ำมันแก๊ซโซฮอล์ E๒๐ และ E๘๕ จากนโยบายสนับสนุนของภาครัฐ ประกอบกับการให้ความสำคัญด้านสุขอนามัยที่มากขึ้นของประชาชน ซึ่งกระตุ้นความต้องการแอลกอฮอล์หรือผลิตภัณฑ์ที่มีแอลกอฮอล์เป็นส่วนประกอบ และ (๓) อุตสาหกรรมเอทานอลที่หันมาใช้มันสด มันเส้น และน้ำแป้งมันสำปะหลัง เป็นวัตถุดิบมากขึ้นแทนปริมาณอ้อยและกากน้ำตาลที่ลดลงและมีราคาเพิ่มสูงขึ้น

(๑) วิธีการตลาด

ผลประกอบการปรับตัวดีขึ้นจากราคารับซื้อหัวมันสดที่สูงขึ้น โดยต้นทุนการเพาะปลูกมีทิศทางทรงตัว ขณะที่ความต้องการวัตถุดิบหัวมันสดจากภาคอุตสาหกรรมมีแนวโน้มเติบโตต่อเนื่อง ประกอบกับมาตรการภาครัฐในการรักษาเสถียรภาพของอุตสาหกรรมมันสำปะหลัง (อาทิ โครงการประกันรายได้ สินเชื่อดอกเบี้ยยต่ำ มาตรการอุดหนุนปริมาณผลผลิต) ทำให้เกษตรกรมีโอกาสทำกำไรได้เพิ่มขึ้น

(๒) แหล่งรับซื้อผลผลิต/ โรงงานแปรรูป

อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม มีโรงงานแหล่งรับซื้อผลผลิต รวม ๒ แห่ง

ภาพที่ ๔๐ แสดงแหล่งรับซื้อมันสำปะหลัง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนาเชือก, พ.ศ. ๒๕๖๘)

๗) เกษตรกรต้นแบบในพื้นที่

ตำบลเขาวไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม มีเกษตรกรที่เป็นต้นแบบในพื้นที่ โดยมีเกษตรกรที่เป็น Smart Farmer ซึ่งมีเกษตรกรที่เป็น Smart Farmer ด้านการผลิตมันสำปะหลัง จำนวน ๑ ราย

องค์ความรู้ที่ทักษะความชำนาญ

- การลดต้นทุนการผลิตมันสำปะหลัง
- การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมันสำปะหลัง

เกษตรกรมีความรู้ ความชำนาญ องค์ความรู้ในเทคโนโลยีการผลิต ที่มีความโดดเด่น ดังนี้

ตารางที่ ๓๙ แสดง Smart Farmer ต้นแบบในด้านแปลงใหญ่ ตำบลเขาวไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

ที่	ชื่อ - สกุล	หมู่	ตำบล	อำเภอ	ปีที่เริ่ม	สาขา
๑	นางผ่องศรี โพธิ์เกตุ	๔	เขาวไร่	นาเชือก	๒๕๖๒	ด้านการผลิตมันสำปะหลัง

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนาเชือก, พ.ศ. ๒๕๖๘)

๒. ประเด็นปัญหา สภาพของปัญหาแนวทางการแก้ไข

ตารางที่ ๔๐ แสดงประเด็นปัญหา สภาพของปัญหาแนวทางการแก้ไข

ปัญหาและกลุ่มของปัญหา	สภาพของปัญหา	แนวทางการแก้ไข	หมู่บ้านและตำบลเป้าหมาย (พื้นที่/ชุมชนที่ประสบ ปัญหา)	ความสำคัญ เร่งด่วน
ด้านการผลิตสินค้าและการตลาด ๑. ข้าว ๒. มันสำปะหลัง ๓. อ้อย ๔. ไม้ผล	๑. ภัยพิบัติ (แล้ง) ๒. การระบาดของโรคและแมลง ๓. ต้นทุนการผลิตสูง ๔. ขาดแคลนแหล่งเงินทุน ๕. ราคาตกต่ำ ไม่แน่นอน	๑. พัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่เข้ามาช่วยเหลือเกษตรกรรุ่นเก่า ๒. ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามาช่วยในการส่งเสริมการปฏิบัติ ๓. จัดตั้งศูนย์เรียนรู้ต้นแบบเพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยีการผลิต ที่เหมาะสมให้แก่เกษตรกร รวมทั้งการสร้างต้นแบบในการปฏิบัติที่เหมาะสมเพื่อสร้างแรงจูงใจและให้เกษตรกรเกิดความเชื่อมั่นในการตัดสินใจปฏิบัติตาม	ทุกหมู่บ้าน	มาก
ด้านเกษตรกรและองค์กรเกษตรกร ๑. ข้าว ๒. มันสำปะหลัง ๓. อ้อย ๔. ไม้ผล	๑. ภัยพิบัติ (แล้ง) ๒. การระบาดของโรคและแมลง ๓. ต้นทุนการผลิตสูง ขาด เกษตรกรส่วนใหญ่อยู่ใน การปลูกพืช	๑. พัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่เข้ามาช่วยเหลือเกษตรกรรุ่นเก่า ๒. ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามาช่วยในการส่งเสริมการปฏิบัติ ๓. จัดตั้งศูนย์เรียนรู้ต้นแบบเพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยีการผลิต ที่เหมาะสมให้แก่เกษตรกร รวมทั้งการสร้างต้นแบบในการปฏิบัติที่เหมาะสมเพื่อสร้างแรงจูงใจและให้เกษตรกรเกิดความเชื่อมั่นในการตัดสินใจปฏิบัติตาม	ทุกหมู่บ้าน	มาก
ด้านการแปรรูปผลผลิตและผลิตภัณฑ์ ๑. ข้าว ๒. มันสำปะหลัง ๓. ขาดเครื่องมือวัสดุอุปกรณ์ ๒. ขาดมาตรฐานการรับรอง	๑. ภัยพิบัติ (แล้ง) ๒. การระบาดของโรคและแมลง ๓. ต้นทุนการผลิตสูง ๔. ขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์	๑. สนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ให้กับเกษตรกรและกลุ่มเกษตรกร ๒. สนับสนุนการผลิตสู่การรับรองมาตรฐาน ๓. วางแผนการผลิตทั้งในส่วนด้านการปลูกพืชและการแปรรูปให้สอดคล้องกัน ๔. สร้างแรงจูงใจและการรับรู้ให้เกษตรกรเห็นถึงความแตกต่างของราคา ก่อนการแปรรูปและหลังแปรรูปจำหน่าย	กลุ่มแปลงใหญ่/กลุ่มแม่บ้าน เกษตรกร/กลุ่มส่งเสริมอาชีพ และวิสาหกิจชุมชน	ปานกลาง

๒.๑ การวิเคราะห์จุดแข็ง – จุดอ่อน – โอกาส – อุปสรรค

- จุดแข็ง (Strengths : S)

๑. เกษตรกรส่วนใหญ่มีพื้นที่เพาะปลูกเป็นของตัวเอง
๒. มีวัฒนธรรมดีงาม ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินมาก
๓. เกษตรกรมีความกระตือรือร้นที่จะเปลี่ยนแปลง
๔. มีพื้นที่ในเขตชลประทานบางส่วน
๕. มีกลุ่มเกษตรกร/กลุ่มอาชีพที่เข้มแข็ง เป็นกลุ่มเป้าหมายส่งเสริมได้
๖. มีแหล่งเรียนรู้ด้านการเกษตรในพื้นที่

- จุดอ่อน (Weakness : w)

๑. เกษตรกรส่วนใหญ่ขาดแหล่งน้ำที่ใช้ในทางการเกษตร
๒. ราคาสินค้าทางการเกษตรต่ำ
๓. ขาดแคลนพันธุ์ดีในการเพาะปลูก
๔. พื้นดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
๕. ขาดงบประมาณสนับสนุนการส่งเสริมอาชีพทางการเกษตรจาก อบต. ที่เพียงพอ
๖. ผลผลิตยังไม่ได้คุณภาพมาตรฐาน

- โอกาส (Opportunities : O)

๑. สามารถเพิ่มผลผลิตได้, สามารถมูลค่าการผลิตได้
๒. มีการสร้างอาชีพเสริม
๓. การสร้างเศรษฐกิจพอเพียง
๔. ส่งเสริมอาชีพเกษตรบริเวณน้ำลาดในอ่างเก็บน้ำห้วยค้อ

- อุปสรรค (Threats : T)

๑. ภัยธรรมชาติฝนแล้ง/น้ำท่วม
๒. ภาระหนี้สินที่เพิ่มมากขึ้น
๓. วัฒนธรรมภายนอกมีสิ่งยั่วยุให้จริยธรรมเสื่อมถอย/ค่านิยมของเกษตรกรเปลี่ยนไป
๔. เกษตรกรรุ่นใหม่ใช้ปัจจัยภายนอกมากทำให้มีภาระหนี้สินเพิ่มขึ้น
๕. ราคาสินค้าทางการเกษตรผันผวน

๓. การจัดทำ TOWS Matrix

๓.๑ การวิเคราะห์ TOWS Matrix ของตำบลเขวไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

ตารางที่ ๔๑ แสดงการวิเคราะห์ตาราง TOWS Matrix

<p style="text-align: center;">ปัจจัยภายใน</p> <p style="text-align: center;">ปัจจัยภายนอก</p>	<p style="text-align: center;">จุดแข็ง (S)</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. เกษตรกรส่วนใหญ่มีพื้นที่เพาะปลูกเป็นของตัวเอง ๒. มีวัฒนธรรมดีงาม ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินมาก ๓. เกษตรกรมีความกระตือรือร้นที่จะเปลี่ยนแปลง ๔. มีพื้นที่ในเขตชลประทานบางส่วน ๕. มีกลุ่มเกษตรกร/กลุ่มอาชีพที่เข้มแข็ง เป็นกลุ่มเป้าหมายส่งเสริมได้ ๖. มีแหล่งเรียนรู้ด้านการเกษตรในพื้นที่ 	<p style="text-align: center;">จุดอ่อน (W)</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. เกษตรกรส่วนใหญ่ขาดแหล่งน้ำที่ใช้ในทางการเกษตร ๒. ราคาสินค้าทางการเกษตรตกต่ำ ๓. ขาดแคลนพันธุ์ดีในการเพาะปลูก ๔. พื้นดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ๕. ขาดงบประมาณสนับสนุนการส่งเสริมอาชีพทางการเกษตรจาก อบต. ที่เพียงพอ ๖. ผลผลิตยังไม่ได้คุณภาพมาตรฐาน
<p style="text-align: center;">โอกาส (O)</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. สามารถเพิ่มผลผลิตได้ ๒. มีการสร้างอาชีพเสริม ๓. การสร้างเศรษฐกิจพอเพียง ๔. ส่งเสริมอาชีพเกษตรบริเวณน้ำลาดในอ่างเก็บน้ำห้วยค้อ 	<p style="text-align: center;">กลยุทธ์เชิงรุก (SO)</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. ส่งเสริมการดำเนินงานพัฒนาการเกษตรในรูปแบบกลุ่ม เช่น แปลงใหญ่ วิสาหกิจชุมชน กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ๒. ส่งเสริมการแปรรูปผลผลิตเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้า ๓. ส่งเสริมการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทางการเกษตรให้มีศักยภาพเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงการเกษตร 	<p style="text-align: center;">กลยุทธ์เชิงแก้ไข (WO)</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพผลผลิตสินค้าเกษตรให้ได้มาตรฐาน ๒. ส่งเสริมให้เกษตรกรผลิตพันธุ์พืชพันธุ์ดีไว้ใช้เอง ๓. ส่งเสริมการรวมกลุ่มเพื่อเพิ่มอำนาจการต่อรอง ฯ ๔. บูรณาการพัฒนาพื้นที่ร่วมกับ อบต.
<p style="text-align: center;">อุปสรรค (T)</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. ภัยธรรมชาติฝนแล้ง/น้ำท่วม ๒. ภาระหนี้สินที่เพิ่มมากขึ้น ๓. วัฒนธรรมภายนอกมีสิ่งยั่วยุให้จริยธรรมเสื่อมถอย/ค่านิยมของเกษตรกรเปลี่ยนไป ๔. เกษตรกรรุ่นใหม่ใช้ปัจจัยภายนอกมากทำให้มีภาระหนี้สินเพิ่มขึ้น ๕. ราคาสินค้าทางการเกษตรผันผวน 	<p style="text-align: center;">กลยุทธ์ป้องกัน (ST)</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. ปรับเปลี่ยนระบบการผลิตเชิงเดี่ยวมาเป็นแบบผสมผสาน 	<p style="text-align: center;">กลยุทธ์เชิงรับ (WT)</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. ส่งเสริมให้เกษตรกรนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้

๓.๒ การกำหนดกลยุทธ์ที่ได้จากการทำ TOWS Matrix ดังนี้

๑. กลยุทธ์เชิงรุก

๑.๑ ส่งเสริมการดำเนินงานพัฒนาการเกษตรในรูปแบบกลุ่ม เช่น แปลงใหญ่ วิสาหกิจชุมชน กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร

๑.๒ ส่งเสริมการแปรรูปผลผลิตเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้า

๑.๓ ส่งเสริมการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทางการเกษตรให้มีศักยภาพเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงการเกษตร

๒. กลยุทธ์เชิงแก้ไข

๒.๑ ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพผลผลิตสินค้าเกษตรให้ได้มาตรฐาน

๒.๒ ส่งเสริมให้เกษตรกรผลิตพันธุ์พืชพันธุ์ดีไว้ใช้เอง

๒.๓ ส่งเสริมการรวมกลุ่มเพื่อเพิ่มอำนาจการต่อรอง ฯ

๒.๔ บูรณาการพัฒนาพื้นที่ร่วมกับ อบต.

๓. กลยุทธ์ป้องกัน

๓.๑ ปรับเปลี่ยนระบบการผลิตเชิงเดี่ยวมาเป็นแบบผสมผสาน

๔. กลยุทธ์เชิงรับ

๔.๑ ส่งเสริมให้เกษตรกรนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้

บทที่ ๓

ทิศทาง/แนวทางการพัฒนา

๑. แนวทางการพัฒนา

๑.๑ พัฒนาการผลิตรายสินค้า (พืช/ปศุสัตว์/ประมง)

๑.๑.๑ ข้าว

๑) เป้าหมาย/เป้าประสงค์

- พัฒนาการผลิตข้าวให้ได้คุณภาพ ได้รับการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตร GAP หรืออินทรีย์
- เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตข้าว โดยการเพิ่มผลผลิต และลดต้นทุนการผลิต ให้ได้ร้อยละ ๒๐
- เกิดการเชื่อมโยงของกลุ่มเกษตรกร เกิดการบูรณาการร่วมกันในด้านการผลิต การตลาด

การแปรรูปสินค้าเกษตร

- เพื่อให้เกิดการผลิตพันธุ์ข้าวพันธุ์ดีใช้เองในชุมชน เกิดเป็นกองทุนเมล็ดพันธุ์ข้าว

๒) กลยุทธ์/วิธีการดำเนินงาน

กลยุทธ์ที่ ๑ กลยุทธ์เชิงรุก

- โครงการที่ ๑ ส่งเสริมการดำเนินงานพัฒนาการเกษตรในรูปแบบกลุ่ม เช่น แปลงใหญ่ วิสาหกิจ

ชุมชน กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร

- โครงการที่ ๒ ส่งเสริมการแปรรูปผลผลิตเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้า

กลยุทธ์ที่ ๒ กลยุทธ์เชิงแก้ไข

- โครงการที่ ๑ ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพผลผลิตสินค้าเกษตรให้ได้มาตรฐาน

- โครงการที่ ๒ ส่งเสริมการรวมกลุ่มเพื่อเพิ่มอำนาจการต่อรอง การจัดหาปัจจัยการผลิต และการ

จัดตั้งธนาคารเมล็ดพันธุ์

- โครงการที่ ๓ ส่งเสริมให้เกษตรกรผลิตพันธุ์พืชพันธุ์ดีไว้ใช้เอง

กลยุทธ์ที่ ๓ กลยุทธ์เชิงรับ

- โครงการที่ ๑ ส่งเสริมให้เกษตรกรนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้

๑.๑.๒ มันสำปะหลัง

๑) เป้าหมาย/เป้าประสงค์

- เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมันสำปะหลัง โดยการเพิ่มผลผลิต และลดต้นทุนการผลิต ให้ได้

ร้อยละ ๒๐

- เกิดการเชื่อมโยงของกลุ่มเกษตรกร เกิดการบูรณาการร่วมกันในด้านการผลิต การตลาด การ

แปรรูปสินค้าเกษตร

๒) กลยุทธ์/วิธีการดำเนินงาน

กลยุทธ์ที่ ๑ กลยุทธ์เชิงรุก

- โครงการที่ ๑ ส่งเสริมการดำเนินงานพัฒนาการเกษตรในรูปแบบกลุ่ม เช่น แปลงใหญ่ วิสาหกิจ

ชุมชน กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร

กลยุทธ์ที่ ๒ กลยุทธ์เชิงแก้ไข

- โครงการที่ ๑ ส่งเสริมการรวมกลุ่มเพื่อเพิ่มอำนาจการต่อรอง การจัดหาปัจจัยการผลิต และการ

จัดตั้งธนาคารพันธุ์มันสำปะหลัง

กลยุทธ์ที่ ๓ กลยุทธ์เชิงรับ

- โครงการที่ ๑ ส่งเสริมให้เกษตรกรนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้

๑.๑.๓ ไม้ผล

๑) เป้าหมาย/เป้าประสงค์

- เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตไม้ผล โดยการเพิ่มผลผลิต และลดต้นทุนการผลิต ให้ได้ร้อยละ ๒๐
- พัฒนาการแปรรูปไม้ผล เพื่อเพิ่มช่องทางการจำหน่าย แก้ปัญหาด้านการตลาด
- เกิดการเชื่อมโยงของกลุ่มเกษตรกร เกิดการบูรณาการร่วมกันในด้านการผลิต การตลาด การ

แปรรูปสินค้าเกษตร

๒) กลยุทธ์/วิธีการดำเนินงาน

กลยุทธ์ที่ ๑ กลยุทธ์เชิงรุก

- โครงการที่ ๑ ส่งเสริมการดำเนินงานพัฒนาการเกษตรในรูปแบบกลุ่ม เช่น แปลงใหญ่ วิสาหกิจ

ชุมชน กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร

- โครงการที่ ๒ ส่งเสริมการแปรรูปผลผลิตเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้า

กลยุทธ์ที่ ๒ กลยุทธ์เชิงแก้ไข

- โครงการที่ ๑ ส่งเสริมการรวมกลุ่มเพื่อเพิ่มอำนาจการต่อรอง การจัดหาปัจจัยการผลิต และการ

จัดตั้งพันธู์อ้อยพันธู์ดี

กลยุทธ์ที่ ๓ กลยุทธ์เชิงรับ

- โครงการที่ ๑ ส่งเสริมให้เกษตรกรนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้

๑.๒ พัฒนาเกษตรกร/กลุ่ม/องค์กร

๑.๒.๑ YSF

๑) เป้าหมาย/เป้าประสงค์

- YSF มีองค์ความรู้ ความสามารถถ่ายทอดความรู้ เผยแพร่องค์ความรู้ให้แก่เกษตรกรรายอื่นได้
- YSF มีการเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายการดำเนินการ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันในทุกด้าน

๒) กลยุทธ์/วิธีการดำเนินงาน

กลยุทธ์ที่ ๑ กลยุทธ์เชิงรุก

- โครงการที่ ๑ ส่งเสริมการดำเนินงานพัฒนาการเกษตรในรูปแบบกลุ่ม เช่น แปลงใหญ่

วิสาหกิจชุมชน กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร

กลยุทธ์ที่ ๒ กลยุทธ์เชิงป้องกัน

- โครงการที่ ๑ ปรับเปลี่ยนระบบการผลิตเชิงเดี่ยวมาเป็นแบบผสมผสาน

กลยุทธ์ที่ ๓ กลยุทธ์เชิงรับ

- โครงการที่ ๑ ส่งเสริมให้เกษตรกรนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้

๑.๒.๒ วิสาหกิจชุมชน

๑) เป้าหมาย/เป้าประสงค์

- พัฒนาสินค้าของวิสาหกิจชุมชนให้ได้คุณภาพ มาตรฐาน
- พัฒนาการแปรรูปสินค้าของวิสาหกิจชุมชนให้มีความหลากหลาย ตรงตามความต้องการของ

ตลาด

๒) กลยุทธ์/วิธีการดำเนินงาน

กลยุทธ์ที่ ๑ กลยุทธ์เชิงรุก

- โครงการที่ ๑ ส่งเสริมการดำเนินงานพัฒนาการเกษตรในรูปแบบกลุ่ม เช่น แปลงใหญ่

วิสาหกิจชุมชน กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร

- โครงการที่ ๒ ส่งเสริมการแปรรูปผลผลิตเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้า

กลยุทธ์ที่ ๒ กลยุทธ์เชิงแก้ไข

- โครงการที่ ๑ ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพผลผลิตสินค้าเกษตรให้ได้มาตรฐาน

- โครงการที่ ๒ ส่งเสริมการรวมกลุ่มเพื่อเพิ่มอำนาจการต่อรอง การจัดหาปัจจัยการผลิต

และการจัดตั้งธนาคารเมล็ดพันธุ์

กลยุทธ์ที่ ๓ กลยุทธ์เชิงรับ

- โครงการที่ ๑ ส่งเสริมให้เกษตรกรนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้

๑.๒.๓ กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร/กลุ่มยุวเกษตรกร/กลุ่มส่งเสริมอาชีพ

๑) เป้าหมาย/เป้าประสงค์

- พัฒนาสินค้าของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร/กลุ่มยุวเกษตรกร/กลุ่มส่งเสริมอาชีพให้ได้คุณภาพ

มาตรฐาน

- พัฒนาการแปรรูปสินค้าของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร/กลุ่มยุวเกษตรกร/กลุ่มส่งเสริมอาชีพให้มีความหลากหลาย ตรงตามความต้องการของตลาด

ส่งเสริมองค์ความรู้ทางเทคโนโลยีการผลิตการเกษตร เศรษฐกิจพอเพียง ให้แก่กลุ่มแม่บ้าน

- เสริมองค์ความรู้ทางเทคโนโลยีการผลิตการเกษตร เศรษฐกิจพอเพียง ให้แก่กลุ่มแม่บ้าน

เกษตรกร/กลุ่มยุวเกษตรกร/กลุ่มส่งเสริมอาชีพ

๒) กลยุทธ์/วิธีการดำเนินงาน

กลยุทธ์ที่ ๑ กลยุทธ์เชิงรุก

- โครงการที่ ๑ ส่งเสริมการดำเนินงานพัฒนาการเกษตรในรูปแบบกลุ่ม เช่น แปลงใหญ่

วิสาหกิจชุมชน กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร

- โครงการที่ ๒ ส่งเสริมการแปรรูปผลผลิตเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้า

กลยุทธ์ที่ ๒ กลยุทธ์เชิงแก้ไข

- โครงการที่ ๑ ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพผลผลิตสินค้าเกษตรให้ได้มาตรฐาน

- โครงการที่ ๒ ส่งเสริมการรวมกลุ่มเพื่อเพิ่มอำนาจการต่อรอง การจัดหาปัจจัยการผลิต

และการจัดตั้งธนาคารเมล็ดพันธุ์

กลยุทธ์ที่ ๓ กลยุทธ์เชิงรับ

- โครงการที่ ๑ ส่งเสริมให้เกษตรกรนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้

๑.๒.๔ แปลงใหญ่

๑) เป้าหมาย/เป้าประสงค์

- พัฒนาสินค้าของแปลงใหญ่ให้ได้คุณภาพ มาตรฐาน

- พัฒนาการแปรรูปสินค้าของแปลงใหญ่ให้มีความหลากหลาย ตรงตามความต้องการของตลาด

๒) กลยุทธ์/วิธีการดำเนินงาน

กลยุทธ์ที่ ๑ กลยุทธ์เชิงรุก

- โครงการที่ ๑ ส่งเสริมการดำเนินงานพัฒนาการเกษตรในรูปแบบกลุ่ม เช่น แปลงใหญ่

วิสาหกิจชุมชน กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร

- โครงการที่ ๒ ส่งเสริมการแปรรูปผลผลิตเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้า
 - กลยุทธ์ที่ ๒ กลยุทธ์เชิงแก้ไข
 - โครงการที่ ๑ ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพผลผลิตสินค้าเกษตรให้ได้มาตรฐาน
 - โครงการที่ ๒ ส่งเสริมการรวมกลุ่มเพื่อเพิ่มอำนาจการต่อรอง การจัดหาปัจจัยการผลิต และการจัดตั้งธนาคารเมล็ดพันธุ์
 - กลยุทธ์ที่ ๓ กลยุทธ์เชิงรับ
 - โครงการที่ ๑ ส่งเสริมให้เกษตรกรร่นาหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้
- ๑.๒.๕ ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร
- ๑) เป้าหมาย/เป้าประสงค์
 - พัฒนาศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ให้สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ให้แก่เกษตรกรได้อย่างมีประสิทธิภาพ
 - พัฒนาเกษตรกรต้นแบบให้มีองค์ความรู้ และมีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้
 - ๒) กลยุทธ์/วิธีการดำเนินงาน
 - กลยุทธ์ที่ ๑ กลยุทธ์เชิงรุก
 - โครงการที่ ๑ ส่งเสริมการแปรรูปผลผลิตเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้า
 - โครงการที่ ๒ ส่งเสริมการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทางด้านการเกษตรให้มีศักยภาพเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงการเกษตร
 - กลยุทธ์ที่ ๒ กลยุทธ์เชิงแก้ไข
 - โครงการที่ ๑ ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพผลผลิตสินค้าเกษตรให้ได้มาตรฐาน
 - กลยุทธ์ที่ ๓ กลยุทธ์เชิงรับ
 - โครงการที่ ๑ ส่งเสริมให้เกษตรกรร่นาหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้
- ๑.๓ พัฒนาพื้นที่และทรัพยากรการเกษตร
- ๑.๓.๑ ที่ดิน
 - ๑) เป้าหมาย/เป้าประสงค์
 - ส่งเสริมการพัฒนาพื้นที่เกษตรตามแนวทางเกษตรทฤษฎีใหม่ ด้วยการน้อมนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้
 - ๒) กลยุทธ์/วิธีการดำเนินงาน
 - กลยุทธ์ที่ ๑ กลยุทธ์เชิงรับ
 - โครงการที่ ๑ ส่งเสริมให้เกษตรกรร่นาหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้
 - ๑.๓.๒ แหล่งน้ำ
 - ๑) เป้าหมาย/เป้าประสงค์
 - พัฒนาแหล่งน้ำการเกษตรให้เพียงพอต่อความต้องการของเกษตรกร ให้เกิดความยั่งยืน ด้วยการน้อมนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้
 - ๒) กลยุทธ์/วิธีการดำเนินงาน
 - กลยุทธ์ที่ ๑ กลยุทธ์เชิงรับ
 - โครงการที่ ๑ ส่งเสริมให้เกษตรกรร่นาหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้

๒. ตารางสรุปโครงการและงบประมาณตามแผนพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอ/ตำบล

ตารางที่ ๔๒ ตารางสรุปโครงการและงบประมาณตามแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

ประเภท/ด้าน	โครงการ	วัตถุประสงค์	เป้าหมาย	พื้นที่ดำเนินการ (ระบุหมู่บ้าน/ตำบล เป้าหมาย)	วิธีดำเนินงาน	ปริมาณงาน/งบประมาณ										ผู้รับผิดชอบ
						ปี ๒๕๖๗		ปี ๒๕๖๗		ปี ๒๕๖๘		ปี ๒๕๖๙		ปี ๒๕๗๐		
						งาน	งปม.	งาน	งปม.	งาน	งปม.	งาน	งปม.	งาน	งปม.	
พัฒนาการผลิต สินค้า	๑. โครงการ ส่งเสริมการผลิต เมล็ดพันธุ์ข้าวพันธุ์ดี	พัฒนาการผลิต ข้าวเมล็ดพันธุ์ ข้าวพันธุ์ดี เพื่อให้เพียงพอ ต่อความ ต้องการ	๕ กลุ่มๆ ละ ๒๐ ราย	ม.๑ - ม.๑๙	๑. ถ่ายทอด ความรู้ตาม กระบวนการ โรงเรียนเกษตรกร ๒. สนับสนุนปัจจัย การผลิต	๕ กลุ่ม	๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท	๕ กลุ่ม	๕๐๐,๐๐๐ บาท	๕ กลุ่ม	๕๐๐,๐๐๐ บาท	๕ กลุ่ม	๕๐๐,๐๐๐ บาท	๕ กลุ่ม	๕๐๐,๐๐๐ บาท	สนง.เกษตร อำเภอณาเชือก, อบต.เขวาไร่
	๒. โครงการ เพิ่มประสิทธิภาพ การผลิตมันสำปะหลัง	เพิ่ม ประสิทธิภาพ การผลิตมัน สำปะหลัง โดย การเพิ่มผลผลิต และลดต้นทุน การผลิต ให้ได้ ร้อยละ ๒๐	๓ กลุ่มๆ ละ ๓๐ ราย	ม.๑ - ม.๑๙	๑. ถ่ายทอด ความรู้ตาม กระบวนการ โรงเรียนเกษตรกร ๒. สนับสนุนปัจจัย การผลิต	๓ กลุ่ม	๓๐๐,๐๐๐ บาท	๓กลุ่ม	๓๐๐,๐๐๐ บาท	๓ กลุ่ม	๓๐๐,๐๐๐ บาท	๓ กลุ่ม	๓๐๐,๐๐๐ บาท	๓ กลุ่ม	๓๐๐,๐๐๐ บาท	สนง.เกษตร อำเภอณาเชือก, อบต.เขวาไร่
	๓. โครงการเพิ่มประสิทธิภาพ การผลิตอ้อยโรงงาน	เพิ่ม ประสิทธิภาพ การผลิตอ้อย โรงงาน โดยการ เพิ่มผลผลิต และลดต้นทุน การผลิต ให้ได้ ร้อยละ ๒๐	๒๐ ราย	ม.๑ - ม.๑๙	๑. ถ่ายทอด ความรู้ตาม กระบวนการ โรงเรียนเกษตรกร ๒. สนับสนุนปัจจัย การผลิต	๒๐ ราย	๑๐๐,๐๐๐ บาท	๒๐ ราย	๑๐๐,๐๐๐ บาท	๒๐ ราย	๑๐๐,๐๐๐ บาท	๒๐ ราย	๑๐๐,๐๐๐ บาท	๒๐ ราย	๑๐๐,๐๐๐ บาท	สนง.เกษตร อำเภอณาเชือก, อบต.เขวาไร่
	๔. โครงการเพิ่มประสิทธิภาพ การผลิตพืชผัก	เพิ่ม ประสิทธิภาพ การผลิตพืชผัก ให้มีระบบน้ำที่ ทันสมัย ประหยัด และมี ประสิทธิภาพ	๔๖ ราย	ม.๗	๑. จัดซื้อ/จัดหา ระบบน้ำให้แก่ เกษตรกรกลุ่ม แปลงใหญ่พืชผัก หมู่ ๗ บ้านห้วย หลาวา	๔๖ ราย	๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท	๔๖ ราย	๕๐๐,๐๐๐ บาท	๔๖ ราย	๕๐๐,๐๐๐ บาท	๔๖ ราย	๕๐๐,๐๐๐ บาท	๔๖ ราย	๕๐๐,๐๐๐ บาท	สนง.เกษตร อำเภอณาเชือก, อบต.เขวาไร่

ตารางที่ ๔๑ ตารางสรุปโครงการและงบประมาณตามแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล (ต่อ)

ประเภท/ด้าน	โครงการ	วัตถุประสงค์	เป้าหมาย	พื้นที่ดำเนินการ (ระบุหมู่บ้าน/ตำบล เป้าหมาย)	วิธีดำเนินงาน	ปริมาณงาน/งบประมาณ										ผู้รับผิดชอบ
						ปี ๒๕๖๗		ปี ๒๕๖๘		ปี ๒๕๖๙		ปี ๒๕๗๐				
						งาน	งปม.	งาน	งปม.	งาน	งปม.	งาน	งปม.			
พัฒนา เกษตรกร/ กลุ่ม/องค์กร	๑. โครงการ ถ่ายทอดองค์ความรู้ ทางการเกษตร และส่งเสริม การเชื่อมโยงเครือข่ายการ ดำเนินการเกษตรกรรุ่นใหม่	เพื่อถ่ายทอด องค์ความรู้ ทางด้าน การเกษตร และ ส่งเสริมการ เชื่อมโยง เครือข่ายการ ดำเนินการ	YSF ๒๐ ราย	ม.๑-ม.๑๕	๑. ถ่ายทอด ความรู้/ศึกษาดู งานการแปรรูป สินค้าเกษตร ๒. สนับสนุน ปัจจัยการผลิต	๒๐ ราย	๒๐๐,๐๐๐ บาท	๒๐ ราย	๒๐๐,๐๐๐ บาท	๒๐ ราย	๒๐๐,๐๐๐ บาท	๒๐ ราย	๒๐๐,๐๐๐ บาท	๒๐ ราย	๒๐๐,๐๐๐ บาท	สนง.เกษตร อำเภอเขาฉกร, อบต.เขาไร่
	๒. โครงการ พัฒนาศูนย์เรียนรู้ การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต สินค้าเกษตร ให้สามารถเป็น แหล่งเรียนรู้ให้แก่เกษตรกรได้ อย่างมีประสิทธิภาพ	เพื่อพัฒนาศูนย์ เรียนรู้การเพิ่ม ประสิทธิภาพ การผลิตสินค้า เกษตร ให้ สามารถเป็น แหล่งเรียนรู้ ให้แก่เกษตรกร ได้อย่างมี ประสิทธิภาพ	๑ ศูนย์	ม.๔	สนับสนุนปัจจัย การผลิต	๑ ศูนย์	๑๐,๐๐๐บาท	๑ ศูนย์	๑๐,๐๐๐ บาท	๑ ศูนย์	๑๐,๐๐๐ บาท	๑ ศูนย์	๑๐,๐๐๐ บาท	๑ ศูนย์	๑๐,๐๐๐ บาท	สนง.เกษตร อำเภอเขาฉกร, อบต.เขาไร่
พัฒนาพื้นที่ ทรัพยากร การเกษตร	๑. โครงการส่งเสริมเศรษฐกิจ พอเพียง	เพื่อส่งเสริมการ พัฒนาพื้นที่ เกษตรตาม แนวทางเกษตร ทฤษฎีใหม่ ด้วย การน้อมนำหลัก เศรษฐกิจ พอเพียงมาปรับ ใช้	๑๕๐ ราย	ม.๑-ม.๑๙ หมู่ละ ๑๐ ราย	๑. การถ่ายทอด ความรู้ตาปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง ๒. สนับสนุนปัจจัย การผลิต พืชผัก/ ผลไม้/พันธุ์สัตว์ และพันธุ์ปลา	๑๕๐ ราย	๒๐๐,๐๐๐ บาท	๑๕๐ ราย	๒๐๐,๐๐๐ บาท	๑๕๐ ราย	๒๐๐,๐๐๐ บาท	๑๕๐ ราย	๒๐๐,๐๐๐ บาท	๑๕๐ ราย	๒๐๐,๐๐๐ บาท	สนง.เกษตร อำเภอเขาฉกร, อบต.เขาไร่

ตารางที่ ๔๑ ตารางสรุปโครงการและงบประมาณตามแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล (ต่อ)

ประเภท/ด้าน	โครงการ	วัตถุประสงค์	เป้าหมาย	พื้นที่ดำเนินการ (ระบุหมู่บ้าน/ตำบล เป้าหมาย)	วิธีดำเนินงาน	ปริมาณงาน/งบประมาณ										ผู้รับผิดชอบ
						ปี ๒๕๖๗		ปี ๒๕๖๘		ปี ๒๕๖๙		ปี ๒๕๖๙		ปี ๒๕๗๐		
						งาน	งปม.	งาน	งปม.	งาน	งปม.	งาน	งปม.	งาน	งปม.	
การแปรรูป ผลผลิต และพัฒนา ผลิตภัณฑ์	๑. โครงการ ส่งเสริมการ พัฒนาการแปรรูปสินค้าเกษตร	เพื่อพัฒนา สินค้าของ วิสาหกิจชุมชน ให้ได้คุณภาพ มาตรฐาน มี ความ หลากหลาย ตรง ตามความ ต้องการของ ตลาด	๕ กลุ่ม ที่มี ศักยภาพ	ม.๑ - ม.๑๙	๑. ถ่ายทอด ความรู้/ศึกษาดู งานการแปรรูป สินค้าเกษตร ๒. สนับสนุน ปัจจัยการผลิต	๕ หมู่บ้าน	๕๐๐,๐๐๐ บาท	๕ หมู่บ้าน	๕๐๐,๐๐๐ บาท	๕ หมู่บ้าน	๕๐๐,๐๐๐ บาท	๕ หมู่บ้าน	๕๐๐,๐๐๐ บาท	๕ หมู่บ้าน	๕๐๐,๐๐๐ บาท	สนง.เกษตร อำเภอเขาชะเมา, อบต.เขาไร่
	๒. โครงการส่งเสริมการแปรรูป ในศูนย์เรียนรู้ฯ เพื่อเป็นแหล่ง เรียนรู้ด้านการแปรรูปสินค้า เกษตรในชุมชน	เพื่อพัฒนาศูนย์ เรียนรู้ด้านการ แปรรูปสินค้า เกษตรในชุมชน เพื่อเป็นแหล่ง เรียนรู้ให้ เกษตรกรที่ สนใจในชุมชน ได้นำไป ประยุกต์ใช้ใ การพัฒนาการ แปรรูปสินค้า เกษตรของ ตนเอง	๑ ศูนย์	ม.๔ ต.เขาไร่	๑. สนับสนุนโรง อบพลังงาน แสงอาทิตย์ พร้อม อุปกรณ์ จจำนวน ๑ ชุด	๑ ศูนย์	๖๐๐,๐๐๐ บาท	๑ ศูนย์	๖๐๐,๐๐๐ บาท	๑ ศูนย์	๖๐๐,๐๐๐ บาท	๑ ศูนย์	๖๐๐,๐๐๐ บาท	๑ ศูนย์	๖๐๐,๐๐๐ บาท	สนง.เกษตร อำเภอเขาชะเมา, อบต.เขาไร่

บรรณานุกรม

กรมการปกครอง.๒๕๖๗. ฝ่ายทะเบียนและบัตรอำเภอ.อำเภอเมือง จังหัดมหาสารคาม.จำนวนประชากรในอำเภอเมือง. กระทรวงมหาดไทย.

กระทรวงคมนาคม. **ชั้นข้อมูลเส้นทางถนน** (ข้อมูลสารสนเทศภูมิศาสตร์)

กรมควบคุมมลพิษ. ๒๕๖๒. รายงานสถานการณ์และคุณภาพอากาศประเทศไทย แหล่งที่มา :

<http://air๔thai.pcd.go.th/webV๒/station.php?station=๔๖๓>

กรมพัฒนาที่ดิน. **ชั้นข้อมูลชุดดิน** (ข้อมูลสารสนเทศภูมิศาสตร์)

กรมส่งเสริมการเกษตร. แหล่งน้ำในอำเภอเมือง แหล่งที่มา : <http://ssmap.doae.go.th/ssmap/>

กรมพัฒนาที่ดิน. **การใช้ประโยชน์ที่ดิน** (ข้อมูลสารสนเทศภูมิศาสตร์)

กรมพัฒนาที่ดิน. **ระดับความเหมาะสมของพื้นที่** (ข้อมูลสารสนเทศภูมิศาสตร์)

กรมชลประทาน. **ข้อมูลโครงการอ่างเก็บน้ำห้วยค้อ** แหล่งที่มา

:<http://mahasarakham.rid.go.th/content๔.htm>

กรมส่งเสริมการเกษตร. ๒๕๖๒. รายงานผลการวาดแปลง แหล่งที่มา :

<http://ssmap.doae.go.th/geofarmer/>

กรมส่งเสริมการเกษตร. ๒๕๖๑. ระบบสารสนเทศการผลิตทางการเกษตร

แหล่งที่มา : <https://production.doae.go.th/>

สำนักงานที่ดินจังหวัดมหาสารคาม สาขานาเมือง.๒๕๕๓. **พื้นที่ถือครองของประชากรอำเภอเมือง**.

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. ๒๕๖๒. **ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด แบบปริมาณลูกโซ่**

(ปีอ้างอิง พ.ศ. ๒๕๔๕) จำแนกตามสาขาการผลิต จังหวัดมหาสารคาม. แหล่งที่มา :

<http://service.nso.go.th/nso/web/statseries/statseries๑๕.html>

ภาคผนวก

ชื่อโครงการ โครงการ ส่งเสริมการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวพันธุ์ดี

๑. หลักการและเหตุผล

ตามที่ภาครัฐได้เชื่อมโยงเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของสหประชาชาติเข้ากับแผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ของประเทศไทย และยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์ ๒๐ ปี ระหว่างปี ๒๕๖๐ ถึง ปี ๒๕๗๙ โดยน้อมเอาหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่เน้นการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยคำนึงถึงสิ่งแวดล้อมที่อยู่ และใช้หลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชบรมนาถบพิตร มาเป็นแนวทางในการดำเนินนโยบาย เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต และยกระดับรายได้ของประชาชน แก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างการผลิตภาคเกษตร เสริมสร้างความมั่นคงทางอาหาร พัฒนาโภชนาการและความปลอดภัยด้านอาหาร เพื่อนำไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนของประชาชนและประเทศชาติ ซึ่งสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณบดินทร เทพยวรางกูร รัชกาลที่ ๑๐ ก็ทรงมีพระปณิธานแน่วแน่ที่จะสานต่อโครงการพระราชดำริของพระราชบิดา เพื่อช่วยเหลือประชาชนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

เกษตรกรในตำบลเขวาไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม มีอาชีพหลัก คือ การทำเกษตรกรรม ซึ่งข้าวเป็นพืชหลักในการทำการเกษตรของตำบล ในพื้นที่ตำบลมีการรวมกลุ่มกันของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวเป็นวิสาหกิจชุมชน กลุ่มแปลงใหญ่ข้าว ศูนย์ข้าวชุมชน เพื่อร่วมพัฒนารูปแบบการผลิต การตลาดข้าว แต่ยังคงมีปัญหาการขาดแคลนเมล็ดพันธุ์ข้าวพันธุ์ดี เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่จะเก็บพันธุ์ข้าวไว้ใช้เอง ยังขาดองค์ความรู้ในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว และขาดแหล่งที่จะซื้อเมล็ดพันธุ์ข้าวพันธุ์ดีที่มีราคาถูก อยู่ใกล้ชุมชน จึงจำเป็นอย่างมากในการนำเอาองค์ความรู้ เทคโนโลยีสมัยใหม่นำมาใช้เพื่อลดปัญหาดังกล่าว เพื่อเพิ่มผลผลิตเมล็ดพันธุ์ในการทำนาแต่ละฤดูการผลิตให้เพียงพอต่อความต้องการ และมีคุณภาพเพียงพอ

ดังนั้น เพื่อเป็นการเพิ่มศักยภาพของกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกข้าวตำบลเขวาไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม การเสริมสร้างองค์ความรู้ และการจัดหาเครื่องจักรกลการเกษตรมาใช้ในระบบการผลิตข้าว จะทำให้กลุ่มเกษตรกรสามารถนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่มีความหลากหลายมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาศักยภาพความเข้มแข็งในการบริหารจัดการกลุ่ม/ชุมชน โดยใช้เทคโนโลยีนวัตกรรมสมัยใหม่ เพื่อที่จะพัฒนาและต่อยอดด้านคุณภาพมาตรฐาน การแปรรูป การสร้างมูลค่าเพิ่ม และเชื่อมโยงการตลาด รวมไปถึงการสร้างโอกาสในการเพิ่มคุณภาพผลผลิตผลตอบแทนจากการผลิต และการลดต้นทุนการผลิต ส่งผลให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นอย่างมั่นคงและยั่งยืนสืบไป

๒. วัตถุประสงค์

๑. เพื่อส่งเสริมการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวที่มีคุณภาพ
๒. เพื่อผลิตสินค้าได้เพียงพอต่อความต้องการของชุมชนได้
๓. เพื่อพัฒนาศักยภาพความเข้มแข็งในการบริหารจัดการกลุ่ม โดยใช้เทคโนโลยีนวัตกรรมสมัยใหม่ต่อยอดด้านคุณภาพมาตรฐาน แปรรูป สร้างมูลค่าเพิ่ม และเชื่อมโยงการตลาด

๓. เป้าหมาย

วิสาหกิจชุมชน/กลุ่มแปลงใหญ่/กลุ่มเกษตรกร/ศูนย์ข้าวชุมชนผู้ผลิตข้าวที่มีศักยภาพ จำนวน ๕ กลุ่มๆ ละ ๒๐ ราย

๔. ระยะเวลาดำเนินงาน

เดือนตุลาคม ๒๕๖๗ – เดือนกันยายน ๒๕๖๗

๕. พื้นที่ดำเนินการ

๑. กลุ่มแปลงใหญ่ข้าว หมู่ ๘ บ้านหนองคูน้อย ตำบลเขวาไร่
๒. กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกข้าวบ้านห้วยหลาว-ห้วยหลาวเหนือ-ห้วยใหม่ หมู่ ๗, ๑๕, ๑๙ ตำบลเขวาไร่
๓. ศูนย์ข้าวชุมชนบ้านโกทา หมู่ ตำบลเขวาไร่
๔. กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกข้าวบ้านหนองบัวแดง-หนองบัวเหนือ หมู่ ๙, ๑๔ ตำบลเขวาไร่
๕. กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกข้าวบ้านดอนกลอย หมู่ ๔ ตำบลเขวาไร่

๖. กิจกรรม

๑. ถ่ายทอดความรู้ตามกระบวนการโรงเรียนเกษตรกร
๒. สนับสนุนปัจจัยการผลิต

๗. วิธีการดำเนินงาน

๑. ขั้นเตรียมการ
 - ประชุมกลุ่มเกษตรกร เพื่อชี้แจงรายละเอียดโครงการ วิเคราะห์ศักยภาพกลุ่ม และหาความต้องการพัฒนาร่วมกัน
๒. ขั้นดำเนินงาน
 - จัดทำแผนงานโครงการขอรับการสนับสนุนงบประมาณ
 - แต่งตั้งคณะทำงาน ผู้รับผิดชอบโครงการ
 - อบรมให้ความรู้ ถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิต ศึกษาดูงาน
 - จัดซื้อ/สนับสนุนปัจจัยการผลิต
๓. ประเมินผลการดำเนินงาน
 - ให้มีการประชุมรายงานผลการดำเนินงานโครงการ และประเมินผลการดำเนินงานโครงการทุกเดือน

๘. งบประมาณ

๑. จัดซื้อเครื่องคัดแยกและทำความสะอาดเมล็ดพันธุ์ จำนวน ๑ ชุด/กลุ่ม	เป็นเงิน ๑,๓๐๐,๐๐๐ บาท
๒. จัดซื้อกระสอบบรรจุภัณฑ์ จำนวน ๕๐๐ใบ/กลุ่ม	เป็นเงิน ๕๐,๐๐๐ บาท
๓. จัดซื้อเครื่องเย็บกระสอบบรรจุภัณฑ์ จำนวน ๑ ชุด/กลุ่ม	เป็นเงิน ๓๐,๐๐๐ บาท
๔. จัดซื้อเมล็ดพันธุ์ข้าวอินทรีย์ จำนวน ๔,๐๐๐ กระสอบๆ ละ ๖๕๐ บาท	เป็นเงิน ๒,๖๐๐,๐๐๐ บาท
๕. ค่าอาหารกลางวันสำหรับเกษตรกร จำนวน ๑๐๐ รายๆ ละ ๑ มื้อๆ ละ ๑๐๐ บาท จำนวน ๒ วัน	เป็นเงิน ๒๐,๐๐๐ บาท
๕. ค่าอาหารกลางวันสำหรับเกษตรกร จำนวน ๑๐๐ รายๆ ละ ๒ มื้อๆ ละ ๒๕ บาท จำนวน ๒ วัน	เป็นเงิน ๑๐,๐๐๐ บาท
จำนวนงบประมาณรวมทั้งสิ้น	เป็นเงิน ๔,๐๑๐,๐๐๐ บาท

๙. ผลที่คาดว่าจะได้รับและตัวชี้วัดความสำเร็จของการดำเนินงาน

๑. กลุ่มเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการสามารถผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวที่มีคุณภาพ

๒. กลุ่มเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการสามารถผลิตสินค้าได้เพียงพอต่อความต้องการของตลาด
๓. กลุ่มเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการสามารถมีศักยภาพความเข้มแข็งในการบริหารจัดการกลุ่ม โดยใช้เทคโนโลยีนวัตกรรมสมัยใหม่ ต่อยอดด้านคุณภาพมาตรฐาน แปรรูป สร้างมูลค่าเพิ่ม และเชื่อมโยงการตลาด

๑๐. ผู้รับผิดชอบ

ประธานวิสาหกิจชุมชน/กลุ่มแปลงใหญ่/กลุ่มเกษตรกร/ศูนย์ข้าวชุมชนผู้ผลิตข้าวที่เข้าร่วมโครงการ